ఛః పిశాచయోః। జూః స్త్రీవాణ్యాం ఝశబ్దస్తు పుమాన్ ధాతరి హంసకే॥
34) ప్రతాపే భ్రమణే నష్టే నో రేఘాంశ్చానిలె మదె। ఞో వ్యాహావిః
మొగర్వె లేపె మూర్ధ్ని ఖరధ్వనౌ॥ 35) త్రిషూత్తానె మూఢరూపె క్లీబెతు
భయపద్యయోః। ఠః ప్రాజ్ఞె త్రిషు నా చంద్ర సూనావాత్మని ధసి॥ 36) ట
పుమాన్ కరటె ధూమె చాపి కర్ణకిరణె ధ్వనౌ। కవాటావరయో స్సూనా
భూవ్యాప్త్యోస్తు టా స్త్రియాం॥ 37) రశ్మంకె బృహద్ధ్వనౌ రక్లీబె
చంద్రమండలె స్తంభనె సాహసె చాద త్రిషు భూన్యైశ రెన్యథె॥ 38) ణః పు
మాన్ విషయె శంభౌ హాసె త్రాసె తయె ధ్వనౌ। శంఖధ్వనౌ రౌద్రరసె క్రీ
డావాగ్ స్తుడా స్త్రియాం॥ 39) డః క్లీబె డామరె దుర్గె వడమరుకె పి వః
ఆందోళనె చ త్రిషు తు డశబ్దో గాయకె జడె॥ 40) ఢః పిశాచె భయె కాలె రా
గె పాం ధధ్వనౌ చ నా। ఢక్కాయాం తు స్త్రియాం క్లీబె జ్ఞానె తూర్యము ఖపి
ఢం॥ 41) త్రిష్వయం నిర్గుణె శెుఢ సౌమ్యె సవ్యాపసవ్యయోః। ణశబ్దస్తు
పుమాన్ జారె భైరవె కంబకె ధ్వనౌ॥ 42) ణా స్త్రియాం జనీశయ్యా ధేను
గా సాకృపాసు వ। ఇంసహో జవ ళేజ్ఞానె త్రిషు నిస్తు పవ స్తుని॥ 43) తశబ్దః
పుంసి సంభోగ నిశ్చయె కోపపుచ్ఛయోః। ధాతువాదవిధౌ చోరె కరుణా
యాంతు తా స్త్రియాం॥ 44) తచ్ఛబ్దః ప్రకృతార్థోక్తౌ త్రిషు హెతౌ తదవ్య
యం। తెశబ్దః క్రీడనె స్త్రీ స్యాత్ త్రీ డకె త్వభిధెయవత్॥ 45) స్త్రీలింగో
యం తరంగిణ్యాం క్లీబె భయనివారణె। వాచ్యలింగస్తు ధవళె శ్యామలె పృథు
లెపిచ॥ 46) దః పుంసి దాతరి ఛ్ఛెదె దా స్త్రియాం శాంతిదానయోః। దం క్లీబె
పానవైరాగ్యకళత్రెష్వవలోకనె। 47) భేద్యలింగస్త్వయం మూకె గృ
హీతె ద్రావకె సుచా। దర్శనజ్ఞానె త్రెషు దృక్ స్త్రీ ద్రష్టరితు త్రిషు॥ 48)
ధః పుంసింద్రె ద్వనౌ ధ్యానె శ్రీదె ధన్వంతరౌ ఘటె। ధం వెశ్మని ధనె ధాన్యె
బుద్ధౌ స్త్రీ ధా చ నిశ్చధీః॥ 49) నూర్నా నమోపె స్త్రీ తు కం పెవి త్రైథా రేయు
గాగ్రయోః। హారం బెనః పుమాన్నా స్త్రీ నాభౌ సంజ్ఞానవాద్యయోః॥ 50)
వంధ్యాసూక్ష్మపరిక్లిష్టశూన్యభేదేషు న స్త్రిషు। నుశబ్దస్తు స్తుతౌ స్త్రీ స్యా
న్నాః స్త్రీ తరణి కాలయోః॥ 51) పః పుమాన్ పవనె శైలె ప్రకాశె కాస్తుభె
స్తే। సుభ లగ్నె ధ పం క్లీబె హేమ్ని పాః పాత్రపానయోః॥ 52) స్త్రీలింగా
త్వంబుధారాయాం సుధాయాం సమ్మతౌ చ పా। ప స్త్రిష్వాక్తె ప్రసన్నె చ

కేకశ్శృంకాపివారవయోః॥౬) కాక కోకాపి కెనాకుర్వల్మీకేపర్వతేమునౌ
పాకోజరసెనిష్ఠాయాంమర్భకెపచనెపిచ॥౭) జనవిష్టపయోర్లోకశ్శ్లోకః
పద్యయశస్యపి।శృంగానుక్రోశయోశ్శోకోనాకస్సర్వాంతరిక్షయోః॥
౮) చక్రవాకెప్యకోకశ్శకోగోమయదేశయోః।ముష్కాండకోశెమో
ఘె గ్రాశంకాత్రాసవితర్కయోః॥౯)లంకారక్షఃపురీశాఖాశాకినీకులటా
సుచ।టంకంతుదురతెక్లేశేస్యాకసీమందిరాత్రయాః॥౧౦) శకలేవల్కలేపి
స్యాచ్ఛల్కంవల్కమిత్యద్వయంరతిభేదెశుకన్యాహ్యాహాశోకం భేక స్తుతారక
కే॥౧౧) త్రిష్వవర్ణాభ్రిపుంస్యేవత్రికంపృష్ఠాధరేత్రయె। త్రికస్త్రయా
ణాంసంఘెచనేమ్యాంకూపస్యచత్రికా॥౧౨) పుష్పభెదేబకంటమ్యంపక్షియ
క్షాధిపాబకాః।కేరెదశాననామాత్యేశోణకెవ్యాసనందనె॥౧౩) శుకశ్శ్మ
కంతుశైరీషకుసుమగ్రంధిపరయోః।త్రిష్వల్పేచాతకెపుంసిస్తోకోరాకిస్తు
పూర్ణిమా॥౧౪) రాకాసవరజోనార్యాంపూర్ణచంద్రతిథావపి। శాకశ్శక్తౌ
వృక్షభెదెభూపద్వీపహరిశేషయోః॥౧౫) అయంత్సస్త్రీ హారితకేపంకో స్త్రీ
కర్దమైనసోః। ద్వయోఃకిష్కుర్వితస్తౌనాహస్తేసిష్కు స్తునస్త్రీయాం॥
౧౬) హేమ్నిష్కోరోభూషణేకర్షెసాష్టస్వర్ణశతేపలే దీనారెచాధకలోల్క
స్త్రీదంభపిత్రోట్టపాప్మసు॥౧౭) భేకోభిజెత్రిష్కుగృహాసక్తపక్షిమృగేష్వ
సంపథికైర్యాకరంతుభ్రూ్యజామాతాశ్వశురాయచ॥ ౧౮) రాజ్ఞెచాశాది
విక్రేత్రాప్రదేయంశుల్కమస్త్రియాం।త్రిష్వవాగ్మినయోర్మూకపకెము
ఖ్యాన్యెకెవలాః॥౧౯ ——— ॥ఇతికాంతాః॥ ———

శిఖీకేతుగ్రహేవహ్నౌమయూరేకుక్కుటేద్రుమే। పోత్రిమూషక
యోరాఖుశ్శ్లాఘిపాదపవేదయోః॥౨౦) పుంఖశ్శ్యేనేశరాదౌచరేఖాతు
స్త్రీణేవలేఖయోః। ప్రెంఖాపర్యటనెవాజిగత్యాంరింఖాతునర్తనే॥౨౧) గతిభె
దెచశాఖాతుపాదెపయోంతరభుజె। నికటేపాదపాంగెచప్రభేదేగ్రంధ
సామపి॥౨౨) శిఖాశిఖాకేకిమాల్యోర్జ్వాలాశాఖాగ్రమాలిషు।ముఖంప్ర
ధానేప్రారంభెవక్త్రెనిస్సరణేపిచ॥౨౩) ఉపాయెద్వారితామైధనుకుంభ
స్వర్గాంబుశర్కసు॥వరుణస్యనగర్యాంతుసుఖాద్రవ్యేత్వయంత్రిషు॥ ౨౪)
రాజౌలిపౌచలేఖాస్త్రపుంస్యయంలేఖ్యదేవయోః। నఖోస్త్రీనఖరేనాత్ము
ష్ణుదెకోపెదళైనఖం॥౨౫) న్యాంఖోమనోజ్ఞెన్యలింగస్సామ్నష్టప్రణ
వేమువా।సఖాత్రిమునసహాయెనామిత్రెశంఖస్సుహానిధౌ॥ ౨౬) లలాటా

ష్టిన్యా స్త్రియాంతుసంఖ్యావలయకంబుషు॥

——§ ఇతిఖాంతాః. §——

అగో౯నగశ్చభుజగౌనాభౌభూగుహిభూధరే॥౨౬) ఖగాసూర్యేంచ పక్షీషుగ్రహాగీర్బాణవాయవః। అసిగండకయోఃఖడ్గోభూప్రదేశేష్వగెల గుః॥౨౭) భృగుర్దైత్యగురౌశంభౌజనుదగ్ని ప్రపాతయోః। రాగోను రాగేమాత్సర్యేలాక్షాదౌరక్తిమత్విషోః॥ ౨౯) గాంధారాశౌరంజనేప పూగస్తుక్రముకేగణే।భోగస్తుభోజనేపి త్తేనిర్వేశేపాలనేసుఖే॥౩౦) ప నితాదిభృతౌరాజ్యేసర్పస్యఫణకాయయోః। యోగస్సన్నహనేధ్యానేస ంయుక్తౌసంగత్యుపాయయోః॥౩౧) ప్రయోగేభేషజేవిశ్రంభాదౌవిప్రజ ఘాతిని।మార్గోఽమాసెన్యగమదేన్వేషణేపథిసౌమ్యభే॥ ౩౨) సర్గోఽనిశ్చ యనిర్మోకస్వభావాధ్యాయసృష్టిషు। ఉత్సాహత్యాగయోశ్చాదత్యాగో పర్జనదానయోః॥ ౩౩) వేగాఃప్రవాహాకింపాకజవాఃస్వర్గఃప్రియోపిచ। శృంగీవిషాయాంమీనేచవృషభాఖ్యౌషధేచనా॥౩౪)శృంగంవిషాణేప్రా ధాన్యేసానౌక్రీడాంబుయంత్రకే। పర్వతాగ్రేచశార్ఙ్గంతుచాపకేశవ చాపయోః॥౩౫) లింగంస్యాత్సాంఖ్యగమకేసెఫశ్చిహ్నేశమూర్తిషు।బ గఃశ్రీవేతధాలోకేప్యాగసీమంతుకల్బిషే॥ ౩౬) భగశ్శ్రీకామమాహా త్మ్యయత్నైశ్వర్యార్కణముక్తిషు।ఇచ్ఛావీర్యతపఃకీర్తివైరాగ్యజ్ఞానకాం తిషు॥౩౭) యోనౌతుస్యాద్భగంక్లీబే యుగంహస్తచతుష్టయే।యుగశ్చక తాకౌచరధాద్యంగేకునాయుగః॥౩౮ముర్గాతుగౌర్యాంకాళ్యాంచదుర్గం తునరకేపురే।శైలాదిదుర్గమస్థానేత్రిష్వత్వేషదురాసదే॥౩౯)మృగఃపశౌ కురంగేచగజభేదేశశాంకభే। యాచనేమృగయాయాంచమృగీతువనితాం తరే॥౪౦)నాగస్సర్పేగజేమేఘేపున్నాగేనాగకేసరే। దేహాంతవాయు భేదేచముస్తకేనాగదంతకే॥౪౧) గృహేశ్రేష్ఠేప్యధోనాగంసీసేరంగేర సాంతరే।అపిఖడ్గమృగేఖడ్గోభంగః ఖండేపరాజయే॥౪౨)తరంగేరోగభేదే చభంగాతుశణసంజ్ఞికే। భంగఃప్రకారేతుంగస్తుశైలపున్నాగయోఃస్ము మాన్ ॥౪౩)త్రిష్వున్నతేధ్వేంగోనాభేకేహీనాంగకేత్రిషు।అంగంగా త్రాంతికోపాయప్రతీకేష్వప్రధానకే॥౪౪) దేశభేదేతుపుంసిస్యాదం గేత్యామంత్రణేవ్యయం। వంగౌతుపికవృంతాకౌవంగంసీసకగంగయోః॥ ౪౫) భృంగస్త్వళినిధూమ్యాటేపిద్వేభృంగంతుకుంతలే। రంగంత్రపుణిరం గోవారాగేనృత్తస్థలేరణే॥౪౬ ——§ ఇతిగాంతాః. §——

అర్ఘః పూజావిధౌ మూల్యే దుఃఖైనోవ్యసనేష్వఘం। ఇచ్ఛాప్రశంసయోశ్శ్లాఘా భేకా ఘా భేకజేకఘ్రీ॥ ౪౭) మోఘా స్త్రీ పాటలాయాం స్యాత్ త్రిష్వనిష్ఫలదీనయోః। అగురుః క్లీ ప్రనిస్సారమనోజ్ఞేషు లఘు స్త్రిషు॥ ౪౮

§ ఇతిఘాంతాః §

క్రౌంచో ద్వీపే పక్షిగే శైలే పించుః స్థూలేసురాంతరే। కుష్ఠరోగేపి కాచస్తు శిక్యమృద్భేదదృగ్రుజః॥ ౪౯) అర్చా పూజాప్రతిమయోశ్చర్చా లేపనచింతయోః। రుచిస్తు కరణే కాంతావభిషంగాభిలాషయోః। సూచిస్సురతభేదే భిన్నవయనసాధనే। వీచిః కుంతలవక్రత్వే స్వల్పే వజ్రే తరంగయోః॥ ౫౦) కాంచీ పురీమేఖలయోర్నీచః ఖర్వే ధమే త్రిషు। వచాంసి జ్వాలవిడ్భాసశ్శోచిశ్శుద్ధిశుగంశుషు॥ ౫౧) కదళ్యాం శాల్మలౌ మోచా పుంస్యయం శిగ్రుపాదపే। శుచిర్నా శుక్రశృంగారచంద్రాషాఢహరాగ్నిషు॥ ౫౨) ఉపధాశుద్ధసచివే గ్రీష్మే శ్వేతగుణేరవౌ। అయం తు శ్వేతగుణిని శుద్ధేనుపహతే త్రిషు॥ ౫౩) స్త్రీ త్రోటౌ చంచురైరండే నా కూర్చో వ్రస్త్రియాం కుశే। శ్మశ్రుకైతవపీఠేషు భ్రువోర్మధ్యే వికత్థనే॥ ౫౪) కచశ్శుష్కవ్రణే బంధే కేశే సూనౌ బృహస్పతేః। కచాకరిణ్యాం మర్చిస్తు నపుమాం జ్వాలరోచిషోః॥ ౫౫ § ఇతిచాంతాః. §

కచ్ఛో గుహ్యాంబరప్రాంతే పార్శ్వే కూపస్థలే తటే। గుచ్ఛస్తు స్తబకే స్తంభే హారభేదకలాపయోః॥ ౫౬) పిచ్ఛా శాల్మలినిర్యాసే మండే శ్వ చరణామయే। పిచ్ఛం ఖగచ్ఛదే బర్హే తుచ్ఛం దుఃఖే నపుంసకమ్॥ ౫౭) శూన్యే త్రిష్వథ పుచ్ఛః స్త్రీ పశ్చాద్భాగేపి వాలధౌ। త్రిష్వచ్ఛో నిర్మలే నా తు భల్లూకే స్ఫటికేప్యయం॥ ౫౮ § ఇతిఛాంతాః. §

మానోత్సాహబలేష్వూర్జో వ్యాజశ్శాఠ్యాపదేశయోః। కుజో మన్నరకాంగారావ్రజా గోష్ఠాధ్వసంచయాః॥ ౫౯) రాజా నృపే తాలభేదే పత్యౌ క్షత్రియచంద్రయోః। వాజీ ఖగశరాశ్వేషు వాజః పక్షేజవే స్వనే॥ ౬౦) ప్రజా సంతానజనయోస్స్యాద్రుజా రోగభంగయోః। రాజిః పఙ్క్తౌ చ రేఖాయామాజిర్యుద్ధే సమస్థలే॥ ౬౧) ఖర్జూః కీటవిశేషే స్యాత్కండ్వాం ఖర్జూరికా ద్రుమే। కుజా కలస్వనా కాకే బింబవాద్యవిశేషయోః॥ ౬౨) వీజం రేతసి తత్త్వేన్నే హేతావంకురకారణే। బీజశ్శుభగుణే జ్ఞానే బలే గర్వప్రకాశయోః॥ ౬౩) తేజో బలే ప్రతాపేగ్నౌ త్విషి వేతస్యథో రజః। గుణే [illegible]

ణౌ వార్తవేన్యద్విజోవిప్రేఖగేరదే॥౧౫) ద్విజాభార్గీరేణుకయోఃస్వ
జోనాస్వేదపుత్రయోః । నపుంసకంశోణితేథబాహా పాణౌభుజాద్వ
యోః॥౧౬) పీయూషపద్మయోఃకంజంకంజోమూర్ధనివేధసి।కుంజోస్త్రీ
దంతినాందంతేనికుంజేకాననేహనౌ॥ ౧౭) గంజాఖన్యాంసురాగేహే
భాండేగారేతుపుంస్యయం।లవణాంబుజయోరబ్జంక్లీబేశంఖేతుపుంసివా॥
౧౮)పుంస్యేవనిచులేశీతరశ్మౌధన్వంతరావపి। పతాకాచిహ్నఖట్వాంగ
మేఢ్రేషుధ్వజమస్త్రియాం॥౧౯) కుబ్జాధోముఖయోర్న్యబ్జస్త్రిషుహో
గాంతరేతునా।అజశ్శంభౌవిష్ణుధాత్రోఃకామేచ్ఛాగేరఘోస్సుతే॥ ౨౦)
త్రిషుత్వనాదౌపింజంతుబలేక్లీబంవధేపుమాన్।హారిద్రాతూలయోఃస్త్రీ
స్యాదాకులేత్వభిధేయవత్ ॥౨౧) అధోత్తరేత్రిష్వవక్రేప్యుత్పత్తిరహి
తేప్యృజుః।సజ్జౌసంభృతసన్నద్ధౌనిజౌస్వీయావినాశినా॥౨౨)

——— (ఇతిజాంతాః) ———

ఝంఝాధ్వనివిశేషేస్యాదప్యసూక్ష్మాంబువర్షణే।

——— (ఇతిఝాంతాః) ———

సంజ్ఞానామ్న్యర్కజాయాయాంచైతన్యేప్యర్థసూచనే॥౨౩)ప్ర
జ్ఞాధిఖత్రిష్వభిజ్ఞేత్రిష్వజ్ఞోజడమూర్ఖయోః। ప్రాజ్ఞీవిదుష్యాంప్రాజ్ఞా
తుప్రజ్ఞావత్యాంత్వయంత్రిషు॥౨౪)

——— (ఇతిఞాంతాః) ———

వటౌలలాటన్యగ్రోధౌప్రియాళునసనేపటౌ। త్వష్టారౌదేవశిల్ప్యర్
కౌ-నటౌనర్తకశోణకౌ॥౨౫)విటస్స్యాత్పల్లవేషిద్గేమూషకేఖదిరేగిరౌ
సృష్టిఃస్వభావేనిర్మాణేస్యాత్పుష్టిర్వృద్ధిపోషయోః॥౨౬) వృష్టిఃఫలేస
మృద్ధౌస్యాద్దృష్టిర్ధీదర్శనాక్షిషు। యష్టిర్దండేహారభేదేమధుకేప్యాయు
ధాంతరే॥౨౭)దిష్టిర్ధైర్యసుఖానందపరిణామేష్వథోజటా।మాంస్యాం
మూలేలగ్నకచేవిష్టిర్నరకపాతనే॥౨౮)బలాత్కారేచభద్రాక్ష్యకరణే
కర్మవేతనే। సటాజటాకేసరయోర్ఘంటాబదరపూగయోః॥౨౯)
కోటిఃప్రకర్షచాపాగ్రసంఖ్యాపత్రాంతరాశ్రిషు। త్రుటిస్స్యాత్సంశయే
ల్పేశేసూక్ష్మేలాకాలమానయోః॥౩౦) త్రోటిశ్చంచౌకట్ఫలేచవాద్యే
కాలలవేతుటి।రేటిర్వహ్న్యేశ్చరటితంవాణీచాసంయతోత్కటా ౩౧)
పట్టిర్లలాటభూషాయామపిలాటౌప్రసాదనే । యాగేచ్ఛాదానదేవ

చాఽప్యష్టిః స్పృష్ట్యాదయః స్త్రీషు॥౮౨) పృష్ఠం ప్రభాతదివసఫలపర్యుషితే
ష్వపి। త్రిష్వస్యాత్ శుభక్షేమనాశని స్త్రీం శపాపయోః సు ౮౩) కూటోఽస్త్రీ గిరి
శృంగే యంత్రే రాశావరోఘనే వ్యాజే। అనృతే మాయాయాం నాఽపిసీ
రాంగే నిశ్చలే చ పాపే చ॥౮౪) ఖేటః కఫకుత్సితయో గ్రామే పలేఽగ్నేఽడవి
కాటే చ। శ్రోణ్యాం భ్రూశేకళింగే గజగండేశపధేశవేదకయః ౮౫) కటుస్త్రీ
క్త్ర రసే ఘోరరసేనాతస్వాసి త్రిషు। సుగంధిని తత్సాగాకార్యాప్రియే క్షే
ష్వపి త్రిషు॥౮౬) కటుః స్త్రీ కటురోహిణ్యాం కూపణేతు నపుంసకే। ఘుటః
కుంభే సమాధౌ వఘుహాతు గజసంహతౌ ౮౭) ఘుటనాయాం చ గోష్ఠ్యాం
చ ఘటస్తు ఘటవేశ్మనోః। కుటిః స్త్రీ స్యాత్తు ౼ంభదాస్యాచుల్ల వేశ్మని చాపి
పా॥౮౮) అట్టస్త్వట్టాలకే స్వారేభృశ శుష్కే-ప్యయం త్రిషు। కటంత్వన్నే
ధకృష్టిః స్త్రీ కర్షణేఽపి జేతునా॥౮౯) పకవారత్ర బూతాగాఘ్రు క్షిః
స్త్రీ సూకరేతు నా। విష్టం దైవపరిణామాకం చేమసమయేతు వా॥౯౦) అథ
త్రిషు పటు స్త్రీ క్షేనీరోగే ఫణేపి చ। తటోఽరభ్యగూస్పృష్ట స్యక్తే నిశ్చితని
మిణేతా॥౯౧) ఇష్టమాశంసితే దత్తే హుతపూజితయోరపి। క్లిష్టో మ్లానా
స్పష్టవాచావ్యక్తసంఘుష్టయోః స్ఫు॥౯౨)

§ ఇతిటాంతాః §

కంఠో వాచకశబ్దే స్యాత్సన్నిధానే గళేధ్వనౌ। నిష్ఠాతు నాశే నిష్పత్తా
వంతే తాత్పర్యయాచ్నయోః ౯౩) పృష్ఠం చరమమాత్రే చ వపుష శ్చరమే
చ తత్। జ్యేష్ఠా తత్వలత్త్వే నక్షత్రగృహగూధాసుమాసనా॥౯౪) యవృద్ధ
తమ శ్రేష్ఠ పూర్వజేషు త్రిలింగకః। సభాసల్లాపయోర్గోష్ఠీ గోష్ఠం గో
స్థానకే భవేత్॥౯౫) శ్రేష్ఠో నాథన దేవర్త్యే త్రిషు కాష్ఠం చ దారుణి। కాష్ఠా
దర్వ్యాం కాలభేధే ప్రకర్షే దిశి సామ్యి చ॥౯౬) కుష్ఠ రంత గృహాస్యాం
తం బుబాలే కోష్ఠమస్త్రియాం। పారో నాపర నేపారాద్ధకణ్యా మధోష
ధే॥౯౭) గదే చ కుష్ఠము స్త్రీ స్యాత్ప్రేష్ఠ స్త్రిష్వగ్రగే వరే। సంఠ స్యాన్యదక్ష
తో ద్వా హేఖగ్వృపసిశితాయుధే ౯౮)

§ ఇతఠాంతాః §

గండో వ్రణే కపోలేపి టకేగర్వేచ్ఛ గాంతరే యోగే। మూలాదిమఖా
జేహాయ భాణ్యే బుద్బుదే ప్ప్యుపాయే చ॥౯౯) దండీద్వాస్థే యమే పింధ

ష్ఠగదేతిలకల్కకే । చోడాకంచులికాదేశౌవ్యాడాహింస్రపశూరగా॥
౧౦౦ పీడావ్యథాకరుణయోస్స్రోమాల్యాపీడపయోః। నాడీనాళఘటీ
దూర్వా వ్రణే స్నాయుసిరాసు చ॥౧౦౧) ఇడావాగ్గోమ్య భూనాడ్య ఇడా
స్యాదృథపత్న్యపి। గుండాకరిక రేణుద్వ్యేళిల్యాంవాటియోషితి॥౧౦౨)
గతభర్తృకనారీతురం డామూషకపర్ణ్యపి। చడంయుష్మే పీహంగాదికో
శేభాండంతు వాజనే।౧౦౩) వణిజ్యాలథనేస్త్రే భూషణే చాశ్వభూ
షణే। పాంసున్యృణే సైదే శ్వేతగుణే వాగుణిత్రిషు॥౧౦౪) ముండోద్వై
త్యాంతరే గ్రాహే మూర్ధన్యక్త్రీషుతుముండితే। నంత్రపిఖ్యాతనోశ్యోం
డ స్త్రీషుపుంసితుసత్తే ౧౦౫) శౌండిజ్ఞలదపక్షాచపిప్పలీచవ్యమోర
పి। ఎండను స్త్రీనాణే స్త్రోషెకకలేతుపికారయోః॥౧౦౬) గుహాస్నుహీగళి
కయోః కుడకపిండే కుపాకయోః। జడః స్థబ్ధే బుద్ధిహీనే హిస్త్రైహి వాక్స్వ
వక్॥౧౦౭) భూశోంబ్యాంజడానీతన స్త్రీ సానసులాయయోః। క్రోడో
నాసూకరేక్లీబముత్సంగేవక్షసిచ్ఛయోః॥౧౦౮) త్వ్యడా వేణుశలాకా
యాంసింహానాడేపిచ స్త్రియాం। త్ర్యుడోవా పుంసిగరళే భృస్వేనారక్తాకణ
పానపే॥౧౦౯) బాణావసగ్రంథిసైంభర హ్వాబాలావాజివారివగోష్ఠః। స్కం
ధేచభూరుహారణాంగేస్యనాళబలేవ కాండో స్త్రీ॥౧౧౦) చండోదైత్యపి శే
షేయగదాసే త్రిషుతుతీవ్రకోపనయోః। చండీగౌర్యాదనస్యునిచండనసౌ
స్ఠాపంచభయోః పుంసి॥౧౧౧) కుండంపిఠరే త్రో యాధారవిశేషే నవహ్నిగ
ర్తే చ। కుండోజారాజ్జాతస్సభర్తృకాయాంకమండలుకుండీ॥౧౧౨) గం
డో స్త్రీదగహింసా సేనాలగుడేషుశాసనేరాజ్ఞాం । దండేమానవిశేషె
వ్యూహరపిపారిపార్శ్వగేపుంసి॥౧౧౩) పిండోవపుషినివాపే గూళేవ్యా
ధపిండకయుసిగభశశౌ । జీవనేగడుసు త్రిషుబ్రేపుంసిగడుపుష్పోః॥
౧౧౪) షండస్సండేవషణ్ధరేగోపతౌవధ్యపూరుషే।

—— § ఇతి డాంతాః. § ——

గాఢవం స్త్రీస్వయోకోవ్యథాసు తేనాథతరే త్రిషు॥౧౧౫) గూఢంర
హాసిగుహ్యేచక్లీబె త్రిషుతుసంవృతే। బాఢంత్రిషు దృఢేక్లీబమనుజ్ఞాసు
త్రిషు ౧౧౬) మూఢోజ్ఞే మూర్ఛితే త్య్యూఢం పిన్యస్తేసంహతేవృతౌ। వృ
ధాంబలిష్ఠాబాగాఢాన్స్వేధాకే తిశమావతోః॥౧౧౭)

—— § ఇతి ఢాంతాః. § ——

మార్గ్వసూదవృకోదరతంత్రావృత్తీంద్రియేషు రూపాదౌ। సత్త్వాదౌ సంధ్యాగౌత్ర్యాగాదావ ప్రధానేచగుణః॥ ౧౧౮) వ్యవహారేభృతిధన యోఃపుంలీ పుచవిక్రయార్హశాకాదేః। మూల్యేవరాటేమానేద్యూతేకా ర్షాపణేస్త్రీచపణః॥౧౧౯) వ్యాపారవికలతాయామత్స్వవపరతంత్ర తాముహూర్తేషు। పరమాణుకాలభేదేఘటీషడంశేక్షణస్తథావసరే॥ ౧౨౦) సైన్యభేదేసమూహేచసంఖ్యాయాంప్రమథేగణః।శ్రోత్రకాంతేయ యోఃకర్ణఃకోణోశ్రౌలగుడేకరజే॥౧౨౧) వీణాదివాదనోపాయేవాద్యగే హైకదేశయోః। దేవేర్కేతణీరదార్కాగ్నౌ నైర్జూణిరగ్న్యర్చిషోఘృణిః॥ ౧౨౨)వృష్టిస్తుయాదవేమేఘేపాషండేహిమదీధితౌ। శాణఃకర్షోపలే మాషచతుష్కేక్రకరపత్రకే॥౧౨౩) దేహాంతరానిలేప్రాణోజీవాత్మపర మాత్మనోః।ఆయురింద్రియసత్త్వేషు ప్రణవేకార్యకారణః।౧౨౪) భ్రూణోర్భకేస్త్రైణగర్భేగర్భిణ్యాంశ్రోత్రియేద్విజే।ఊర్ణాభ్రూమధ్యమా వర్తేతంతౌమేషాదిలోమసు॥౧౨౫) వేణిఃప్రవాహేసరితాంమిశ్రనేకేశ బంధనే।దేవశౌండేవృధస్థూణేస్తంభాయఃప్రతిమేస్త్రియా॥౧౨౬) తీణా తటిచ్చఘోణాతునాసికారథకణికా।ఘృణాజుగుప్సాకృపయాస్తృష్ణా త్త్వేహోపిపాసయోః॥౧౨౭)వర్ణస్స్వర్ణాకథాస్తుతిగణశోభాయశో విశేషేషు।గీతిక్రమేద్విజాదౌశుక్లాదౌచాక్షరేషువర్ణంవా॥౧౨౮) కణాజీరకపిప్పల్యోఃకణోధాన్యాంశలేశయోః। ద్రోణఃకృపిపతౌకాకేభేద వృశ్చికయోశ్చనా॥౧౨౯)అస్త్రాఢకచతుష్కేచద్రోణీకాష్ఠాంబువా హినీ।బాణౌజైత్యశరౌబాణాద్వయోర్నీలీకురంటకే॥౧౩౦) తీక్ష్ణంక్లీబవి షేయుద్ధేసముద్రలవణాయసోః। త్రిషుతిగ్మేతురేశూరేశోణస్త్వరుణ పాదపే॥౧౩౧)నదేగ్నౌరక్తతురగేరాగేనాతద్వతిత్రిషు। చూర్ణాగద్యే స్త్రియాంచూర్ణంక్షోదేక్షారాంతరేపితత్॥౧౩౨)పర్పాటకేస్త్రియాం రేణుద్వయోర్ధూళ్యాంకణుస్తునా।ధాన్యభేదేత్రిషుస్వల్పేరణోస్త్రియు ధినార్ధనౌ॥౧౩౩)మణిద్వయోరజాకంఠస్తనేరత్నేప్యళింజరే। మేహ నాగ్రేతునాసాయాంఘ్రాణంఘ్రాతేత్వయంత్రిషు॥౧౩౪) పార్ష్ణిరున్మ త్తనార్యాంస్త్రీనాత్వహంగుల్ఫయోరధః। పశ్చాద్భాగసైన్యపృష్ఠేజిష్ణు స్తుత్రిషుజిత్వరే॥౧౩౫)పార్థేంద్రయోర్నాపర్ణంతుపత్రేపుంసితుకిం

శూకే। శ్రేణిస్త్వర్ణయోస్సజాతీయశిల్పిసంహతిరావళిః॥౧౩౬) ద్వయోరా
ణిరణిశ్చాపాస్రిమన్యతూగ్రకీలకే। స్థాణుఃపుమాన్హాహో దేవేశంకావస్త్రీ
స్థిరేత్రిషు॥౧౩౭) త్రాణాయవాగ్వాంపక్వేతుత్రిష్వాన్యస్త్ప్తతపోస్మణోః।
వహ్నౌతుపుంసిచతురతిగ్మయోస్త్వేషవాచ్యవత్॥౧౩౮) వ్యాసార్జు
నాగ్నిహరికోకిలకాకశూద్రతామిస్రపక్షకరిణీలగుణేషుకృష్ణః। ద్రవ్యేత్రి
షుద్రుపదజాతటినీకణాచకృష్ణాథలోహామరిచెమరితంచకృష్ణం।౧౩౯)

॥ ఇతిణాంతాః ॥

వసాదయస్సప్తకషాదయస్త్రయోనూతానిపంచస్వగుణాశ్చగైరికం।
శిలావికారేంద్రియశబ్దయోర్నయోర్లోహం స్వభావఃకనకంచధాతవః॥
౧౪౦) కేతుగ్రహేధ్వజేచిహ్నేకిరణోత్పాతవహ్నిషు। సుత్యార్ణపరా
ధయోర్మన్తుఃకంతుఃకామకుసూలయోః॥౧౪౧) క్రతుర్మన్వంతరేయ
జ్ఞేహంతుమ్యార్తౌ ప్యనహోగదే। అళిప్రకారెయోస్సైతుహేర్తుఃకాంణక
మర్ణణోః।౧౪౨) తాతోనుకంప్యే పితరి గ్రీష్మాగ్రౌ స్త్రరజస్యృతుః। గాతుః
పుంస్కోకిలేభృంగేయంతాహస్తిపసూతయోః॥౧౪౩) శుత్త్రాస్యాత్సారథౌ
ద్వాఃస్థే వైశ్యాయామపిశూద్రజే। మూతమాతంచనద్రవ్యేత్రృణై ప్రీణ
హ్యాదిబంధనే।౧౪౪) దంతోద్రికటకేపుంజెరనవెప్స్యన్నతోపవె।యావ
పాత్రశిశూపోతౌహస్తస్యాద్విస్తృతేకరె॥౧౪౫) సీతాసస్యేనభోన
ద్యాంజానక్యాంలాంగలాధ్వని। లతాకస్తూరికాశాఖామూర్వావల్లిప్రియం
గుషు॥౧౪౬) పిపీలికాయాంమాధవ్యాంజ్యోతిష్మత్యూర్ణనాభయోః।
ఆర్తిఃపీడాధనుష్కోట్యోర్యూర్తికాథిన్యకాయయోః॥౧౪౭) కీర్తిఃప్రసా
దెయశసెకర్దమెపిస్మృతావపి। వర్తిర్దీపదశాగాత్రలేపయోర్మణిరం
జనే॥౧౪౮) వ్రణభేదెభేషజేచనయనాంజనలేఖయోః। శాంతిఃకల్యాణశ
మయోఃకాంతిశ్శోభావరేణ్యయోః॥౧౪౯) పఙ్క్తిశ్ఛందోపిదశమం భ్రాంతి
ర్మిథ్యామతావపి। న్యాయయోజనయోర్యుక్తిర్భక్తిస్స్యాద్భాగసేవ
యోః॥౧౫౦) శక్తిః కాసూ ప్రభుత్వాదిబలదుర్గాదిదేవతాః। శుక్తిఃకపా
లశకలందుర్నామానయనామయః॥౧౫౧) ముక్తాస్ఫోటోహయావర్త
శ్శంఖ్ఖంశఖంనఖోనఖః। కృత్తిశ్చర్మణిభూర్జెచకర్తనేకృత్తికాసుచ॥౧౫౨
గుప్తిస్స్యాద్భూవ్యదాసేపికారావేశ్మనిరక్షణే। ఆప్తిస్సంబంధలాభాదౌ
ప్రాప్తిస్స్యాదుదయేపిచ॥౧౫౩) భిత్తిఃకుడ్యేభేదనేస్యాదవకాశప్రకాశ

వర్తనేపిచ। శ్వేతో వర్ణే త్రిషు క్లీబే తు రూప్యే నా ద్వీపవర్ణయోః॥౧౬౩) కృతీ
కృతాఖ్యాత విషు షోష్మికీర్ణ వళనీలయోః। స్వామినోషకయోర్భర్తా వక్తా
పండితవాగ్మినోః॥౧౬౪) పూతం పవిత్రే వస్త్రాదిశోధితే బహుళీకృతే।
యుతౌ యుక్తపృథగ్భూతౌ గతౌ సంగతప్రాజితౌ॥౧౬౫) మితే జాతపరి
చ్ఛిన్నావేశౌ వాఙ్గతకర్పురౌ। యతౌ తు బద్ధః యతౌ వక్రబంధురయోర్నత
తం॥౧౬౬) గీః హింస్ర ప్రతిజ్ఞాతవిస్మృతోధ్వర్జూష్మస్థితం। ఉపాప్తన్యాయ్య
యోః ప్రాప్త ప్రమాప్తసాన్నిధ్యసభ్యలబ్ధయోః॥౧౬౭)గూఢరక్షితయోరుప్తం
లిప్తం భక్షితదిగ్ధయోః। స్థాపితే ప్రేరితే క్షిప్తం హితం ప్రహితపథ్యయోః॥
౧౬౮)శక్తో ప్రాప్తత్యక్తాపరుషౌ వ్యాపృతం స్యాద్వ్యాధితేపిచ న్యాయ్యేపి యుక్తం
గ్రస్తం తులుప్తవర్ణపదేపిచ॥౧౬౯) ఇతం గతం చ జ్ఞానేపి ఘృత ఘూతం చ
కంపితే। త్యక్తే పృథక్ శ్రుతం క్లీబే శాస్త్రావధృతయోరపి।౧౭౦)క్లీబే శాతం శి
తం చాపి సుఖే చ నిశితే కృశే। శ్వేతే బంధే సితం శర్కరాయాం స్త్రీ నాగుణేక
వా॥౧౭౧)తతం వ్యాప్తే విస్తృతే చ పీణాహౌ తు నపుంసకం। క్లీబే కృతం యుగే
పి స్యాత్పర్యాప్తయోరపి।౧౭౨) ద్రుతం విలీనావదీర్ణే వేగేష్వాషతు
నద్వయోః। ఖ్యాతే శిక్షు గతౌ చాధభ వేదవిత్తే పృతం॥౧౭౩) శిలోంఛన
త్యసలిలసుకీలేషు తు ద్వయోః। ప్లుతం త్రిమాత్రకే పక్షే శృంగతౌ తు స్యాన్న
పుంసకం॥౧౭౪)స్ఫుతే నాటికసత్త్వే చ ప్రేతో భూతాంతరే తు నా। భూతం
న్యాయ్యే సమే ప్రాప్తే యథార్థాతీతయోరపి॥౧౭౫) క్లీబే త్వయం పిశా
చాదౌ భూమ్యాదౌ జంతుసత్త్వయోః। ఉత్పన్నభూతయోర్జాతం బృందజా
త్యోస్తు నద్వయోః॥౧౭౬) పీతం పీతే హరిద్రాభే గౌరవర్ణే తు పుంస్యయం।
పీతా హరిద్రా పాతస్తు రక్షితే పతనేచ నా॥౧౭౭)పీతం శాంతే మద్యలాశ్వే
గజే చ బలవర్జితే। సుతస్త్వభిషుతే పుత్రాః స్యుస్సుతానా త్వాత్మజెన్యపి॥
౧౭౮)పిత్రోః ప్రసూతే సూతస్స్యాత్సూతు నాతక్షిసారథౌ। క్షత్రా ద్విప్రా
సుతే వ్యాసశిష్యే పారదవందినోః॥౧౭౯)సుప్తే స్తంపశ్చిమా రాత్రౌ తు పుంసి
శస్తం తు విశ్రుతే। క్లీబం తు మేఘభక్తం స్యాత్సత్వారెన్నే తు నద్వయోః॥
౧౮౦)వృత్తం స్యాద్వర్తులాతీతదృఢే సుత్రిష్వానద్వయోః। స్యాగూయేచరి
తోపద్యేజవనే వర్తనేపిచ॥౧౮౧) ఉక్తం ప్రోక్తే ద్వయోస్తు ఛందోభేదే
పి భాషణే వ్యక్తం స్పష్టే నా తు బుధేతి క్తస్తు రసభేదవాక్॥౧౮౨) తిక్తా స్త్రీ
కటురోహిణ్యాం సుగంధరసయోస్తు నా। రక్తో నురక్తే నీల్యాదిరంజితే లో

హితేపిచ॥౧౯౩)వర్ణేతునాకుంకుమాసృక్తాప్రేమ్ణిహుత్వేషనద్వయోః।ప
రిత్యక్తేపిముక్తస్సాన్యస్మృక్తాముక్తాఫలే స్త్రియాం॥౧౯౪) కాంతంచారౌ స్త్రీ
తుయోషిప్రియాంగాపుపలేపినా । క్లీబేరతంగుహ్యరతోర్యోః క్లీబమాజ్యాం
బునోఘృతం॥౧౯౫)పూతాదీనాంత్రిలింగత్వంవిస్తాచేత్కర్తృకర్మ
ణోః। భావేచేత్క్లీబపవాత్రసర్వత్రైష్వయంవిధిః॥౧౯౬)

॥ఇతితాంతాః॥

అర్థః ప్రకారేవిషయేవ్యవహారేప్రయోజనే । అభిధేయేధనేశా
స్త్రే వస్తుహేతునివృత్తిషు॥౧౯౭) గజపృష్ఠాస్తీర్ణచిత్రధ్వజేవేణ్వాంకు
శేసుధః।వధ్నోదేహేపిసార్థస్తువణిక్సంఘేచసంహతౌ॥౧౯౮)మంథోసా
క్తవమంథానౌగ్రంథిఃపర్వగదాంతరే।గ్రంథోథనేవాక్సందర్భేత్వాత్రిం
శద్వర్ణసంహతౌ॥౧౯౯)ఆస్థా ప్రతిజ్ఞాతాత్పర్యగోష్ఠీయత్నోపలంభనే
సంస్థాస్థితౌవ్యవస్థాయాంసమాప్త్యాకారమృత్యుషు॥౨౦౦) వీథివర్త్మనిప
ఙ్క్తౌచగృహాంగేరూపకాంతరే।నవనీతంజలంపాదమన్నంతోయంచపాథసీ॥
౨౦౧) జలావతారోగురువయోన్యుపాయశాస్త్రాణియజ్ఞోమునిజుష్టతో
యం। మంత్రాద్యమోష్టాదశపుణ్యభూమిఃపాత్రంజలం స్త్రీకుసుమంచతీ
ర్థం॥౨౦౨) పృథున్నృపే స్త్రీతుకృష్ణజీరకేమహతిత్రిషు।కటే స్త్రీగర్భ
యోరశ్వఘోణాయాంప్రోథవాన్ స్త్రియాం॥౨౦౩) సిక్థోభక్తపులాకేనా
మధూచ్ఛిష్టేతున స్త్రియాం। నీలీసూక్ష్మైలయోస్తుతాతుత్థస్స్యాదంజనే
పుమాన్॥౨౦౪) నాథ స్త్రిషుప్రభౌనేంద్రే ప్రస్థో స్త్రీసానమానయోః।
యాచకేధనికేత్వర్థీముగ్ధాత్రిష్వజ్ఞమరతౌ॥౨౦౫)

॥ఇతిథాంతాః॥

శబ్దోక్షురయశోగీతవ్యోమవాక్యధ్వనిష్వపి। అబ్దస్సంవత్సరేమేఘే
క్షోదోరజసిపేషణే॥౨౦౬) వశాభిప్రాయయోశ్ఛందస్స్యాత్పర్ణేగరుతి
చ్ఛదఃగజదానంగర్వహర్షరేతోమృగమదామదాః॥౨౦౭) వేదశ్ఛందసి
యజ్ఞాంగేరదోదంతేవిలేఖనే।భేదస్స్యాదుపజాపేచవిదారణవిశేషయోః
౨౦౮)శాదఃపంకేబాలతృణేస్వేదస్స్వేదనఘర్మయోః।పాదోబుధ్నేతు
రీయాంశేశైలప్రత్యంతపర్వతే॥౨౦౯) చరణేకిరణేచాథక్లేశరసశశాంక
యోః।కందోవృత్తాదిమూలేచసూరణాంబుదయోరపి॥౨౧౦) స్కందోస
హేనదీకూలేసాదృశ్యారోహసూతయోః। పాదుకోపానహౌ,పా

మూశ్చన్తిర్వ్వమనరేతసోః॥౨౧౧) పాదభూషాశృంఖలయోరదుస్త్రియాం
మీ స్త్రియః।పదంవ్యాజాంఘ్రితచ్చిహ్నస్థానత్రాణాంశులక్ష్మసు॥౨౧౨)
వ్యవసాయేను ప్రతిజ్ఞా తేసాయకేవ స్తువాక్యయోః।ఛందాంసిత్రిష్టుభాదీని
శ్రుతీచ్ఛానునయాఅపి॥౨౧౩)నదస్సముద్రేనినదేసరిద్భే దేవదీసరిత్। x
దోషోగహారి భా తోగః దాస్యా దాయుధాంతరే॥ ౨౧౪) కుందంమా
ఖ్యేచకుందో నానిధిభేద ముకద్విషోః।కుందఃపుంసిరవేస్స్యానాగజభేదేత్వ
యంత్రిషు॥ ౨౧౫) ఖలమూర్ఖజడస్వైరస్వల్పనిర్భాగ్యరోగిషు।మృ
ద్వనుష్ణేపిమధురంమృష్టస్స్యాత్స్వాద్వమాత్రిషు॥౨౧౬)

§ ఇతిదాంతాః §

బుధస్స్యాద్రౌసురేసౌమ్యే వేధావిష్ణావిధాతరి। విధుస్సుధాకరేకాలేవి
ష్ణావాతేగ్నిరక్షసోః॥౨౧౭)విధిర్విధానేనియతౌకాలేపద్మభవేప్యధ।అధి
ష్ఠానేచిత్తదుఃఖేవ్యసనేబంధనేపిచ॥౨౧౮) ఆధిబోధిస్సమాఖ్యాచకుక్కు
టాశ్వత్థబుద్ధిషు। అబ్ధిసరస్సరస్వంతౌబంధూబంధూకబాంధవౌ॥ ౨౧౯)
గంధోగంధకసంబంధామోదలేశస్మయేషుచ।స్కంధోదేహవిభాగేంసేప్ర
కాండేసంహతౌనృపే॥౨౨౦)విధావిధానేహస్త్యన్నేప్రకారేవేతనేపిచ
సుధాస్నృతంలేపభేదోమూర్వాసర్పాశనంస్నుహీ॥౨౨౧) వధూర్స్నుషా
ఘాస్నుషయోర్భార్యాస్త్రీశారిబాసుచ। గోధాతలేనిహాకాయామృద్ధి
స్స్యోదనుఋద్ధిషు॥౨౨౨)సంధావధౌప్రతిజ్ఞాయాంశ్రద్ధాత్వాస్తిక్యకాం
క్షయోః। ఆలస్యనిద్రయోర్మిద్ధంఋంజేద్ధోర్ధంసమాంశకే॥౨౨౩)చైత్రవ
సంతసుధుద్రుహద్దైత్యవిశేషేషుపుంసిమధుశబ్దః। క్లీబేత్వంబునిదుగ్ధేమక
రందేక్షౌద్రమద్యయోస్త్వస్త్రీ॥ ౨౨౪) రాధాకర్ణస్యోపమాతావిశా
ఖాగోపికాసుచ। నావైశాఖేనబాధాస్యా ద్వానాదుఃఖనిషేధయోః॥
౨౨౫) సిద్ధఃపుమాన్దేవయోనౌనిత్యనిష్పన్నయోస్త్రిషు।దిగ్ధోవిషాక్త
బాణేనాత్రిషులిప్తప్రబుద్ధయోః॥౨౨౬)త్రిషుస్యాద్బుధితేబుద్ధంవిద్వత్సు
గతయోఃపుమాన్।శ్రద్ధావతిత్రిషుశ్రాద్ధఃపితృకృత్యేతునద్వయోః॥౨౨౭)
సాధుస్త్రిషూచితేచారౌసభ్యేవార్ధుషికేపినా।వినేత్రేంధస్త్రిషుధ్వాం
తేక్లీబేసింధుస్తువారిధౌ॥౨౨౮) దేశేనదేగజమదేనానద్యాంతుస్త్రియాం
మయం। దుగ్ధంనపుంసకంక్షీరేభేద్యలింగంప్రపూరితే॥౨౨౯)లుబ్ధోనామ్మ
గయాగృధ్నౌత్రిలింగస్స్యాదధత్రిషు। ముగ్ధస్సౌమ్యేత్యనవేమూఢేవిద్ధస్తాడి

తను త్తరయోః॥౨౩౦)సమృద్ధౌస్తవి రేవృద్ధశ్శుద్ధః కేవలపూతయోః

§ఇతి ధాంతాః§

జనోలోకేలోకభేదేజినావర్హత్ రాగతౌ॥౨౩౧) భేనౌ భానూశౌనాధౌ భానూకిరణభాస్కరౌ। వహ్నిర్లక్ష్మీహయేగ్నౌచమునిర్బుద్ధద్రుమర్షిషు॥ బుధ్నశ్శిఫాయాంమూలేచసూనుఃపుత్రేనుజేరవౌ। వీనోమృగాంతరేతం తౌప్రీహిభేదేశుకాంతరే॥ ౨౩౩) స్వప్నస్సుప్తస్యధీర్నిద్రామీనోరా శ్యంతరేపిచ। ధానాభృష్టయవేవృతుబీజేస్యాద్ధాన్యకేపిచ॥ ౨౩౪) పర స్త్రీభార్యయోర్జానిజః నిజన్మజనిస్స్నుషా।జ్యోతీస్నపటోలికాసాచరా త్రిశ్చంద్రికయాన్వితా॥౨౩౫) జ్యోత్స్నసచంద్రనతుత్ర రాత్రౌచం ద్రాతపేపిచ।రత్నంమణౌచశ్రేష్ఠేచవనంకాననినీరయోః॥ ౨౩౬) గతి వాహనయోర్యానంపానంపీతౌచరక్షణే। దానంగజమదేత్యాగేశుద్ధిఖం డనయోరపి౨౩౭॥అవకాశేస్థితౌస్థానంస్థానేస్యాదుచితేవ్యయం।చిహ్న మంకేపతాకాయాంద్యుమ్నంవిత్తేపరాక్రమే॥౨౩౮)స్నానీయసేకయో స్నానమేనస్స్యన్మంతుకల్బిషే। ఇనౌభూపేరవౌపుంసిధనికస్వామినో స్త్రీషు॥౨౩౯)యోనిద్వయోర్భగేస్థానేకారణాకారయోరపి। తను స్త్వక్కాయయోః స్త్రీస్యాద్విరళస్వల్పయో స్త్రీషు॥ ౨౪౦) కఠినాధిక సాంద్రేషువాద్యమధ్యమనృత్తయోః। ముస్తాముద్గరమూర్తేషుత్రిషు మేఘపుమాన్ ఘనః॥౨౪౧)వానంశుష్కశుష్కఫలేవనసంబంధినిత్రి షు।క్లీబేత్వయంసురంగాయాంసౌరభేసేవనేగతౌ॥౨౪౨)మానః స్త్రీణాం కోపభేదేగర్వచిత్తోన్నతావపి। మానంప్రమాణేప్రస్థాదౌభక్తన్నంభ క్షితేత్రిషు ॥౨౪౩)నగ్నోవందితుపణయోరయంవివసనేత్రిషు।సూనం ఘూన్యేత్రిషుక్లీబేపుష్పేసూనాతుమేఖలా॥౨౪౪) రశ్మౌనద్యాంవధస్థానే రసనాధస్స్నలేపిసా।స్యాచ్ఛన్నంరహసిక్లీబేఛాదితేతుత్రిలింగకం॥ ౨౪౫) సన్నస్స్యల్పేవిశీర్ణాదావిన్నంలబ్ధేపిచారితే।అన్యద్ధారితమిశ్రేషుభిన్నమే తేత్రయస్త్రీషు॥౨౪౬)

§ఇతినాంతాః§

రోపోబాణేరోపణేచలేపోభోజనగర్వయోః। దర్పోహంకారకస్తూ ర్యోర్బాష్పోనేత్రజలోష్మణోః॥౨౪౭) సూపోవ్యంజనభేదేచసూపకా రేచసూదవత్ శపథాక్రోశయోశ్శాపఃకపయోకేభవానరాః।కూపః

కుకుందరే గర్తే గుణవృత్తే ప్రహావపి । కల్ప స్తు ప్రళయే న్యాయే శాస్త్రే ప్రహ్మాదినేః ధౌ ॥ ౨౪౯) సురద్రుమే వికల్పే చ ప్రత్యయ శ్చైత్సమాధకః॥ నిందావిలంబయోః క్షేపో వపావివరమేదసోః॥ ౨౫౦) గూపం స్వ ఖ్యావేశు ప్లాగౌ పాంసర్వే నాటకేపిచ । వపుః కాయే సుభాకారే, త.పుసీసకరంగయోః స్త్రీ కాప్యుత్పాపికానేచ పుష్పం సప్పిష్ఫుటితాంబునోః । తల్పం శయ్యాట్ట జాయాసు కృపః కశ్చిత్కృపాదయా ॥ ౨౫౨) మాక్షేపు మార్గ వ్రతేక్లీబేతు పోగోప్తు స్తు వల్లవే । గోష్ఠాధ్యక్షే గహీశేచ స్యాద్గోపీ శారిబాపిచ ॥ ౨౫౩)

——§ఇతి పాంతాః§——

శిఫా తరుజటాయాంచ శాఖామాంసనదీషుచ । శఫం తరూణాం మూలే పిగవాదీనాం ఖురేషుచ ॥ ౨౫౪) రేఫశ్చ బేరవర్ణే స్యా వధమే తు త్రిలింగకః

——§ఇతి ఫాంతాః§——

స్తంబో గుల్మే ప్యశాఖే క్రౌడింబః ప్లీహాఖగాండయోః ౨౫౫) శంబ సుముసలాగ్రస్థలోహమండలకే పనా । కంబిగం శేచ వంశస్య ఖజా కాయామపి స్త్రియాం ॥ ౨౫౬) ప్రతిబింబే తత్ప్రకృతౌ ప్రతికృత్యాంచ మండలే । లాంఛనేపి చ బింబో స్త్రీ నద్వయోర్బింబికా ఫలేకం బుర్నావల యే శంఖే సంఖ్యాయాం జలశుక్తిషు । నద్యాం మ్రమే చ జంబూః స్త్రీ వాక్లీబే జాంబవే ఫలే ॥ త్రిషు నిర్వ్ర క్రమే క్లీబ షండే త్వే షనపుంసకం ।

——§ఇతి బాంతాః§——

కుంభాః కుంజరమూర్ధాగ్రే కుంభకర్ణఘటేవిటే భూపా ద్రీ భూభృతౌ జంభాడంభజంబీరదానవాః । దంతేపిచ పుమానేవ భక్ష్యవాచి మసత్రిషు ॥ గర్భో భ్రూణే భకే నాట్యసంధౌ కుక్షౌ పనసకంటకే । భ్రూణే ప్రవరకే చాథ స్వభావే ధాస్స్మ రోహారిః ॥ ౨౬౧) శంభుర్ధాతృహరీ శేషు డింభో బాలకమూర్ఖయోః । నాభి ప్రధానే ప్రాణ్యంగే కస్తూర్యాం తు త్రియే న్నృపే ॥ స్తంభో జాడ్యే ప్యధ సభా సమాజద్యూతసద్మసు । కదళ్యామప్సరోభేదే రంభా ఖాజ్వాలయోః ప్రభా ॥ ౨౬౩) వారిపర్ణ్యాం కట్ఫలే చ కుంభీ స్త్రీ కుంభినో గజాః । భవ్యే క్లీబే శుభం ద్రవ్యే త్రిషు జృంభ స్తు జృంభణే ॥ ౨౬౪) త్రిషు నాతు వికాసే న్యాన్న భః ఖం శ్రావణో నభాః । వ్యాజే నిభో నాసదృశే త్రిష్వధో వాచ్యలింగకా ॥ ౨౬౫) ప్రభూ శక్తాధిపౌ నిత్యే పత్యౌ సర్వగతే విభుః ॥

——§ ఇతి భాంతాః. §——

ద్రుమౌ చైద్యసుహృద్వృక్షౌ భ్రమో భ్రాంత్యంబునిర్గమౌ.౧౮౬)సో
మః కుబేరేకర్పూరేలతాభేదే నిశాకరే।గ్రామః పల్ల్యాంస్వరేబృందేతత్వ
యం శబ్దాదిపూర్వకః॥౧౮౭)స్మరాభిలాషయోః కామోనుజ్ఞాయాం కా
మమవ్యయం।శక్త్యాచరణవిక్షేపే పరిపాట్యామపి క్రమః॥ ౧౮౮) ఆత్మా
యత్నధృతిస్వాంతస్వభావపరమాత్మసు। జీవబుద్ధిశరీరేషు రశ్మిస్తు ప్రగ్ర
హేద్యుతౌ॥౧౮౯) శ్యామాకాదౌ ద్రుమే గముఃత్రి మిస్స్యాత్తిఙ్గలా
ఋగ్మోః। గ్రీష్మస్త్వబాష్పఊష్మాణఊష్మో వ్యోమనిపత్తనే ॥౧౯౦) సా
మవేదే సామ్నిదమోదండే చేంద్రియనిగ్రహే । గుల్మః సంబేప్లీహ్నిఘుటే
రోగసైన్యవిశేషయోః॥ ౧౯౧) ఘృణ్యాఃస్సూర్యామాజలేచంద్రే యమస్తు
యమళేంతకే।శరీరసాధనాపేక్షనిత్యకర్మణిసంయమే ॥౧౯౨) ఉమా
స్యాదతసీగౌరీహరిద్రాకీర్తికాంతిషు । సీమసీమేఖమేఘే క్షేత్రేకూలమ
ర్యాదయోరపి ॥౧౯౩) బ్రాహ్మీతు బ్రహ్మశక్తిస్స్యాన్మత్స్యాక్షీ భారతీ
వచా।లక్ష్మీస్సంపద్రమాశోభాజామిస్స్వసృకులస్త్రియోః ॥ ౧౯౪)రు
మాసుగ్రీవభార్యాయాం సైవస్యాల్లవణాకరే। సూక్ష్మః ప్రాంతేష్వసూ
త్రాదేః కింజల్కే నేత్రలోమసు॥౧౯౫) చుల్లీరంధ్రేచపక్ష్మస్యాల్లక్ష్మచి
హ్నవరిష్ఠయోః।ధామజన్మప్రభాస్థానప్రభావసుఖసద్మసు ॥ ౧౯౬) క
ర్మవ్యాసేక్రియాయాంచవర్త్మనేత్రచ్ఛదాధ్వనోః ॥౧౯౭) హేమ్ని
రేతసిభర్మస్యాచ్ఛద్మసద్మనికైతవే।తమోరాహౌగుణేధ్వాంతేశోకేవ్యో
మనభోంబునోః। రామఃపశౌజామదగ్న్యబలరాఘవయోశ్చనా॥౧౯౮
సితాసితమనోజ్ఞేషుత్రిషురామాతుభామినీ।శ్యామాషోడశవర్షా స్త్రీ త్రి
వృతాశారిబానిశా॥౧౯౯) నీలీప్రియంగువర్ణేషుపుంస్యయంతద్వతీత్రి
షు।క్షమాక్షోణ్యాంతితిక్షాయాంయోగ్యశక్తహితేషుతు॥౨౦౦)త్రిష్వ
థక్షేమమస్త్రీస్యాన్మంగళేలబ్ధరక్షణే । ఋజౌనామస్త్రీష్వపక్షేప్రా
మేత్యామంత్రణేవ్యయం॥౨౦౧) భీషణేత్రిషుభీష్మస్స్యాద్రుద్రగాంగే
యయోస్తునా।క్షౌమందుకూలేవానాల్పేభీమశ్శంభౌవృకోదరే॥౨౦౨)
ఘోరేత్రిష్వథధర్మోస్త్రీపుణ్యేసామాన్యభావయోః। చాపన్యాయాధ్వ
రాహింసాయజ్ఞాచారయమేషునా॥౨౦౩)హిమశ్శీతేత్రిషుక్లీబే ప్రాలే
యేచందనేపిచ।తోక్మంక్లీబేకర్ణమలేహారితేతు త్రిలింగకః॥ ౨౦౪) హారి
ద్యవేనాప్రేమాతున స్త్రియాంస్నేహనర్మణోః। వామావధ్వాంసవ్యర

న్యప్రతీపే ప్రేష్యేష వాచ్యవత్ ॥ ౨౮౫) వామీస్సృగాలీబడబారాసభీకరభీ
ష్వధ క్రమాత్సంఖ్యాహ్రస్తిబిందోర్న్నిధిచ్ఛ్యాహేంతరాహిషు ॥ ౨౮౬) అ
ష్టేభాగ్నిశ్రియోః పద్మః క్లీబే పుంస్య స్త్రియాం స్త్రియాం। వష్మాన స్త్రీశు
భాకాశే ప్రమాణవపుషోరపి ॥ ౨౮౭) సమా స్త్రీవత్సరే సాధుసర్వతుల్యేషు
తు త్రిషు । ఊర్మిర్ద్వయోస్స్యాదుత్కంఠారావ స్త్రీ సంకోచ రేఖికా ॥
౨౮౮) తరంగశ్చాథ నేమిః స్త్రీ చక్రాంతే ఖాతిమూలకే। కూపత్రికాయాం
నాత్వే సభవే త్తిస్త్రీశపానసే। ౨౮౯) పరమాత్మా తపో వేదో బ్రహ్మా బ్రహ్మ
బ్జజే ద్విజే। ఋత్విజ్యధనుజైర్దైత్యే భానోవాభూర్క్ష వేత్రిషు। ౨౯౦) శ్రీ
మాన్ తిలకవృక్షేపి ధీమాన్ వాచస్పతావపి । స్వామీస్స్యాం దేవ్యభోజా
ల్మః స్తబ్ధేనాలోచ్యకారిణి। ౨౯౧) నిస్పృష్ఠావపి జిహ్మస్తు మందే వక్రే వృ
భౌ త్రిషు ॥ ——— ఇతి మాంతాః ———
చయస్సమూహే ప్రాకారే మూలబంధే చ సంగ్రహే। ౨౯౨) సమయోనీతా
ద్యూతభేదేత్యోర్వశ్యేగమ డేరథే। కలినత్తు త్రయోస్త్రిష్యః స్యాద్ద్వయః
కాలఘూకయోః ॥ ౨౯౩) మృత్యుః క్రోధే క్రతౌ దైన్యే దస్యుః ప్రత్యర్థిచో
రయోః। తుయో గోగాంతరే కల్యాం తే స్పృహే పచయేష్యథ। ౨౯౪) నాశే
సంశ్లేషణే తౌర్యత్రికసామ్యేభ వేల్లయః। దాయో ఘనేపిభక్తవ్యపిత్ర్యద్ర
వ్యే చ యాతకే॥ ౨౯౫) ప్రాయో వయో మృత్యుతుల్య బాహుళ్యానశనే
ష్వనా। ప్రాయో వ్యయం చ బాహుళ్యే స్యాదర్యస్స్వామి వైశ్యయోః ॥
౨౯౬) కక్ష్యా కచ్ఛే వరత్రాయాం కాంచ్యాం గేహ ప్రకోష్ఠకే। సంధ్యా
సంధౌ పితృప్రసూ ప్రతిజ్ఞాసీమయోరపి ॥ ౨౯౭) ఛాయా కాంతిస్సూర్య
జాయా ప్రతిబింబమ నాతపః। త్రయీ త్రివేద్యాం త్రితయే ప్రజ్యావ క్రేస
తామపి ॥ ౨౯౮) క్రియాతు చేష్టాకరణసంప్రధారణకర్మసు। శిక్షారంభో
పాయపూజాచికిత్సానిష్కృతిష్వపి ॥ ౨౯౯) శబ్దగుంభేపి శయ్యాస్స్యా
త్కాన్యా రాశ్యంతరేపి చ। వీర్యం పరాక్రమే శుక్రే ద్రవ్యం విత్తే సుణాశ్ర
యే। ౩౦౦) సుహ్యం రహస్యుపస్థే చ పయః పానీయదుగ్ధయోః। వయః పక్షిణి
బాల్యాదౌ వత్సరే యావనేపి చ ॥ ౩౦౧) మాల్యం పుష్పే పుష్పదామ్ని మూ
ల్యం వేతనవ స్త్రయోః । చైత్యమాయతనే బుద్ధేడింభే చోద్దేశపాదపే ॥
౩౦౨) కాస్యం వాద్యాంతరే పానపాత్రే తైజసవస్తుని। నాట్యం తౌర్యత్రి
కే నృత్తే ప్పాజ్యం శ్రీ వాససర్పిషోః ॥ ౩౦౩) శ్లోకే పద్యం స్త్రియాం మాగే

కావ్యం గ్రంథే కవౌ పుమాన్। గవ్యౌ తావపి గవ్యా స్యాన్నద్వయోర్గ్రా
వ్యజాయయోః॥ ౩౦౪) రూప్యం స్యాదాహతస్వర్ణరజతే తద్విభూషణే। సు
రూపే త్రిషు పూజ్యస్తు త్రిష్వర్చ్యే శ్వశురే పుమాన్॥ ౩౦౫) స్యాత్తథ్య
శపథే సత్యం లోకే నా త్రిష్వృతాన్వితే। యయుర్నా శ్వే శ్వమేధీయే దీర్ఘ
యుష్యాంత్వాయుం స్త్రియాం॥ ౩౦౬) ఋషితీర్థభవేత్కాయం కాయో దే
హసమూహయోః। కదేవతాకే త్రిష్వేష జయస్తు విజయే పుమాన్॥ ౩౦౭
జయా కుపథ్యా తగ్గారితిథిభేద ఉమాసఖీ। వన్యా వనసమూహే స్యాద్వ
న్యం త్రిషు వనోద్భవే॥ ౩౦౮) పకత్త్వాకౌపిచారే చ సాఖ్యా సంఖ్యం తు సం
యుగే। త్రిస్త్రి మధ్యం సమే న్యాయ్యే వ్యవకాశావలగ్నయోః॥ ౩౦౯) త్రిషు
సాధ్యం సాధనీయే నా యోగే గణదైవతే। హృద్యో హృద్యోఽపి హితే హృజ్జే హృ
త్ప్రియే చ త్రిలింగకం॥ ౩౧౦) వశ్యకృద్వేదమంత్రే తు హృద్యో హృద్యం వి
లేపనే। సౌమ్యః పుమాన్ బుధే విప్రే త్రిషు స్యాత్సోమదైవతే॥ ౩౧౧) ర
మ్యే నుగ్రే చ జన్యం తు రథ్యా కలహయుద్ధయోః। జన్యా మాతాపితా జన్య
స్త్రిషు తూత్పాద్య నీచయోః॥ ౩౧౨) జ్ఞాతౌ భృత్యాం సనోఢాయాం జ
న్యాస్స్నిగ్ధావరస్యయో। ఆశ్లీలే సురతే గ్రామ్యం గ్రామ్యః పల్లభవే జనే॥
౩౧౩) రథ్యా రథౌఘవిశిఖే రథ్యస్తు రథవోఢరి। హారీతక్యాం తు పథ్యా స్యా
ద్ధితే పథ్యం త్రిలింగకం॥ ౩౧౪) కమాన్ వబోధకే గృహ్యా మయం స్వవశగే త్రి
షు। గృహ్యం గౌశాఖాపురం గృహ్యో గృహాసక్తా మృగాః ఖగాః॥ ౩౧౫) స
హ్యాన్నగ్రే సహ్యమారోగ్యం సోఢవ్యే త్వేష వాచ్యవత్। యోగ్యం క్లీబే
పూపయానచందనాఖ్యాస వాచకం॥ ౩౧౬) ప్రవీణోపాయవచ్ఛక్త
యోగాశ్ర్వైవ్యావ్యయం త్రిషు। ధర్మాంబుపుష్పస్వర్గేషు పుణ్యం ధర్మవ
తి త్రిషు॥ ౩౧౭) త్రిషు చోద్యం చోదనార్హే క్లీబే తు ప్రశ్నచిత్రయోః। ధి
ష్ణ్యో శుక్రానలౌ ధిష్ణ్యమృక్షే స్థానే గృహే బలే॥ ౩౧౮) భవ్యం సత్యే శుభే
క్లీబం త్రిషు స్యాద్యోగ్యభావినోః। సేవ్యం త్రిలింగం సేవార్హే క్లీబే తు స్యా
దుశీరకే॥ ౩౧౯) ఇభ్యా కరేణ్వాం త్రిష్వాఢ్యే భృత్యో దాసే భృతే స్త్రి
యాం। కృత్రిమాల్పనదీ కుల్యా ప్రణాళ్యాం చ కులోద్భవే॥ ౩౨౦) కుల్యా స్త్రి
ష్వస్థిని కుల్యం స్యాదథ కల్యమహాముఖే। కల్యా కల్యాణవాచిన్యా త్రిషు నీ
రోగదక్షయోః॥ ౩౨౧) శల్యం వంశశలాకాయాం శంకుతోమరయోరపి। శ
ల్యః కిల్బిష మహీపాల శ్వావిన్మదన పాదపః ౩౨౨) ఆస్యం వక్త్రే వక్త్రబిలే క్లీ

జేవత్రేభవేత్రిషు। అశ్వమధ్యంసురాకశ్యంకశ్యాస్త్రీముకశార్హకే॥౩౨౩ దూష్యంపటగృహందూష్యాకక్ష్యానిందేత్యత్వయంత్రిషు। శరవ్యసంఖ్యా వాజేషులక్ష్యందృశ్యేత్వయంత్రిషు॥౩౨౪) ఇజ్యా స్త్రీయాగదానార్చా సంగేష్విజ్యోబృహస్పతౌ। గార్హ్యామార్హ్యాత్రిషుత్వేషకులీనన్యాయ్యసా ధుషు॥౩౨౫) కృత్యంకార్యేదేవతాయాంకృత్యా స్త్రీకుపితేత్రిషు। పున రర్థేవ్యయంభూయోభూయాన్ బహుతరేత్రిషు॥౩౨౬) ఆద్య ఆదిభవే ముఖ్యేభక్ష్యేచాపిత్రిలింగకం। పూర్వేప్వాద్యావిధాత్రాద్యా ఉత్తరే వాచ్యలింగకాః॥౩౨౭) అధ్యోభవేదాత్మవతిప్రార్థనీయావనయుక్త యోః। అగ్ర్యాయగ్ణ్యస్తేచాగ్న్యాగ్న్యేవ్యఘ్న్యాన్యోభిన్నతుల్యయోః॥౩౨౮) వాసనక్షిణయోస్స్వవ్యనుంతోర్యంత్యజకనిస్ఫయోః। సభ్యస్సామాజకేసా ధౌజాత్యస్త్రీస్నకులీనయోః॥౩౨౯) లభ్యౌతున్యాయ్యలబ్ధవ్యౌనిత్యౌసత తశాశ్వతౌ। గర్హేపియాన్స్యోజ్యాయాన్సోవృద్ధశ్రేష్ఠవాగ్రజాః॥౩౩౦

—— ఇతియాంతాః ——

కరోవర్షోపలేపాణౌశుండాయాంకిరణేబలౌ। నరోమనుష్యార్జునయో ర్భరోతిశయభారయోః॥౩౩౧) నాసావాయుప్రాణిరవషడ్జోద్గాత్రాద యస్స్వరాః। క్షురస్తుచ్ఛేదనద్రవ్యేగోక్షురేకోకిలాక్షకే॥౩౩౨) చార స్స్వశేప్రియాళౌచఖురఃకోలదళేశఫే। వారస్సూర్యాదిదివసేబృందా వసరయోరపి॥౩౩౩) భారోభరేవివర్ధేచపలానాంద్విసహస్రకే। క్షార స్తులవణేకాచేరసభేదేచభస్మని॥౩౩౪) వృత్రోరిధ్వాంతదైత్యేషుశక్రః కుటజవజ్రిణోః। మంత్రోగూఢోక్తివేదాంశౌయూపాంశేకులిశేస్వరుః॥ ౩౩౫) కారుశ్శిల్పిర్విశ్వకర్మాసురమారుతయోర్మరుత్। మరుర్ధన్వనిశైలేచ స్థాలీహావ్యాన్నయోశ్చరుః॥౩౩౬) అద్రయోద్రుమశైలార్కాః స్యాద్దం ష్ట్రిఃపాదబుధ్నయోః। ఐంద్రఃకాకాసురేపిస్యాజ్జయంతార్జునయోరపి॥ ౩౩౭) దంష్ట్రిసదంష్ట్రగ్రాహేపశౌమూలేమూషకేకిటౌ। చక్రీవిష్ణౌ కులాలేహాపత్రిశ్యేనేమపక్షిషు॥౩౩౮) సంమ్రాజోస్త్రింద్రపిష్ణ్వకా యశ్చస్యాన్మండలేశ్వరః। రాజసూయేనయేనేష్టంరాజ్ఞశ్శాస్త్యాజ్ఞయాచ యః।౩౩౯) ఇంద్రావృషాశ్మశక్రారాఖరారుద్రాగ్నిగదభాః। పుం డ్రోదేశేక్షుతిలకభేదేక్రిమ్యతిముక్తయోః॥౩౪౦) ధారాపూఃకాపిసే నాగ్రంపతదంబ్వాదిసంతతిః। ఖడ్గాదినిశితప్రాంతేతురంగగతిపంచకే।

౩౪౧) ఇరాసురాంబువాగ్భూషుఋతువత్సరయోశ్శరత్। ఉపమాతా
చ ధాత్రీ స్యాద్భూమిరామలకీచ సా॥ ౩౪౨) తరిర్దశాయాం నావి స్యాద్వ
స్త్రాదీనాం చ పేటకే। తంద్రీతంద్రే త్యభౌశబ్దౌ స్యాతాం నిద్రాప్రమీల
యోః। ౩౪౩) వీరుధౌ గుల్మగుల్మిన్యాం గీశ్శార్ఙ్ స్త్రీ నాచలే గిరిః। తద్రూ ద్రోణ
ణిష్ట వేదర్వ్యాంయా త్రాగత్యాంచ యాపనే॥ ౩౪౪) ద్వారం తు ద్వార్యు
పాయే చ తిష్ఠేత్స్యాన్నిగమ్గయోః। అగ్రం పురశ్శిఖామాన శ్రేష్ఠాధికఫలా
దిషు॥ ౩౪౫) కృచ్ఛ్రం సాంతపనాదౌ చ కష్టే దుఃఖే నసోరపి। వభస్స్వర్గాం
బుదేష్వభ్రం ఖేఽపి శ్రేష్ఠవత్సుసే। ౩౪౬) సరసీజలకాసారౌ తరసీ బలరంహ
సీ। శిరః ప్రధానే సేనాగ్రే మూర్ధ్న్యాద్యగ్రే ముఖస్తకే॥ ౩౪౭) గాత్రం ప్రతీ
కే దంత్యగ్రజంఘాభాగే వపుష్యపి। పత్రం పర్ణే వాహనే చ ఛురికాగరుతో
రపి॥ ౩౪౮) సైరసూకరవక్త్రాగ్రం పోత్రం పాత్రం తు భాజనే। తిరద్వయాం
తరే యోగ్యే ద్రవిణే రాజమంత్రిణి ॥ ౩౪౯) సత్రం యజ్ఞే యజ్ఞభేదే సదా
దానే వనేంఽశుకే। సూత్రం తు సూచనగ్రంథభేదే తంతువ్యవస్థయోః॥ ౩౫౦
నేత్రం వస్త్రే క్షివైశాఖగుణభూరుహమూలయోః। క్షేత్రం భార్యాంగకే
దారపుణ్యభూగృహయోనిషు॥ ౩౫౧) గ్రంథశాసనయోశ్శాస్త్రం శస్త్ర
మాయుధలోహయోః। ఛిద్రం రంద్రే భూషణే చ వక్త్రం వృత్తాంతకేపచ॥
౩౫౨) రంధ్రం తు ద్విషతాం వ్యృగ్యదోషే ద్వారసురంగయోః। అరం తు శీ
ఘ్రే చ క్రాంగే శీఘ్రగామిని తు త్రిషు॥ ౩౫౩) శ్రేష్ఠాన్యమాగజ్యేష్ఠేషు వ
తసాన్యద్వాచ్యలింగకః। పరోఽరిపరమాత్మా చ కేవలే పరమవ్యయం॥ ౩౫౪
దేవప్రసాదేవరణే జామాతరి వరః పుమాన్। క్లీబే తు సుంపమే శ్రేష్ఠే త్రిష్వి
ష్టే త్వవ్యయం వరం॥ ౩౫౫) శరో వధ్యాద్యగ్రనా రే బాణే కాండే తృణాంత
రే శరం తు పరే మాతే తు చరో నాజంగమే త్రిషు॥ ౩౫౬) దరో స్త్రీ శంఖభ
యయోర్గర్తేఽపి చ మహోదరీ। వరం త్వవ్యయమల్పార్థే గుస్థలౌ తు పురః
పుమాన్॥ ౩౫౭) గృహే పరిగ్రహే దేహే నగరే చ పురం పురీ। పురోఽగ్రే పూ
ర్వకాలే తు పురా స్యాదవ్యయం ద్వయం॥ ౩౫౮) సురో దేవే సుగాఽమద్యే ధ
రశ్శైలే ధరా భువి। కారో వధే బలే యత్నే కారా స్యాద్బంధనాలయే॥
౩౫౯) వారి స్త్రీ స్ర దంతినాం పాదరజ్వాం స్రుణి గుణే క్వచిత। పారిపా
త్ర్యం పరతటే పారమారస్తు భూసుతే॥ ౩౬౦) ఆరా చర్మప్రభేదిన్యాం
మిత్రం సుహృది నారనా। తారో త్యుచ్చైస్స్వరే ముక్తావిశుద్ధే శుద్ధమౌక్తి

కే॥ ౩౬౧) తరణౌ చావక తారాస్యాత్సు గ్రీవగురు యోషితోః। కనీనికక్షణా యో స్త్వేషద్వయో స్తారంతు రూప్యకే.॥ ౩౬౨) మారో నామరణే కామే మారీచండ్యాంజనక్షయే। ముక్తాళ్యాంహరణే హారో హారసంబంధినిత్రిషు ౩౬౩) చక్రంచయే జలావర్తేఽరథాంగే రాష్ట్ర సైన్యయోః। ఘటసాధన భేదేపి క్లీబే క్రో కేతుపుంస్యయం॥ ౩౬౪) శుక్రం రేతస్యక్షిరోగే పుంస్యేరుక్తే సురాంబునోః। శుక్రోగ్నిమాసకావ్యేషు వక్రో భౌమే నృజౌ త్రిషు। రూద్రా యాంతు త్రజశ్శంభు క్రోచే గ్రో ఘోరే త్వయం త్రిషు। శుభమంగళయోర్భద్రం సాధ్రవ్య శ్రేష్ఠయో స్త్రిషు ॥ ౩౬౬) భద్రా తుకరణే తిథ్యాంభద్ర శ్చాపి గజాంతరే । క్షుద్ర స్తు త్రిషుహీనాంగే క్రూరే నీచాల్పయోరపి॥ ౩౬౭) క్షుద్రా నిదిగ్ధికా వేశ్యానటీచ సరఘా చ సా। రౌద్రో రసాంతరే ఘోరే రుద్రసంబంధినిత్రిషు ॥ ౩౬౮) ఇందుకర్పూరయోశ్చంద్ర స్తపనీయే ప్యథా స్త్రియాం। రాష్ట్రం విషయ ఉత్పాతేవ జ్యౌ స్త్రీపపీహారయోః॥ ౩౬౯ అశ్రుశోణితయోరస్రమాస్రంచాద్య స్తు నాకచే। క్లేశే రూంభానరౌ స్యాతామథవ్యాఘ్రీ నిదిగ్ధికా॥ ౩౭౦) వ్యాఘ్రో ద్వీపిన్యయం శ్రేష్ఠవాచీశబ్దాత్పరస్థితః। పౌరంతుకర్తృణేక్లీబమయం పురభవే త్రిషు॥ ౩౭౧) గౌరో గుణే సితేపీతే త్రిషు గౌరీతు పార్వతీ। అనాగతర్తుకన్యాచ తామ్రం శుల్బేరుణే త్రిషు॥ ౩౭౨) సారో బలే స్థిరాంశే ర్థే న్యాయ్యే క్లీబం వరే త్రిషు। క్లీబమంబుని శార స్తుయమా వనేకబుర్రే త్రిషు॥ ౩౭౩) బభ్రుః కృశానౌ నకులే శంభౌ నా త్రిషు పింగళే । హరిర్యమార్కా శ్వాగ్నీందు విష్ణ్వింద్రాంశు శుకేషు నా॥ ౩౭౪) వాయుభేకాహిసింహేషు కపౌ చకపలే త్రిషు। హీరస్సంహారహీవజ్రేషు హీరా లక్ష్మీః పిపీలికా॥ ౩౭౫) శస్త్రీతు చ్ఛురికా శస్త్రం శంసావాక్యే స్త్రలోహయోః। గురుర్నిషేకాదికరే పురోధస బృహస్పతౌ॥ ౩౭౬) పిత్రాదౌ నా బృహత్త్వాత మర్ఘ్యరే షుచసత్రిషు। భుజంగమాతా కద్రూః స్త్రీ కద్రుస్స్యాత్పింగళే త్రిషు ॥ ౩౭౭) శారిః పుంస్యేవ పల్యాణే స్త్రియామేవఖగాంతరే। పుంసి స్త్రియాంచ ద్యూతాంగే భూరిస్స్వర్ణే బహౌ త్రిషు॥ ౩౭౮) గజబన్ధనభూమౌ తు వారీ వారి తు పాథసి। శూరో నాకుస్త్రీ రేవీ గే త్రిషు ధీరస్తు నా బుధే॥ ౩౭౯) అంబుధౌ చ త్రిషు త్వేష మంథరే ధైర్యవత్యపి। హారిణీ ఖంతృణే నా శ్వేత క్షేత్రిషు దిశి స్త్రియాం॥ ౩౮౦) స్థిరా క్షోణీ సాలపర్ణ్యోరయం.

సుత్రిష్వనిశ్చలే। వప్రో స్త్రియాం తీర సేతు ప్రాకార క్షేత్ర వాచకః॥ ౩౮౧
సిప్రాభే స్త్రీ త్రిషు క్లిన్నే గౌరుస్త్రీ కిరణే తు నా। గోత్రం నామ్ని కులే క్షేత్రే
గోత్రా భువి గవాం గణే॥ ౩౮౨ గోత్రశ్శైలేఽథ మాత్రం స్యాదవధా
రణ కార్త్స్న్యయోః। మాత్రా పరిచ్ఛదే వర్ణమానే కర్ణవిభూషణే॥ ౩౮౩
స్యైవాల్పపరిమాణే చ ఛత్రమాతపవారణే। ఛత్రా మధురికాయాం స్యా
త్కుస్తుంబుర్యాం శిలీంధ్రకే॥ ౩౮౪ తంత్రం స్వరాష్ట్రచింతాయాం తంతు
వాయే పరిచ్ఛదే। యోగప్రయోగే సిద్ధాంతే శాస్త్రముఖ్యౌషధేషు చ॥
౩౮౫ ఏకస్యైవోభయార్థత్వే కుటుంబవ్యాపృతావపి। తంత్రీ స్యాద్దూ
ష్యాం వీణాదిగుణే దేహశిరాసు చ॥ ౩౮౬ తిలకాలేఖ్యయోశ్చిత్రం త్రిషు
త్వాశ్చర్యవర్ణయోః। చిత్రాఖుపర్ణీగోడుంబాతారాభేదేష్వథోత్తరే
౩౮౭ త్రిషు క్రూరాః కర్కశోష్ణనృశంసక్రుద్ధభీషణాః। సుభటోత్తమ
యోర్వీరస్స్యాద్వరస్స్యాచ్చందమందయోః॥ ౩౮౮ తీవ్రః కటుభృశోష్ణేషు
వ్యగ్రో వ్యాపృతఆకులే॥

—— § ఇతి రేఫాంతాః § ——

పీలుః ప్రసూనకాండేభ ప్రభేదపరమాణుషు॥ ౩౮౯ సాలో ద్రుమే
మత్స్యభేదే ప్రాకారే సర్జకద్రుమే। బలిః పూజోపహారే చ కరే దైత్యాం
తరేఽపి సః॥ ౩౯౦ హాళిరాళింగనే స్త్రీ చ కలహాంత్యయుగే కలిః। నలః పోట
గళే రాజవిశేషే కపినాయకే॥ ౩౯౧ తులా రాశౌ పలశతే సామ్యేప్యస్త్యాన
సాధనే। గృహద్వారాంతరే భాండే హేలావజ్ఞావిలాసయోః॥ ౩౯౨ శా
లా తు స్కంధశాఖాయాం గేహగేహైకదేశయోః। వళిర్వళీ చాప్యుదరరే
ఖాచామరదండయోః॥ ౩౯౩ గృహదారువిశేషే చ జరావిశ్లథచర్మణి। లీ
లా కేళిర్విలాసశ్చ శృంగారప్రభవా క్రియా॥ ౩౯౪ పాళిః కర్ణలతాగ్రే చ
ప్రదేశాంకాశ్రిపఙ్క్తిషు। త్సరుచ్ఛదే చ యూకాయాం సంజాతశ్మశ్రుయో
షితి॥ ౩౯౫ అళిస్సేతుస్సఖీపఙ్క్తిః పల్ల్యల్పగ్రామకే సటౌ। వేలాబ్ధితీరాబ్ధివృ
ద్ధ్యోః కాలమర్యాదయోరపి॥ ౩౯౬ బిలం రంధ్రే గుహాయాం చ పలమున్మా
నమాంసయోః। ఫాలం సీరోపకరణే కార్పాసేలపనేప్యథ॥ ౩౯౭ గేహాదే
హే జనపదే సజాతీయగణేఽప్యమే। కులం కూలం తు సేనాయాః పృష్ఠే సూదే
చ రోధసి॥ ౩౯౮ మూలమాద్యే శిఫాయాం చ సమీపే తాగకాంతరే। జాలం
జాలకమిత్యేతౌ గవాక్షానాయయోర్గణే॥ ౩౯౯ డింభకుట్మలయోశ్చా

ఫణేలంవృత్తస్వభావయోః। స్యైన్యాస్థిరూపరేతస్స్వాల్యశక్తిషు చేన్ఫలంక్లీ
బే॥౮౦౦)వాట్యాలకే స్త్రియాం త్రిషు బలవతి నాసిరిద్దైత్యకాకేషు। ఫలమి
ష్వగ్రేసస్యేఫలకేజాతిఫలేధనేఫాలే॥౮౦౧) భోగేబీజేలాభేహేతూత్ప
న్నేఫలీతుఫలినీస్యాత్।దళఃఖండేపళంపర్ణేజలంనీరేజడే త్రిషు॥౮౦౨)
[illegible]పచ్ఛూపాధరయోరస్త్రీ తాళతరౌపుమాన్। క్లీబేచపేటేజ్యాఘాత
[illegible]తలే॥౮౦౩) ప్రీహోద్యాఘుట్బస్థానేఖిలోఘూర్ణాత్వయం
త్రిషు। లాలఃకాలత్రియామానేకరాస్మాల్లేద్రుమాంతరే॥౮౦౪)స్యాద్వి
స్తృతాభ్యాసం/సప్రమధ్యమాఖ్యాంమితావపి।త్సరౌకరతలేచాపితాలం
చహరితాలకే॥౮౦౫) కాలోనేహాయమోమృత్యుశ్యామోనాతవ్పతి
త్రిషు। కాలాతుకృష్ణతివృతేనీలిన్యాంకృష్ణజీరకే॥౮౦౬)కాళీనవాంబుదశ్రే
ణ్యాంభవానీమాతృభేదయోః।మాలమున్నతభూర్మాలాపఙ్క్తౌపుష్పాదిదా
మని॥౮౦౭)ఉఖాయాంపాటలాయాంచస్థాలీస్థాలంతుభాజనే। వ్యాళస్స
ర్పేమత్తగజేశ్వాపదేనాళరేత్రిషు॥౮౦౮)చెలంవస్త్రేబర్హిచాం దెత్రిష్వత్వ
తుగసంధ్యయోః। పిప్పలీచవ్యయోః కోలంసూకరోడుపయోఃపుమాన్॥
శైలీరీత్యాంగిరౌశైలశ్శైలేయేతునపుంసకం।నీలఃకపీశద్రిభేదకృష్ణేనా
తద్వతి త్రిషు॥౮౧౦) నీలిన్యాంనీలిర్ఘంట్యాంచనీలీనీలాతునాక్షికా।జాల
మస్త్రాృయుధేగోగేస్యాద్దుష్టవధకీలకే॥౮౧౧)ఉపరాగాదిదోషేచశూ
లాపన్యాంగనాభవేత్।బ్రహ్మదారుణితుక్లీబేతూలంతూలస్తునాపిచౌ॥
౮౧౨)వాలఃకచేశ్వాదిపుచ్ఛేహ్రీబేరేతునపుంసకం।మల్లోదృఢాంగపుం
జాతౌమత్స్యపాత్రకపోలయోః॥౮౧౩) శ్రేష్ఠేతుత్రిషుమల్లితువృక్షా
త్రత్నుణశూల్యయోః। భల్లోభల్లూకవాచీస్యాద్భల్లాభల్లీప్రసాయకే॥
౮౧౪)క్లిన్నాక్షేస్యాచ్చిల్లచిల్లపిల్లాక్లిన్నేక్షిచాప్యమీ।ఆతాయివాచీచిల్లో
నాస్త్రీతుచుల్లధ్యంతికాభవేత్॥౮౧౫) జ్యాలేస్థాణౌద్వయోఃకీలశ్శంకు
శంకరయోఃపుమాన్। నాళంతునస్త్రియాంకాండేక్లీబేవివరశేఫసోః॥
౮౧౬)శిలముంఛంశిలాగ్రావాశిలీగండూపదీభవేత్।సాజ్యేమధునితక్రో
లేబోలంబోలోంభసాం భ్రమే॥౮౧౭)కలాంశమాత్రేశిల్పాదౌకలనాకా
లభేదయోః।ఇందోశ్చషోడశేభాగేస్యాన్మ్యాలధనవర్ధనే॥౮౧౮) కలహం
వ్యక్తమధురధ్వనౌస్యాద్వాచ్యలింగకః। మాలిస్స్యాదుత్తకేశేషుపాండు
రాయాంమకుటెద్వయోః॥౮౧౯) పాపేపురీషేకిట్టేచమలమస్త్రీతత్రిస్త్ర

షు। జడపీవరయోస్థూలోలోలశ్చలసతృష్ణయోః॥౪౨౦) మూర్ఖశాబకయోర్బాలఃఖలచంచలయోశ్చలః।

——§ ఇతిలాంతాః. §——

భవస్సత్తారుద్రగర్భప్రాప్తిసంసారజన్మసు॥౪౨౧) ద్రవః ప్రద్రావగమనరసవిద్రవమర్మసు। పనవన్యానలౌదావదవౌ వైశ్వానరేహవె॥౪౨౨) పవిర్వజ్రే స్తధారాయాం గ్రావాణౌపర్వతోపలౌ। హవాఽజ్ఞాహ్వానయజ్ఞాధవాః పతినరద్రుమాః॥౪౨౩) క్రమనిమ్నగహింభాగేచండాలేజలవాయసే। ఉడుపేప్లావకేభేకేప్లుతేకారండవేప్లవః॥౪౨౪) భావః పదార్థేసత్తాయాంక్రియాచేష్టాత్మయోనిషు। విద్వల్లీలాస్వభావేషుభూత్యభిప్రాయజంతుషు॥౪౨౫) కంఠలచ్ఛిరసోగ్రీవాఛవిస్స్యాత్కాంతిశోభయోః। లక్ష్మీస్స్యాంకనభేదేపిదర్వీఫణఖజాకయోః॥౪౨౬) పృథ్వీతు పృథివీకృష్ణజీరకంహింగుపత్రికా। సంవిత్ప్రతిజ్ఞాధీయుద్ధసంకేతాచారనామసు॥౪౨౭) నీవీవార్ధుషిమూలేస్యాద్గ్రంథౌజఘనవాససః। దార్వీదారుహరిద్రాయాందేవదారుహరిద్రయోః॥౪౨౮) జిహ్వావాగ్రసనాజ్వాలారేవానీల్యాంసరిత్యపి। తత్త్వంవిలంబమానేస్యాత్స్వరూపేపరమాత్మని॥౪౨౯) ద్వంద్వంద్వంద్వయహిమోష్ణాదికలహాయామిథునంరహః। సాంత్వంసామనిదాక్షిణ్యేహవిర్హవ్యేఘృతేజలే॥౪౩౦) పర్వగ్రంథౌపంచదశ్యాముత్సవేవిషువాదికే। ప్రస్తావేచాథకిణ్వంస్యాత్పిణ్యాకోనగ్నహూరఘం॥౪౩౧) ధ్రువశ్శంకౌవటేకీలేయోగేతారాంతరేపుమాన్। తర్కనిశ్చితయోఃక్లీబే నిత్యాచ్చలయోస్త్రిషు॥౪౩౨) గీతిమూర్వాసాలపర్ణీస్రుగ్భేదేషు స్త్రియాంధ్రువా। జీవోబృహస్పతిప్రాణజీవనాత్మఖగేషునా॥౪౩౩) మౌర్వ్యాంవచాయాంజీవంత్యాంజీవాజీవవతిత్రిషు। లవోరామసుతేలేశేవిశాలేఛేదనేదవా ॥౪౩౪) లవంమేషాదిలోమ్నిస్యాద్దేవోరాజ్ఞిసురేంబుదే రాజాగ్రమహిషీమూర్వాదేవీస్యాద్దేవమింద్రియం॥౪౩౫) సత్త్వంద్రవ్యేపిశాచాదౌవ్యవసాయస్వభావయోః। గుణప్రాణబలస్వాంతసత్తాస్వస్త్రీతుజంతుషు॥౪౩౬) విశ్వంస్యాజ్జగతిక్లీబే విషాయాంతు స్త్రియామయం। కృత్స్నే౽త్రిషునాశుంర్యాంపుమాన్దేవేషుభూమ్నిచ॥౪౩౭) బధనేదూరమాగేచక్లీబేప్రాధ్వంనతేత్రిషు। అవినాపర్వతేసూర్యే మేషమూషికకంబలే॥౪౩౮) ప్రాకారేభవనేభాసిస్త్రీతుపుష్పవతీభు

ప్రోః। కవిః పుమాన్ కావ్యకర్తృశుక్రవాల్మీకిసూరిషు॥ ౨౩౯) ఖలీనే తుక
విః (స్త్రీ) స్యాత్కృణ్వం పాపే మునౌ తు నా। త్వగ్ఘ్నే దేనాప్రువ (స్త్రీ) తుమూ
ర్ధ్న్యయానుదపూర్వజే॥ ౨౪౦) స్వార్ద్వదిగ్భేశ కాలస్థద్రవ్యే పూర్వ (స్త్రి)
లింగకః। ఊర్ధ్వం స్యాదుపరి క్లీబే (త్రి) షూత్థితతుంగయోః॥ ౨౪౧) ఉపరి
ష్టైచాధపార్శ్వమ (స్త్రీ) కటూంత రేంతికే। భాస్వానర్కే (త్రి) షూద్దీప్తే సా
ర్వా శ్వైకపత్సే తే (త్రి) షు ॥ ౨౪౨) క్లీబే శివం భద్రసుఖోదకే మద్రవ్యే (త్రి) షు
స్యాద్ద్రిగిశే తు పుంసి। శివా భవేదామలకీ భవానీ హరీతకీ సక్తుఫలా సృగాలః॥
౨౪౩) దస్యుచాపే సురౌ నాథ (త్రి) ష్ణుప్రా స్వాల్పఖర్వయోః। పక్వం భవేత్ప
రిణతే వినాశాభిముఖేపి చ॥ ౨౪౪)

——— § ఇతి వాంతాః § ———

పాశో రజ్జ్వాస నిందార్థః కృ(త్రా) దిభ్యః పరో యది। కర్ణాత్పరస్సు వర్ణా
ర్థః కలాపార్థః కచాత్పరః॥ ౨౪౫) తిరోధానే తు యో నాశో రాశి మేషా
దిపుంజయోః। ఇష్ట్యంతరమమావాస్యాదర్శే శ్వాగాహనౌ స్పశౌ॥ ౨౪౬
దంశో దోషో వర్మ మర్మ ఖండనం వనమక్షికా। వంశో వేణౌ సమూహే చ పృష్ఠా
స్థనిసలేపి చ॥ ౨౪౭) అంశు స్తంత్వాదిసూత్ర్మాం శే కిరణే తరణావపి వేశో వే
శ్యాగృహే గేహమాత్రనైపథ్యయోరపి॥ ౨౪౮) వాశా భవేత్తరుషేవా
శీతక్షుణసాధనే। పేశీ త్వండే ఖగాదీనాం మాంస్యాం ఖడ్గపిధానకే॥ ౨౪౯)
ఆశీరురగదం (స్త్రా) యాం శుభవాగభిలాషయోః। వర్త్యే వస్థాం శుకాంశేషు
దశాశాతు దిగీహయోః॥ ౨౫౦) నిశా రా(త్రౌ) హరి(ద్రా)యాం మశోఽదుర్నా
మరోగయోః। (త్రి) ష్వధీనే వశో వాంఛా ప్రభుత్వాధీనతాసు నా॥ ౨౫౧) వ
శా వంధ్యాగవీయోషా దుహితా కరిణీ చ సా। దర్భే పిశశ్శమ (స్త్రీ) స్యాద్ద్వీపే
రామసూతేపి నా॥ ౨౫౨) అమో వికారే తు కుశీ కుశా వా స్యాత్కుశం జలం
శాకస్తృణవిశేషే నా కాశీ వారాణసీ మతా॥ ౨౫౩) కోశో (స్త్రీ) తుట్మలె
ఖడ్గే ఘుసుహ్యాం గేశా (స్త్ర) దివ్యయోః। గృహే దేహే పుస్తకాఘుపేశ్యా
మసిపిధానకే॥ ౨౫౪) ఈశశ్శంభౌ ప్రభౌ తు (త్రి) ష్వీశో లాంగలదండకే। రు
జా స్పర్శనదానేష్వస్పర్శో నా స్ప్రష్టరి (త్రి) షు॥ ౨౫౫)

——— § ఇతి శాంతాః § ———

ప్రేషః స్మర్దనే ప్రైషః కర్షః కర్షణమానయోః। వృషాణ ఇంద్రో తు
నరా స్తర్షోలిప్సా పినాసయోః॥ ౨౫౬) ఋషిర్దేవే వసిష్ఠాదౌ జ్ఞానవృ

ద్దేదిగంబరే। మానత్వగ్రోషధాన్యేషుమాషశ్శ్లేషత్తునోషణే॥౪౫౭) య
త్మ్యణ్యపితుషస్తుస్యాద్ధాన్యత్వచివిభీతకే। పోషోమా సేవహోయుద్ధేత్పృట్
లిప్సాపిపాసయోః ॥ ౪౫౮) దృషత్పాషాణమాత్రే చసీష్వేపషణశిలా
చసా। మిషంతుస్పర్ధనేవ్యాజేవర్షో స్త్రీ భారతాదికే॥౪౫౯) వృష్టావబ్దే
ప్రావృషిఋవర్షాస్స్యుర్యాషుని స్త్రియాం। వృషోదమార్షపుంభేదరే
తశ్శక్రాఖువాజిషు॥౪౬౦) రాశౌశృంగ్యాంబలేనాస్యాద్రేతస్వి శ్రేష్ఠ
యో స్త్రిషు। వృషా స్త్రీ యూషాటరుషిసైన్యవమూషికపర్ణ్యపి॥౪౬౧)
విషాత్వతివిషాయాం స్త్రీ విషంతుగరళేజలే। ఉషా బాణసుతారాత్ర్యోర్నో
షఃకల్యసంధయోః ॥౪౬౨) సాయంనిశ్యవ్యయందోషా స్త్రీ వానాదూష
ణాఘయోః। ఘోషస్స్వనిమేఘనాదస్పపవాభీరపల్ల్యపి ॥౪౬౩) కాం
స్యంచ ఘోషణాచాథ ఘోషా స్త్రీ శతపుష్పికా। ఝషా నాగబలాయాం
స్త్రీ నామత్స్యేమకరేవనే॥౪౬౪) శ్లేషానంతోహరిశ్లేషం త్రిష్వస్యేదు
పయుక్తతః। కషూర్జర్వ్యాన్త్రాకరీషాగ్నిః కర్షూః కుల్యాభిధాయినీ॥౪౬౫)

——§ ఇతిషాంతాః §——

హంసస్సూరేఖగేవిష్ణౌయతౌనిర్లోభభూభుజి। జీవేర్కే శ్వే శ్వేతవృషే
స్యాన్మంత్రపరమాత్మనోః ॥౪౬౬) గోపక్రీడారతౌ రాసో వ్యాసో విస్తా
గత్తాపచ। కంసోద్దైత్యేపానపాత్రే కాంస్యేమానాంతరేపిచ॥౪౬౭)
భా స్త్రీ స్నిభాసఖగేగోష్ఠత్రా సోభిమణిదోషయోః। హింసాచౌర్యాదివ
ధయోరశ్వాంయాంమాతరి ప్రసూః॥౪౬౮) కాసూర్బుద్ధౌవాచి స్త్రీ
శంసా స్తుత్యభిలాషయోః। దాసచేటీచయ్మంటీచ దాసస్స్యాదృత్యశూ
ద్రయోః॥౪౬౯) వత్సరేసుటజేవత్సస్సుతాదౌతర్ణకే త్రిషు। వత్సస్య స్త్రీ
[illegible]మాంసంక్రవ్యేమాంసేజటామ్సృతా ॥౪౭౦) వాసో నివాసో టరుషా
వాసాచ స్త్రీ నపుంసకం। వసుర్నాదేవభేదేషుయోక్త్రాగ్నిధనదాంశుషు॥
౪౭౧) నాదాఽతౌ త్రిష్వక్లీబేసలిలేధనరత్నయోః॥౪౭౨) శృంగారముఖ్య
[illegible] దసువర్ణరేతోనిర్యాసరాగగరళ ద్రవపారదేషు। ఆస్వాదనధ్వ
[illegible]పుత్తాంబరసాక్షిధాతుష్విష్టాగసోధరససాధరణేరసాస్యాత్ ॥౪౭౩)

——§ ఇతిసాంతాః §——

[illegible]హాంసహం దేగవాంశ్వాసే వాహనేపవనేవహః। అకారాద్యాదా
[illegible]పకాగపూతనాద్యాగ్రహాస్మృతాః॥౪౭౪) అవిద్యామూర్ఛయో

ర్గోహస్త్యవహిగర్వేత్రసర్పయోః। ఖోహః ప్రకృష్టతర్కే చ కుంజరాం
ఘ్రిశ్చపర్వణి।౪౭౫) అబ్ధిశేషగణేస్నేహ స్త్రైలపాహోర్దయోరపి
వ్యూహస్త్యవస్థలవిన్యాసే ఽబ్దం దేవీ హ్యాద్యమేఘయోః॥౪౭౬) కు
హూః స్త్రీ కోకిలాలాపే పినష్టేందుకథావపి। లోహశ్చ స్త్రీ చ కాంస్యా
దిసర్వతైజసవస్తుని॥౪౭౭) రహో రహస్యే సురతే బర్హం పర్ణే శిఖండ
యోః। హేమంతమాసహ శానకౌక్లైబం స హూ బలే॥౪౭౮) సహో ప
మారీభూమ్యోః స్త్రీ సాకమర్థే సహోవ్యయం।సంహా పుచ్ఛకందరయోస్తు
హా స్త్రీ షణ్ముఖే తు నా।౪౭౯) కాంత్యుత్సవౌ తు మహా స పుమాంశ్చేన్మహ
ఉత్సవే। గృహం గృహాశ్చ పుంభూమ్ని ద్వావిమౌ గేహభార్యయోః॥౪౮౦)
సింహో మృగేంద్రే రాశౌ చ శ్రేష్ఠే రాజాదికాత్పరః। సంహిసంహా స్త్రీ
యామాటరుషే హా హూశ్చ మాంతరి।౪౮౧) బాహో భుజే స్త్రీ వా హా హూ
నాయాం నేశ్వే వృషభేపి చ।బహిర్బర్హాగ్నౌ స శక్లీ దే త్రిష్వచ్ఛే హాజనే
తు నా॥౪౮౨) బహుస్స్యాద్విపులే త్ర్యాదిసంఖ్యాయాంచ త్రిలింగకః॥

—— ఇతిహాంతాః ——

పక్షస్సహాయగరుదంతికసాధ్యభిత్తిమిత్రేషు చుల్లివివరే నృపకుంజరే
చ। వృందే కచాచపరిమాణపదేచ పక్షద్వారే బలేచ గజపార్శ్వశిరోగ
యోశ్చ॥౪౮౩) ప్లక్షో ద్వీపో గర్దభాండః పర్కటీ పిప్పలీద్రుమః। మోక్షో
పవర్గే మృత్యౌ చ మోచనే ముష్కకద్రుమే।౪౮౪) ధ్వాంక్షౌ కాకపికౌ
యక్షః కుబేరగుహ్యకేపి చ। భిక్షా తు భిక్షితాన్నాదౌ యాచ్ఞాయాం భృతి
సేవయోః॥౪౮౫) ఋక్షో నృత్తే క్షణే త్రేసే ఘోరక్షారక్షణలాక్షయోః। అక్ష
మింద్రియమక్షో నా రథాంగవ్యవహారయోః॥౪౮౬) పాశకే శకటే కర్షే
ద్యూతభే వేకలిద్రుమే। నక్షత్ర మృక్షం భల్లూకే శోణకే చ పుమానయం
౪౮౭) లక్షం శరవ్యే వ్యాజే చ న స్త్రీయాం నియుతే తు నాన్యతః స్తు పుంసి మ
హిషే త్రిషు కాత్స్న్యే నికృష్టయోః॥ ౪౮౮) కక్షో గుల్మే తృణే బాహు
మూలే స్త్రీ తూత్తరక్రమే। దక్షః ప్రజాపతౌ వహ్నౌ తామ్రచూడే హరే
మునౌ॥౪౮౯) త్రిష్వభిజ్ఞే న్యక్షవత్తు రూక్షం నిష్ప్రేమ్ణ్యచిక్కణే॥౪౯౦)

—— ఇతిక్షాంతాః ——

ఇతి జగదుపకారిణ్యామిరుగపదండాధినాథరచితాయాం,
ద్వ్యక్షరపదకాండోయం పూర్ణో నానార్థరత్నమాలాయాం॥

(నానార్థరత్నమాలా)

త్ర్యక్షరకాండః.
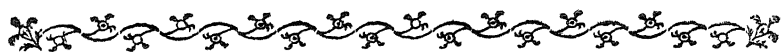
సంపర్కౌ రతిసంసర్గౌ వితర్కౌ వ్యూహసంశయౌ। మయూరౌ కేకిమండూ
కౌవాలోకౌదర్శనద్యుతీ॥౧) ఉలూకౌ ఘూకదేవేంద్రౌ జంబుకౌ పాశిఫే
రవౌ। దుందుకౌ శోణకక్రూరౌ వృషాంకౌ శివసజ్జనౌ॥౨) పప్యతోః కాలఫల
యోరుపర్కస్స్యాదధాత్మజే। మదాలసాయాం శ్వేతార్కే వ్యాలకోరా
భ్రాంతశునృపి॥౩) కంచుకీ వారవాణీచ దివాకాశ్చాతకేసుటే। మశకః క్షు
ద్రరోగేపి నరకోదానవేపిచ॥౪) చుళుకః ప్రసృతౌ భాండే పృథుకశ్శిపిటె
శిశౌ। క్షురకః కోకిలాక్షే స్యాద్గోక్షురే తిలకద్రుమే॥౫) రుచకో మంగళద్ర
వ్యేదంతే కంఠవిభూషణే। పరండే మాతులుంగేచ సౌవర్చలవిశంగయోః॥
౬) శిశుకశ్శింశుమారే స్యాద్బాలకోఽలూపినోఽపి। భేర్యాంమృదంగేపట
హేష్వస నైఘుపిచాతకః॥౭) చర్చిక్యే మదిరాదీనాంబుద్బుదే స్థాసకో
భవేత్। క్రముకశ్శ్వేతలోధ్రేచ ఘ్రాగేచ బ్రహ్మదారుణి॥౮) ప్రియకో
। ళమృగదీపే ప్రియంగౌ కుంకుమే సనే। పిణ్యాకస్సిల్హకే కిణ్వే శ్రీవాసతిల
కల్కయోః॥౯) స్యాత్పులాకస్తుసంక్షేపే తుచ్ఛధాన్యాన్నసిక్థయోః। గజ
లాంగూలమూలస్య ప్రాంతే ఘూకేచ పేచకః॥౧౦) వైధవేయే భగ్నభాం
డే శిరస్త్రే మణికే గుడే। కంబళే చేంద్రియస్థానేప్యాగకోశేచ గోళకః॥
౧౧) కూపకోంధౌ తైలపాత్రే గుణవృక్షే కుకుందరే। శంబూకో గజకుం
భాండే జలశుక్త్యాంచ దానవే॥౧౨) కీచకః పవనాపూరధ్వనద్వేణౌచ దాన
వే। శూకకీటే రాశిభేదవృశ్చికోఽథగృహాంతరే॥౧౩) ముగ్ధస్త్రీహస్తవిన్యా
సభేదేచ స్వస్తికో మతః। స్యాత్కంచుకో వారవాణే నిర్మోకే కవచేపిచ॥
౧౪) నిర్మోకో వర్త్మని వ్యోమ్ని మోచనే సర్పకంచుకే। పులకో మణిదోషే
స్త్రీరాజ్యంరోమోద్గమే క్రిమౌ॥౧౫) హీరకేప్యథ పార్శ్వేంచ పతుద్వా
రంచ పతుకం। కటుతుంబ్యామపీక్ష్వాకుస్తురుష్కస్సిల్హకేపిచ॥౧౬) భు
జంగచిత్రకవ్యాఘ్రవృశ్చికాస్స్యుః పృదాకవః। మర్కటాకర్పరోత్తాపిహ
వ్యవాహాశ్చ పావకాః॥౧౭) తార్క్ష్యే భూపాలమార్జారశలభాస్స్యు
స్త్రిశంకవః। బృసీమంచౌ తుపర్యంకౌ కరంకో మస్తకాస్థని॥౧౮) నారికే
ళఫలేచ స్యాత్కళంకస్త్వంకనిందయోః। ఆతంకస్సంజ్వరే రోగే సాధ్వసే
మురజధ్వనౌ॥౧౯) కంటకః పులకే వేణౌ ద్రుమాంగే క్షుద్రవైరిణి। విపాకః ప

రిణామేచ స్వేదనేదుర్గతావపి॥౨౦) నిపాకఃపచనేస్వేదేహస్వలేస్యాత
కాశికాః।గుగ్గులూలూకనకులమునిశక్రాహితుండికాః॥౨౧) అంబిపానహా
తులీగౌర్యోఃపాండుమాతరిమాతరి। వార్యాంకాలేవఘటికా కిన్నికాక్ష్మ
భూషణే।౨౨)హస్తనుధ్యాంగళౌహస్తిహస్తాగ్రేఋవరాటకే।పిండికాపిం
డకేజంఘాసూంసేస్యాదధకాళికా॥౨౩) కాష్ఠేస్యాదిభవాన్యాంరోమాళీ
ధూమాళిజలదాళిషు।పటోలవల్లీయోగిన్యోర్నాళీచూంసెవాంబుదే॥
౨౪)కణికావహ్నిమంధేస్యాత్లేశగోధూమచూర్ణకే। స్యాత్లేఖ్యకూర్చికా
తూలశయ్యాయోరపితూలికా ॥౨౫) శేఫాలికాయాంనీలిన్యాంతుద్ర
రోగెపిపాలికా। జమదగ్నిప్రియాయాంచతుషిరేణౌచరేణుకాపినెన్న్య
ర్వాత్రభేదేచతృణశూన్యేచమల్లికా। కుట్మలేతూలికానూట్యేమణిస్తు
పిండేచకూర్చికా॥౨౭) అంగుళీయేతరంగేచవస్త్రభంగెపిమీర్మికా॥
మృద్భాండభేదేకాంతాయాంకరభస్యాపిమోస్త్రికా॥౨౮) ధేనుకాగౌఃక
రేణుశ్చకాముకాకామకీవధూః।భిత్తికాతుశరావర్యాంవజ్రేచాప్యధనా
డికా॥౨౯)నాళికాలేచుల్లిరంధ్రేవివరేవేణుభాజనే।యస్సంఘఃకర్మభా
వోవావృద్ధానాంతత్రవార్ధకం ॥౩౦) ధైనుకంధేనుబృందేస్యాద్రత
బంధాంతరేపితత్।భూతికంకత్తృణేదీప్యేభూనింబేనూస్త్రణేపిచ॥౩౧)
పుష్పకంరత్నవలయేశ్రీదయానేరసాంజనే।ఉత్తరీయేవస్త్రమాత్రేసూ
క్ష్మవస్త్రేపిచాంశుకం॥౩౨)అప్రియేప్యనృతేళీకంగజబిందౌచపద్మకం। వ్యా
ళీకంమఃఖవైలక్ష్యేప్రియాకార్యేప్యధాన్వయే ॥౩౩) శీలేప్యనూకంశ
స్త్రేపికామ్ముకంచాథకౌతుకం।కుతుకేచ్ఛాహస్తసూత్రమంగళైతిహ్యా
నర్మసు॥౩౪) ప్రఖ్యాతహర్షయోశ్చాపస్వర్ణేధాతౌచగైరికంకటుకం
కటురోహిణ్యాంవ్యాఘ్రేచాధార్ష్ట్యకస్త్రిషు॥౩౫) దరిద్రేబాలకేమూ
ర్ఖేజడేభ్రూణేతుపుంస్యయం। చిత్రకంతిలకేనాతువ్యాఘ్రేవహ్న్యా
ఖ్యభేషజే॥౩౬)పరండేసరకంత్వస్త్రీశీధౌతత్పాత్రపానయోః।వాలకం
స్యాదంగుళీయేహ్రీబేరేవలయేపిచ॥౩౭)శిశౌతుత్రిషునాళీకంత్వబ్జేక్లీబం
శరేపుమాన్।ఖకింజల్కంకేసరేనాసూతకఃపారదేపుమాన్॥౩౮)అశ్వా
చేసూతకంచుల్ల్యాంమంతికానికటేంతికం।కనకంకాంచనేనాతుమత్తూరే
నాగకేసరే॥౩౯)చంపకేకాంచనాగేచకరకస్తుకమండలౌ। దాడిమేపక్షి
భేదేచద్వయోరేపఘనోపలే ॥౪౦) చటకఃకలవింకస్స్యాత్తస్యకాంతా

స్త్ర్యపత్యయోః। చటకాపులకస్తుస్యాద్వల్మీకేకాకతిందుకే॥౪౧) క్లీబే త్వే
కాన్వయశ్లోకబృందే కొమ్మిస్తుచిత్రకే। తిలకంద్రుమరోమాశ్వభేదేషు
తుపుమానయం॥౪౨) ఆఢకంస్యాన్మానభేదేతువర్యామాఢకీ స్త్రియాం। పి
నాకో స్త్రీ పాంసువర్షే త్రిశూలే శివధన్వని॥౪౩) ప్రతీకస్స్యాదవయ
వే ప్రతికూలే త్వయం త్రిషు। వల్మీకో స్త్రీ రోగభేదే వ్యనీకో స్త్రీ రణేబలే
౪౪) మండూకపర్ణ్యాం మండూకీ పుమాన్ శోణకభేకయోః। గ్రంథికం పిప్పలీ
మూలే పుంస్యయం గుగ్గులుద్రుమె॥౪౫) బాహ్లీకం కుంకుమే హింగౌ దేశభే
దాశ్వయోస్తు నా। కన్యాయామాయధ్ధనం లబ్ధంపి త్రాదె స్త్ర్యయాతకం॥౪౬
యుతకస్యేదమిత్యత్ర త్రిష్వయం యుతకంత్విహ। యాతకె యుగళేయు
క్తే సంశ్రయె వసనాంచలే॥౪౭) శూర్పాగ్రేవస్త్రభేదే చ స్త్రీణాం నద్యాం
తుగండకీ। స్యాద్గండకః ఖడ్గమృగె ప్రత్యూహే శకులాభకే॥౪౮) మెచక
శ్చంద్రకే ధ్వాంతె నీలె నాతద్వతి త్రిషు। మధుకస్స్యాద్వందిజనె నామధుకం
మధుయష్టికా॥౪౯) జతుకాజనపత్రాయాం జతుకం హింగులాక్షయోః।
కుమార్యాం నగ్నికా వందిపక్షిణౌ నగ్నికావుభౌ ॥౫౦) వాలుకా సికతాసు
స్యాత్స్త్రీ లేచహరివాలుకె। మోచకః కదళీశిగ్ర్వోస్సేచకోంబుధరేపత
౫౧) జతుకా కాశ్యసూచీషు సూచకో వాచ్యవత్ఖలే। ఘోరకః పక్షిమత్స్య
దిపిటకే పుష్పజాలకే॥౫౨) భక్ష్యేపి మోదకః కావ్యాలంకారేపి చదీపకం।
రూపకంవాగలంకారే నాటకేప్యథ జీవకః॥౫౩) క్షపణే వృద్ధిజీవిన్యప్యసనే
చాహితుండికె। స్యాదాజీవె జీవికా స్త్రీ తున్నవాయే చ సౌచికః॥౫౪) జన
కో మైథిలేపిస్యాద్రజకో ధావకె శుకె। ద్రవకస్త్రిష్వభిజ్ఞె నాశిలాభెదెథ
లాసకః॥౫౫) మయూరే లాస్యకారేచ తక్షకౌ నాగవర్ధకీ। పావకో గ్నౌ
సదాచారె భల్లాతకవిశంగయోః॥౫౬) అగ్నిమంథే చిత్రకే చ దారకస్తుశి
శౌవపి। హారకాచోరకితవౌ కగ్మాదావపి కారకం॥౫౭) స్యాత్తారికాయా
తనాయాం శ్లోకె విపరణే కృతౌ వర్ణకో స్త్రీ ప్రకారె స్యాచ్ఛందనెంగపిలేప
నే॥౫౮) లోచకస్త్వంజనే మాంసపిండె రక్తాంశుకె భ్రువి। నందకో విష్ణుఖ
డ్గెపి ప్రతిహారేపి దర్శకః॥౫౯) వర్తకో శ్వఖురః పక్షిసాయకశ్శరఖడ్గ
యోః। కర్ణ్యాసత్యాం బంధక్యా వాధిద్రవ్యేతు బంధకః॥౬౦) యాజకో రా
జమాతంగె స్యాయాస్త్రం తేపి చుంబకః। రాజకం రాజబృందెపి రాజికా రా
జసర్షపె॥౬౧) కేదారశ్రేణ్యోశ్చాథ కర్ణ్యాపమపి నర్తకీ। అఖుచోర

శాఖిన కౌంతారకౌ దైత్య నావికౌ ॥౬౨) కనీనికాయాంభేచాయంనవాచ ష్య.షినగ్వయోః। గజవేశ్యాయూథికాచగణికానాతుతాంత్రికే ॥౬౩) మోచకాద్యాఅమీనోక్తృమోచయిత్రాదిషుత్రిషు। నీచేల్పేక్షుల్లకో ఘః క్రూరే కామినిసర్పయే ॥౬౪) ఈష్యాయాయుతేవంచకేచసుపాకస్త్ర ష్వమిత్రిషు। ——§ ఇతికాంతాః §——

మయూఖోంశుజ్వాలభాసువైశాఖోమానసమంథయోః॥౬౫)రధ్యా ఖని తోర్ర్ప్వ శిఖావిశిఖస్తోమరేశరే। నక్రేనాలెపనెక్లీబెవాద్యేనస్త్రీచ గోముఖంభేవిశాఖాగుహేపుంసిశ్రేష్ఠాద్యోః ప్రముఖస్త్రిషు।

——§ ఇతిఖాంతాః §——

ప్లవంగౌకపిమండూకౌవిహంగౌఖగసాయకౌ॥౬౬)మాతంగౌకరిచం డాలౌభుజంగౌవిటపన్నగౌ।నిషంగౌసంగతూణీరౌరక్తాంగౌభౌమవిద్రు మౌ॥౬౭) ప్రియంగూఫలినీకంగూహేమాంగౌతార్క్ష్యవేధసౌ। పున్నాగౌ ద్రుమపుంశ్రేష్ఠౌనిసర్గశ్శీలనిర్మితీ॥౬౯)అపాంగౌతిలకాత్యంతావావే గౌ కోపసంభ్రమౌ। ఆభోగౌపూర్ణతాయత్నావాశుగౌశరమారుతౌ ౭౦) ఆమోగూగంధమాల్యోపహారేచవ్యాపృతావపిప్రయోగోయు జ్ఞాదితంత్రేనిదర్శనకుసీదయోః॥౭౧)భవేత్పరాగస్స్నానీయేరేణౌ చకౌసుమే।సంభోగఃకరిశుండాయాంభోగేచసురతేచసః॥౭౨) సామా న్యన్యాయఉత్సర్గోదానవర్జనయోస్తుసః। త్యాగేపిసర్జనీయేచవిస ర్గస్స్యాన్మలేపిసః॥౭౩)త్రివర్గాధర్మకామార్థాస్స్యాన్నాపచయవృద్ధయః కటుత్రయంసత్వరజస్తమాంసిత్రిఫలాపిచ॥౭౪)పతంగశ్శాలిభేదేర్కేబి డాలేశలభఖగౌ।పన్నగఃపద్మకాండేహావరాంగంయోనిశీర్షయోః॥౭౫ జలావర్తాలెఖడ్గేచధారాంగమధవాతకే। భృంగేకుళింగమాతంగేనారం గశ్శబలేత్రిషు॥౭౬) మానసౌకసిచక్రౌంచక్రౌంగికటురోహిణీ।స్యా త్పూగఫలముద్వేగముద్వేగోక్షితిరుద్గమః॥౭౭)చక్రేరథాంగంకోకేనా కళింగంకౌటజేఫలే।కళింగఃపూతికరజేదేశధూమ్యాటయోరపి॥౭౮)తా తస్సూనద్రుతాలేనాతాతాయతుహితేత్రిషు।

——§ ఇతిగాంతాః §——

ప్రతిఘారుట్ప్రతీఘాతౌపరిఘోముద్గరేర్గళే॥౭౯)ఘటకేపరిఘాతేస్త్రీ మోఘేస్త్రీకాగగోష్ఠరే। మహార్ఘ్యోలావకఖగేమహామూల్యేత్వయంత్రి

షు॥౭౦)అనఘోనిర్మలాపాపరమ్యేష్వథనిరామయే।శుచాహృష్టే ప్ర
వీణేస్యాదుల్లాఘోద్వావిమౌత్రిషు॥౭౧)

§ ఇతిఘాంతాః. §

ప్రపంచోనిష్కృతౌ స్తోమేరచనాయాంవిపర్యయే। క్రకచఃకరప
త్రే స్యాదపిగ్రంధిలపాదపే॥౭౨) మార్జారేపిపిశాచస్స్యన్మారీచో
యాచకద్విజే। దానవేప్యవనారాహౌ బాణేజలకరిణ్యపి॥౭౩)వీణాపపంచి
యాచాల్పదండాయాంవతంత్రికా।తయోశ్చసావణీచంస్యాదగ్రహస్త
ప్రసూనయోః॥౭౪)మాత్రికేపినరీచిస్తుమునౌనాకిరణేద్వయోః। ఉదర్చి
ర్వాచ్యలింగస్స్యాదుత్ప్రభేదహనేపుమాన్॥౭౫)ఆపీచిరూపురహితేవా
చ్యవన్నరకేతునా।

§ ఇతిచాంతాః §

దేశేభశంఖాః కాంభోజాః పదాజిర్మార్గయుక్తయోః॥౭౬)స్వయం
జాతతిలేక్షీరే క్షత్రియేపిచబాహుజః। ద్రోణాచార్యేవృక్షభేదాగస్త్య
యోఃకుంభజోమతః॥౭౭)కరజస్తుకరంజాఖ్యద్రుమేవ్యాఘ్రనఖేనఖే।
అండజఃపతగేమీనేకృకలాసేభుజంగమే॥౭౮) కారుజఃకలహేఫేనేగైరికే
నాగకేసరే।స్వయంజాతతిలేనాభౌజలజంత్వబ్జశంఖయోః॥౭౯) భూమి
జోంగారకేదైత్యభేదేసీతాతుభూమిజా। శిలాజిత్వభ్రకంలోహంగిరిజం
గిరిజాప్యుమా॥౮౦) క్లీబేబ్జేవనజంముద్గపర్ణ్యాం స్త్రీకుంజరేపుమాన్। అంగ
జోమన్మథేపుత్రే సక్లీబే రోమ్ణిశోణితే॥౮౧) వలజంగోపురేక్షేత్రే సస్య
సంగరయోరపి। చామస్త్రీభూశ్చవలజావలజస్తైలయంత్రకే॥౮౨) కర
వాళేచఫేనేచపరజంచురికాఫలం। సహజోనానిసర్గేపిసామజఃకుంజరే
పినా॥౮౩)యాగికార్థేష్వమీవాచ్యలింగాస్స్యుర్బాహుజాదయః।

§ ఇతిజాంతాః. §

సర్వజ్ఞశ్శంకరేబుద్ధేదైవజ్ఞోగణకేపిచ॥౮౪)దోషజ్ఞాసూరిభిషజౌకా
లజ్ఞౌజ్ఞానికుక్కుటౌ। క్షేత్రజ్ఞావాత్మనిపుణౌత్రిష్వమీవాచ్యలింగకాః॥౮౫

§ ఇతిఞాంతాః. §

కిరాతసింహౌశైలాటౌధారాటౌహయచాతకౌ।అవటస్స్యాద్విలేగ
ర్తే కూపేకుహకజీవిని॥౮౬) కరటోవాయసేబిల్వేదుర్దురూటేభగండ
యోః।చక్రాటోవిషవైద్యేపిదీనారేదురనేపసః॥౮౭) గృహేకవాటేక

దారేగృహారామేచనిష్కుటః। సారమేయేవహ్నికణేతామ్రచూడేచకు
క్కుటః॥౯౮)అశ్వేమితంపచేనిస్వేదేశభేదేచకీకటః।రతిభేదేగాశిభేదేకు
కీరేపిచకర్కటః॥౯౯) ఊర్ణనాభాకపాకాంతాతతిభేదేచమర్కటః।ఊ
ర్వారౌశూకశింబ్యాంచకర్కటీమర్కటీక్రమాత్॥౧౦౦)సూక్ష్మేలాత్రి
వృతాచాపిత్రిపుటావరటాతుసా। గండోలీహంసయోషాచాప్యవటుర్గర్త
ఘాటయోః॥౧౦౧)పరిష్టిఃపరిచర్యాయాంప్రాకామ్యేన్వేషణేపిసా।విరం
టీతుసువాసిన్యాంస్యాద్ద్వితీయవయ స్త్రియాం॥౧౦౨)పిచ్చటోనేత్రరో
గేనాక్లీబేచత్రపుసీసయోః। మోరటంగోరసేచెరకుమూలేమూర్వాతు
మోరటా॥౧౦౩) అరిష్టమశుభేతామ్రేలశునేసూతికాగృహే। మృత్యుచి
హ్నేచనాత్వేషకాకేఫెనిలనింబయోః॥౧౦౪) రేవటందక్షిణావర్తశంఖే
వేణౌతురేవటః।వాతూలేవిషవైద్యేచకృపీటముదరేజలే॥౧౦౫) వికటః
పృథులేరమ్యేవిశాలవికరాళయోః। స్యాదుత్కటోబలవతీక్లీబేచద్వావి
మౌత్రిషు॥

——§ ఇతిటాంతాః §——

వైకుంఠఃకేశవేశ్వేతేనిర్మలేశబ్దేచకేవికే।ప్రకోష్ఠోవిస్తృతకరేప్య
ఠింఠేకూపరాదధః॥౧౦౬) కష్ఠాంతేప్రతిష్ఠాతుసమాప్తాగారవేపిచ।
కాష్ఠ్యనిర్వాహసామర్థ్యేచతుర్థీఛందసిస్థితా॥౧౦౭)కమఠఃకచ్ఛపేఖర్వేభి
త్తౌపాత్రేతునద్వయోః। వరిష్ఠంమరిచేతామ్రేత్రిషుతుప్రవరేత్వరా॥౧౦౮
కనిష్ఠోపూర్వజేష్ఠల్పేయూనిత్రిష్వంగులౌ స్త్రియాం। అంబష్ఠోదేశభేదే
చవిప్రాద్వైశ్యాసుతేచసః॥ ౧౧౦) అంబష్ఠాయూధికాపాఠాత్రిషుత్వ
తిలఘున్యపి। అత్యల్పేపిలఘిష్ఠస్స్యాజ్జరఠోజీర్ణకర్కశే॥ ౧౧౧)

——§ ఇతిఠాంతాః §——

పిచండస్స్యాత్పశోరంగేశయ్యాయాంజఠరేపిచ। తరండోబడిశే
సూత్రేబద్ధవస్తునివాసపి॥౧౧౨) వరండోవ్యంతరావేద్యాంసముదాయే
ముఖామయే।మార్తండస్సూకరేసూర్యేశిఖండఃపింఛచూడయోః॥౧౧౩
కూశ్మాండోగణభేదేస్యాత్కర్కారుభ్రూణయోరపి। భేరుండోదేవతాభేదే
పక్షిభేదేభయంకరే॥౧౧౪)నిర్గుండీసింధువారేచనీలశేఫాలికాచసా।వె
ణుచాపేచతుహస్తేచాపేచాపేభ్రువోరపి॥ ౧౧౫) స్యాత్కోదండం
ప్రచండస్తునాశ్వేతకరవీరకే। త్రిషుప్రగల్భేదుర్ధర్షేవిషశాస్త్రేతు

గారుడం॥౧౧౬)మణిభేదేపిచాయంతు తార్క్ష్యసంబంధిని త్రిషు।ప్రకాం
డో స్త్రీ ప్రశస్తేచతరోశ్చాస్కంధమాదితః॥౧౧౭)

—§ ఇతిడాంతాః. §—

ఆషాఢో ప్రతినాందండేమానేమలయపర్వతే। కృతపాపత్నికాధ్యా
ఢా త్రిషుస్యాద్దేవ ఈశ్వరే॥౧౧౮) త్రిషూతరేప్రరూఢస్స్యాజ్జరఠేబద్ధ
మూలకే।సంరూఢోంకురితేస్త్రీప్రౌఢేవిరూఢోబద్ధజాతయోః॥౧౧౯) సమూ
ఢఃపుంజితేసద్యోజాతేనుపహతేపృథక్।కృచ్ఛ్రేదృఢేప్రగాఢస్స్యాద్దుషోఢో
వికటస్థితే॥౧౨౦)రూఢేపిస్యాదుమాఢస్తుపరిణీతేపృథేపృథా।

—§ ఇతిఢాంతాః §—

ద్రుహిణౌహరిధాతారౌగజోక్షాణౌవిషాణినౌ॥౧౨౧)తతాంగుష్ఠా
నామికాభ్యాంకృతోన్యానేమ్యగ్రాంతరే।భుజగేశ్వతరేపిస్యాద్ద్రోకణోర్
పృథమత్తుణః॥౧౨౨) ఖట్వాకిణేపిషాణగజేనిశ్మశ్రుపూరుషే।వరు
ణస్స్యాద్వృక్షభేదేభానౌపశ్చిమదిక్పతౌ॥౧౨౩) ద్రుఘణోముద్గరేళం
దేతామ్రకుంభేపరశ్వధే। వేధసప్రఘణస్తుస్యాదళిందేలోహముద్గరే॥
౧౨౪)రోహిణోరోహితాపధ్యాకన్యామాకటురోహిణీ। గోస్సారాకంఠ
రోగశ్చసరణిఃపద్ధతివర్త్మనోః॥పూర్వాపరాహర్యగ్రాత్రిబణందిరాకా
చపక్షిణీ।ఇంద్రాణీస్యాత్సిందువారేపౌలోమీరతిబంధయోః॥౧౨౫)మూ
ర్వాసురాప్రతీచీషువారుణీస్యాదధారణిః। నిర్యద్యకాష్ఠేగ్నిమంథేకాక
ణ్యేకవరాటకే॥౧౨౬)మానదండస్యతుర్యాంశేమాషస్యచణకస్యచసా
దండేజ్వాలభేదేపిఘుణీపేషణీపునః॥౧౨౭) పణ్యవీథ్యాపణఃపణ్యాప్ర
వేణీవేణికామథా।శరణంస్యాద్రక్షితరిరక్షణేమందిరేవధే॥౧౨౮) హార
ణంయౌతకద్రవ్యేతత్తదేశతజ్ఞలేహ్యతా।ప్రమాణంప్రమితీయత్తామర్యా
దాశాస్త్రహేతుషు॥౧౩౦)ఆప్తేతద్రపణంగేహావిత్తేస్వర్ణపరాక్రమే।
నిర్వాణంహస్తిసెత్రాంతేస్తగతేగతేపిచ॥౧౩౧)నిర్వాణంనిర్వృతౌ
మోక్షేవినాశేగజమజ్జనే। స్యాత్కంకణంహస్తసూత్రేశిఖరేహస్తమండ
నే॥౧౩౨)శ్రవణంభేశ్రుతౌకర్ణేతర్పణంతృప్తిరింధనం। ప్రయాణంగ
జపృష్ఠోర్వప్రదేశేమరణేగతౌ॥౧౩౩)కరణమిహబవాదౌకారణేక్షేత్ర
ముఖ్యే వపుషిచరథబంధేకర్మగీతేంద్రియేషు। అతిశయితనిదానేధ్యానప
ధ్యానసాద్యేస్సకరణఇతిశూద్రావైశ్యయోర్యస్తనూజః ॥౧౩౪) అరు

లోకే తత్సూతే వర్ణే సంధ్యాంబుదే రుణాంతా మ్రే। అరుణా విషా త్రి
వృతా త్రిషు రక్తావ్యక్తరాగయోః పుమాన్॥౧౩౫) కరుణో గ వృక్ష భేదే ర
సే చ కరుణా కృపా। ప్రాకారే తిక్తశాకే చ వరణో వరణం వృతిః॥౧౩౬)సం
చారే చరణం క్లీబే పుంసి పాదే తథా। ఏకశాఖాధ్యాయిషు వా న స్త్రీ
మూలే తు లేపదే॥౧౩౭)లవణస్సాగరే దైత్యే రసే నా తద్వతి త్రిషు। ఉత్తి
ష్ఠం గే రాసభే నారవణశ్శబ్దనే త్రిషు॥౧౩౮)మాన భేదే ధాగణే చ రరణం ద
రణీర్నరా। దక్షిణస్సరళే యామ్యాదిక్ స్థేషు ఛందానువర్తిని॥౧౩౯)అపసవ్యే
త్రిష్వయం తు దేయభేదే దిశి స్త్రియాం। ధర్షణం సురతే ధార్ష్ట్యే తిర
స్కారే ధర్షిణీ॥౧౪౦) కులటాయాం మూషణా తు కణా మరిచ మూష
ణం। ధీగార్ద్ధ్యే ధిషణా నా తు గీష్పతా వధమార్గణం॥౧౪౧) యాచ్ఞా
న్వేషణయోః క్లీబే పుమాన్ యాచక బాణయోః। చిహ్నా నామ్నోస్స లక్ష్మీశే
షా మిత్రా సాగస స్త్రియాం॥౧౪౨)క్రమేణ లక్ష్మణః క్లీబే త్రిషు పుంసి స్త్రి
యామపి। హరిణస్స్యన్మృగే పాండువర్ణే నా తద్వతి త్రిషు॥౧౪౩)యో
షిద్వ్రత్తాప్సరో భేదాస్సువర్ణప్రతిమా మృగీ। హరితా చ హరిణ్యస్స్యుః
ప్రవణో నాచ తుష్పథే॥౧౪౪) త్రిషు తు క్రమనిమ్నోర్వ్యాం ప్రహ్వే త
త్పరదక్షయోః। కల్యాణం మంగళే స్వర్ణే కల్యాణీ పార్వతీ భువోః॥౧౪౫)
కతర్యాం ఛురికా యాం చ కృపాణీ స్యాద సౌ తు నా। పురాణం గ్రంథభేదే
చ క్లీబే త్రిషు పురాతనే॥౧౪౬)రోషణ స్త్రిషు స క్రోధే పుమాన్ స్తనికషోప
లే। పారదే చ నిషేధే తు వారణం కుంజరే పుమాన్॥౧౪౭)మస్పృణం కకర్ణశే
స్నిగ్ధే వాచ్యవన్మస్పృణా తు మా। ఘూగణీ శాల్మలి విశేషిః ఘారణం ఘారకే
త్రిషు॥౧౪౮)స్యాత్కరేణుః కరిణ్యాం స్త్రీ కణికా కారే గజే తు నా। కృపణః
కుత్సితే నిస్స్వే వాచ్యలింగః క్రిమౌ పుమాన్॥౧౪౯) సువర్ణం కనకేపి త్రే
కర్షమాత్రే చ నద్వయోః। సుప్రభే త్రిషు రూప్యే తు సువర్ణం దుస్స్వభే
త్రిషు॥౧౫౦) సుపర్ణాః తార్క్ష్యే జననీ నా తార్క్ష్యే కృతమాలయోః। ప
త్రోర్ణం ధౌతకౌశేయే పుంసి త్వరళు పాదపే॥౧౫౧)గంభార్యాం కట్వతే
పి శ్రీపర్ణీ పద్మాగ్నిమందయోః। క్లీబే నభరణం భృత్యాం వేతనే భరణీ తు భే॥
౧౫౨) బ్రాహ్మణీ వాంజికా వేదే బ్రాహ్మణం పుంసి తు ద్విజే। తరణి స్త్రిస్రా
వి నద్యాం కుమార్యాశ్యాప ధావపి॥౧౫౩) నాత్వయం సాగరే భానౌ గ్రా
మణీః పతి ముఖ్యయోః। గ్రామే శే చ త్రిష్వయం తు భోగిశే నాపితే చ వా॥

౧౫౪) విషాణం క్రోడదంష్ట్రాయాం పశుశృంగేభదంతయోః। ఇరిణం శూన్యభూభాగఊషరే ద్వావిమౌ త్రిషు॥౧౫౫)

§ ఇతిణాంతాః §

పర్వతౌ శైలదేవర్షీ జీమూతౌ మేఘపర్వతౌ। పతంగబిందూ పృషతౌ హారీతౌ మునిపక్షిణౌ॥౧౫౬) కృతాంతౌ యమసిద్ధాంతౌ ప్రపాతౌ భృగునిర్ఝరౌ శ్వేతస్త్రీ రోపి జామాతా విధాతా వేధసిస్మరే॥౧౫౭) ప్రచేతావరుణేవహ్నౌ గభస్తిః కిరణే రనౌ ద్విజాతిః పక్షివిప్రాద్యో శ్రీపతిర్విష్ణుభూపయోః॥౧౫౮) గోపతిర్వృషభే గాజ్ఞి శక్రసండేదివాకరే। రమతిర్నస్త్ధేస్వర్గే స్థపతిశ్శౌనిదల్లకః॥౧౫౯) కారుస్సూనోరధిపోయష్టా బృహస్పతిస్సవస్యచ। వృత్తాంతస్స్యాత్ప్రకరణే ప్రకారే కార్త్స్న్యవార్తయోః॥ ౧౬౦) శుద్ధాంతోంతఃపురే రాజ్ఞాం కక్ష్యాంతరరహస్యయోః। నివాతోదృఢసన్నాహఆశ్రయోవాతవర్జితే। భవేచ్ఛాత్రే పిదృష్టాంతశ్శకుంతో భాసపక్షిణోః। కపోతస్తుభవేత్పక్షిభేదే పారావతేపి చ॥౧౬౨) ఆనతోఽన్యత్రశాలాయాం నీవృద్భేదే జనేయుధి। ఆవర్తఆవర్తనే స్యాచ్చింతనే పయసాం భ్రమే॥౧౬౩) సంవర్తః ప్రళయే మేఘవిభీతకతరావపి। భవేత్తదాత్వే ప్యాపాతఆహాతస్సమఘాతయోః॥౧౬౪) ఉపక్రమేస్యాదుద్భాతశ్చరణస్ఖలనేపి సః। సంఘాతో నరకే బృందే వ్యాఘాతో విఘ్నయోగయోః॥౧౬౫) భరతశ్శబరే రామానుజే భారతవర్షకే। దుష్యంతజేనటే నాట్యశాస్త్రకృత్తంతువాయయోః॥౧౬౬) సికతాస్స్యుర్వాలుకాయాం శర్కరాయాం గవాంతరే। సికతావత్ప్రదేశే చ తృణతాతుధనుష్యపి॥౧౬౭ సంహితా వర్ణసంయోగే శాస్త్రవేదైకదేశయోః। వసతిస్స్థాననిశయోర్జనవేశ్మని వేశ్మని॥౧౬౮) సంతతిః పఙ్క్తివిస్తారే పారంపర్య సుతాన్వయే। ఆయతిస్స్యాద్దీర్ఘతాయాం ప్రభావాగామికాలయోః॥౧౬౯) సమితిస్సంగరే సామ్యే సభాయాం సంగమే చ సా। ప్రకృతిః పంచభూతేషుస్వభావే సచివాదిషు॥౧౭౦) ప్రధానే కారణే యోన్యాం జంతౌ ఛందసి మాతరి। నివృత్తిర్మనసస్తోషే మోక్షే ప్రత్యాగతావపి॥౧౭౧) ఆకృతిర్గాత్ర సామాన్యఛందో భేదేష్వధాదితిః। ఉమాభూదేవమాతా చ కుసృతిశ్శాఠ్యభర్త్సనే॥౧౭౨) నియతిర్దైవనియమావిచ్ఛానుజ్ఞేతుసమ్మతీ। ప్రసూతిర్జన్మతనయావర్ధనీపజ్క్తివత్మనీ॥౧౭౩) దుర్గతీ నైస్స్వనరకౌ వ్రతతిర్వీరుధౌ। సంవిత్తి

జ్ఞానసంవాదౌ సుఖనాశౌ తునిర్వృతీ ॥౧౭౪) ప్రవృత్తిర్నిర్ఝరోదంతౌ విచ్ఛి
త్తిర్భావలేపనే। పతుమూతేప్రతిపదిపత్తిజగతీభువి ॥౧౭౫) వాస్తౌఛంద
సిలోకేచ రేవతీసీరిపత్న్యపి। బృహతీక్షుద్రవార్తాకీక్షుద్రాఛందస్సువా
చిచ ॥౧౭౬) మాలతీయువతీజ్యోత్స్నాజాతిషు సరిదంతరే। జీవంతీజీవతీశ
మ్యోర్గుడూచీవందయోరపి ॥౧౭౭) హసంతిశాకినీభేదో మల్లికాంగార
ధాన్యపి। వాసంతీమాధవీయూథ్యోఃపాటలాయాంక్రమేళకే ॥౧౭౮) వ
నితాజనితాత్యంతరాగయోషితియోషితి। రసితత్స్వనితేధ్వానేనిమిత్తం
హేతుచిహ్నయోః ॥౧౭౯) క్రందితంరుదితేహూతా వింగితంరతిచేష్ట
యోః। అనంతం గగనేక్లీబేపుమాన్ కేశవశేషయోః ॥౧౮౦) అనంతాపృ
ణీమాదూర్వావిశల్యాశారిబామహీ। కృషావప్యనృతంమిథ్యావిష్ణావప్య
జితాచ్యుతౌ ॥౧౮౧) క్లీబంప్రదానేప్యవ్యక్తంవిష్ణుశంకరయోఃపుమాన్॥
నిర్ముక్తో ముక్తసంసారేముక్తకంచుకపన్నగే ॥౧౮౨) ఉన్మత్తఃపుంసిమ
త్తూరేమజ్జాతంవ్యసనేపిచ। ఆఖ్యాతంతిజిచక్లీబఆప్లుతస్స్నాతకేచనా॥
౧౮౩) అక్షతంతండులేధాన్యేక్లీబంలాజేషుచేన్ననా। యవేషుపుంస్యథో
త్తప్తంశుష్కమాంసేపినద్వయోః ॥౧౮౪) ఆచితశ్శకటోన్నేయేపలానా
మయుతద్వయే। అనంతాద్యానిరంతా దిష్వనుక్తార్థేషువాచ్యవత్ ॥
౧౮౫) త్రిష్వాహతంస్యాద్గుణితేమృషార్థేతాడితేపిచ। క్లీబేత్వయంజీర్ణ
వస్త్రే రజతంధవళేత్రిషు ॥౧౮౬) క్లీబంహారేదంతిదంతేనక్షత్రేహేమ
రూప్యయోః। పలితంజరసాశౌక్ల్యేకైశేలేప్యేకర్దమేతునా ॥౧౮౭) హారభే
దేవిలాసేచలలితంచారుణిత్రిషు। గర్జితంబృంహితేమేఘధ్వానేనాతుమ
దద్విపే ॥౧౮౮) జృంభితంజృంభణేక్లీబేత్రిషూత్ఫుల్లవివృద్ధయోః। నిరంబు
తక్రంమథితంక్లీబమాలోడితేత్రిషు ॥౧౮౯) ప్రసృతోర్ధాంజలౌజంఘా
ప్రసృతావేగినిత్రిషు। క్లీబేస్యాత్సుకృతంధర్మేత్రిషుసాధుకృతేశుభే ॥౧౯౦
కుచందనాసృగ్గోశీర్షకుంకుమేషుచలోహితం। పుమాన్భౌమేరోహితం
తుఋజుశక్రాయుధాస్రజోః ॥౧౯౧) నాతుమీనేమృగేచైతౌత్రిషుద్ర
వ్యేగుణేవరౌ। పుష్పేక్లీబంసారథౌనాప్రసూతంజనితేత్రిషు ॥౧౯౨) వినీత
స్సుఖవాహ్యాశ్వేవణిజోర్నాత్రిషుత్వయం। అవినీతేశిక్షితేచనివృత్తంనిర్జి
తంద్వయో ॥౧౯౩) వాగ్వృత్తిభేదేభారత్యాంగ్రంథేవర్షేచభారతం। కి
రాతఃపట్టనిమ్లేచ్ఛభూనింబోల్పతనౌతునా ॥౧౯౪) స్యాదుదాత్తస్స్వరే

పుంసి వదాన్యమహతోస్త్రిషు। నిశాంతస్త్రిషు శాంతే స్యాత్ క్లీబే తూషసి సద్మని॥౧౯౫) విశ్వస్తా విధవాయాం స్యాద్విశ్వాసో హేతు వాచ్యవత్। జయంతీ స్యాద్వర్షాయాం తర్కారీ తిథిభేదయోః॥౧౯౬) జయంతశ్చక్ర పుత్రేపి వాసితం తు ఖగధ్వనౌ। వాసితా కరిణీ నార్యోః స్త్రీ ద్రవ్యం సురభీకృతే॥౧౯౭) నిర్వృతిస్స్యాదలక్ష్మ్యాం స్త్రీ దిక్పాలే తు పుమానయం। వివిక్తౌ పూతవిజనౌ మూర్ఛితౌ మూఢసోచ్ఛ్రయౌ।౧౯౮) స్యాద్వ్యక్షశేషాంబున ఘోరసాయనక్షీరాజ్యసోమాన్నసుధాసు చామృతం। పథ్యాగదూచ్యామలకీష్వయం స్త్రియాం దేవేషు నా స్యాదవినాశినో స్త్రిషు॥౧౯౯) ఉక్షితౌ వృషితప్లుష్టౌ వాదృతౌ సాదరార్చితౌ। స్తిమితౌ నిశ్చలక్లిన్నౌ విదితౌ జ్ఞాతసంశ్రుతౌ॥౨౦౦) వల్గితౌ కుంచితధుతౌ జ్వలితౌ దగ్ధభాస్వరౌ విధుతౌ కంపితత్యక్తౌ ప్రయతౌ సంస్కృతార్చితౌ॥౨౦౧) పిండితౌ సాంద్రగణితౌ ఫలితౌ పక్వదారితౌ। స్థాపితౌ నిశ్చలన్యస్తౌ భావితౌ లబ్ధవాసితౌ॥౨౦౨) ప్రోక్షితౌ సిక్తనిహతౌ ముషితౌ హృతఖండితౌ। ప్రభూతౌ ప్రాజ్యసంజాతౌ వుదితౌ గదితోద్గతౌ॥౨౦౩) వ్యుత్పన్నకుస్థౌ ప్రహతౌ సంగతౌ దృఢసంహతౌ। తతౌ విస్తృతవ్యాప్తౌ ప్రణతౌ భుగ్నశిక్షితౌ॥౨౦౪) భుక్తోజ్ఝితే చోత్తులితే ప్యుద్ధృతం స్ఖలితం పునః। మత్తే ప్రతిహతే చాథ యాచితే సంహతేఽర్దితం॥౨౦౫) ఉచితం స్యాన్నితే యోగ్యే జ్ఞాతేఽభ్యస్తే సమంజసే। ఉద్ధితం త్వృది సంయుక్తే స్రాద్యతోన్మత్తయోరపి॥౨౦౬) ఆయస్తాః కుపితక్షిప్తహృతక్లేశితతేజితాః। నిరస్తాస్త్యక్తనిష్ఠ్యూతత్వరితోక్తనిరాకృతాః॥౨౦౭) మూర్ఛితం సోచ్ఛ్రయే మూఢే నృఢే వ్యాప్తేఽథవర్జితం। ప్రసృతే పూరితే చ్ఛన్నే సంస్కృతం తు విభూషితే॥౨౦౮) కృత్రిమే లక్షణోపేతే ప్రశస్తే నిర్మలీకృతే। ప్రణీతః ప్రధితే హృష్టే పరిజ్ఞాతేఽపి భూషితే॥౨౦౯) వ్యాయతం స్యాద్దృఢే దీర్ఘే వ్యాపృతేఽతిశయేఽపి చ। వివిక్తం పజనేఽపి స్యాదసంపృక్తే పవిత్రితే॥౨౧౦) బీభత్సరోగిమారూపావికృతాశ్ఛాదసూనృతం। ప్రియసత్యవచశ్ఛాదకలితో జ్ఞాతబంధయోః॥౨౧౧) పర్యాప్తః పరిపూర్ణే స్యాత్తృప్తే శక్తప్రకాశయోః। సుహితో లిహితే తృప్తే త్రిష్వమీ ఉషితాదయః॥౨౧౨

——§ ఇతి తాంతాః. §——

క్షువధూతో యుతకాసాద్వారువధూధ్వనిపుష్కటౌ। నిశీథో రాత్ర్యర్ధగాత్రౌ పంచధాకాకకోకిలౌ॥౨౧౩) దరిద్రనగ్నే నిగ్రంథౌ సిద్ధార్థౌ బు

థసప్తపా।అతిథిస్స్యాత్ప్రాఘుణికేకోపేకుశతనూభవే॥౨౧౪) వమథు
ర్వమనేపిస్యాత్కరిణాంకరశీకరే। ఉన్మాథఃపాశయంత్రేపికపిత్థేపిచమన్మ
థః॥౨౧౫)వరూథోరథగుప్తౌనాక్లీబేసుకృతవేశ్మనోః।శయథుస్త్రిషుద్రా
ఘౌమృతావజగరేపినా॥౨౧౬)పథ్యామలక్యోఃకాయస్థానానృజాత్యాత్మ
నోరయం। కరంజభేదాష్షడ్గ్రంథష్షడ్గ్రంథాగ్రంథికంవచా॥౨౧౭) వయ
స్థోవాచ్యవమ్యానివయస్థాశాల్మలిద్రుమే। బ్రాహ్మీగుడూచీకాకోలసూ
క్ష్మైలామలకీషుచ॥౨౧౮)సమర్థోవాచ్యవచ్ఛక్తేహితసంబంధయోరపి

——§ ఇతిథాంతాః §——

సౌగంధ్యహర్షావామోదౌజలగౌముస్తకాంబునౌ॥౨౧౯) దాయా
దౌజ్ఞాతితనయౌనిషాదశ్శ్వపచస్వరౌ। ముకుందఃకుందరౌపిష్ణౌపారదేనిధి
రత్నయోః॥౨౨౦) ఆక్రందోరోదనంత్రాతామిత్రంఘోరరణోధ్వనిః।
ప్రసాదోనుగ్రహఃకావ్యఃప్రాణస్వాస్థ్యంప్రసన్నతా॥౨౨౧) అర్ధేందు
స్స్యాదతిప్రాథస్త్రీగుహ్యాంగుళియోజనే। గళహస్తేనఖాంకేచప్రహ్లాదో
హాషదానవౌ॥౨౨౨) సంభేదస్సింధుసంగేపిప్రాసాదోదేవభూభుజాం
గృహేకపర్దస్త్వీశస్యజటాజూటేవరాటకే॥౨౨౩) నిర్వాదస్స్యాత్పరీ
వాదపరినిష్ఠితవాదయోః। శ్రోత్రామయేతారరవేప్రణాదోథబృహస్ప
తౌ॥౨౨౪) గవాద్యక్షేపిగోవిందోదారదౌవిషపారదౌ।సుగ్యాదాధార
క్షాసీమ్నోస్సునందారోచనాస్త్రియోః॥౨౨౫) ప్రమదస్స్యమ్మదేపుంసిత్రి
షుమత్తేస్త్రియాంస్త్రియాంవిశదోధవళేవ్యక్తేశువాత్రిషుగుణేతునా॥
౨౨౬)క్షణదోగణకేరాత్రౌక్షణదాక్షణదంజలే। కుసీదంజీవనేవృధ్యాం
వృద్ధిజీవినితుత్రిషు॥౨౨౭)కుముదంకైరవేనాతుదిగ్గజేభుజగేకపౌ । కౌము
దోనాకార్తికేజ్యోత్స్నాయాంకౌముదీస్త్రియాం॥౨౨౮) కకుదోస్త్రీ
రాజచిహ్నప్రాధాన్యవృషభాంగయోః। శారదఃపీతముద్గేనాప్రత్యగ్ర
ప్రతిభేత్రిషు॥౨౨౯) శారదీతోయపిప్పల్యాంసప్తపర్ణేప్యథాంగదః।క
పుంక్లీబంతుకేయూరేప్యాస్పదంస్థానకృత్యయోః॥౨౩౦)గోష్పదంగోఖు
రశ్వభ్రేమానగోగమ్యయోరపి,

——§ ఇతిదాంతాః. §——

కబంధోదానవేమూర్ధక్రియాయుక్తకళేబరే॥౨౩౧) కబంధముదకే
క్లీబంన్యగ్రోధోగరుడేపిచ । ఉత్సేధఉన్నతేకాయేపరిధిశ్చోపసూర్యకే॥

౨౩౩) పగ్యాహా గపదవ్యోశ్చవివధో వీవధస్స్మృతః। నివాకే నియమేపిస్యాత్సమాధిస్తుసమర్థనే॥

—————§ ఇతి థాంతాః, §—————

సేనాన్యాస్కంద సేనేశావీశానౌ ధాతృశంకరౌ। దహనో వహ్నిభల్లాతౌ యుంజానౌ విప్రసారథీ॥౨౩౪) మదనస్సిక్థధత్తూరవసంతద్రుమమన్మథాః।తపనో గ్రీష్మ భల్లాతనరకాంతరభాస్కరాః॥౨౩౫) సంతానాస్సురవిచ్ఛిన్నవంశాపత్యసురద్రుమాః।తమోనుదోగ్నిచంద్రార్కాశ్శకునీ రాజపక్షిణోః॥౨౩౬) అరత్నిఃకూర్పరే సప్రకోష్ఠోఽథ్వాంగులిహస్తకే ఉద్దానము దగావర్తే సర్పమారుతభేదయోః॥౨౩౭) రంజనీ రోచనానీల్యోర్వందాయామపి కామినీ। అద్మినీ స్త్రీద్వారవాంబుపాత్రేచపశుభర్తృణి ప్రాదినీవజ్రతటితోశ్శింజినీ నూపురజ్యయోః వాహినీ సైన్యసరితోర్వర్తనీ వృత్తిమార్గయోః॥౨౩౯) పద్మినీ కరిణీ స్త్రీ స్త్రీసరోబ్జనలినీషుచ। వాణినీ నర్తకీమత్తావిదగ్ధాస్వథ మాలినీ ॥౨౪౦) మాలాకార స్త్రియాంగౌర్యాం స్వర్ణదీవృత్తభేదయోః। సంధిన్యకాలదుగ్ధాగోరాక్రాంతావృషభేణచ ౨౪౧) ప్రూతనా రాత్రుసీపధ్యా భావనాధ్యానయత్నయోః। భువనంఖాంబులోకేషు భవనంభావవేశ్మనోః॥౨౪౨) నిధనంనాశకులయోర్వ్యసనం వాపవస్త్రయోః।బంధోపరత్యోర్దమనం సేవనంస్యూతి సేవయోః॥౨౪౩) ప్రజ్ఞానంలాంఛనధియోర్దంశనందంశవర్మణోః।క్రందనంరోదనాహూత్యోర్రోదనంక్రందనాశ్రుణోః॥౨౪౪) ప్రసూనంపుష్పఫలయోర్లాంఛనంనామలక్ష్మణోః । స్తననంగర్జితధ్వన్యోర్గహనం వనదుఃఖయోః॥ ౨౪౫) బంధనంబంధవధయోర్భాజనంయోగ్యపాత్రయోః భేదనంకర్తనే ఛేదే తోదనంతోత్రతోదయోః ॥౨౪౬) ప్రధనందారణే యుద్ధే మేహనం మూత్రశేఫసోః ఉద్ధానముదమే చుల్ల్యామవనంప్రీతిరక్షయోః॥౨౪౭) శాసనంనిష్కరగ్రామే నిగ్రహే వేదశాస్త్రయోః॥ వాఙ్నియోగే ప్రహరణే స్యాల్లేఖ్యే క్షేపణవాక్యయోః॥౨౪౮) స్యాన్నిదానంవత్సదామన్యాదికారణఖండయోః॥ కౌలీనంసుకులీనత్వే ప్రాణిద్యూతాపవాదయోః॥౨౪౯) సాంత్వాపినమకార్త్యేచగుహ్యేచీరప్రభేదయోః। బీజావాపేపివపనంహింసాయామపివర్జనం॥ ౨౫౦) వర్ధనం ఛేదనేపిస్యాచ్చతుఃక్రోశేచయోజనం।రాశిభేదేపిమిధునంసంగతావపిమైధునం॥౨౫౧) తేమనంవ్యంజనేక్లి

బెసవ్యానంఛాదనేంశుకే । సవనంసోమనిష్పేషెజననస్నానతూరపి॥
౨౫౨)అయనంనిలయేమార్గేదక్షిణోదగ్గతౌరవేః।జఘనంకామినీశ్రోణీ
పురోభాగేకటిస్థలే॥౨౫౩)ఆసనంకుంజరస్కంధేపీఠేయాత్రానివర్తనే।
దర్శనందర్పణస్వప్నబుద్ధిశాస్త్రాక్షిదృష్టిషు॥౨౫౪)కేతనంగేహచిహ్నాం
గకృత్యామంత్రణకేతుషు। ఉత్థానముద్గమేకాంచ్యాంతంత్రేపౌరుషవస్తు
షు॥౨౫౫) వ్యుత్థానంతుస్వతంత్రత్వకరణంప్రతికూలతా। ప్రధానంపర
మాత్మాదిముఖ్యంత్రీప్రకృతిరుత్తమః॥౨౫౬) ప్రస్థాపనేనిరసనేకాలక్షేపే
చయాపనం।ఉద్యానంస్యాన్నిస్సరణేవనభేదేప్రయోజనే॥౨౫౭)సంస్థాన
మాకృతౌమృత్యౌసన్నివేశేచతుష్పథే। వ్యసనంత్వశుభేభ్రంశేఃపత్స్వాని
ష్ఫలోద్యమే।౨౫౮) దైవానిష్టఫలేపాపేదోషేకామజకోపజే।స్యా
ద్విధానంవేతనాయాంచపాయేప్రేరణేవనే॥౨౫౯) ప్రకారేహస్తికబ
శ్లేషగ్రాజాయాంవైరకర్మణి।వ్యంజనంతేమనేచిహ్నేశ్మశ్రుణ్యవయవే
తురే॥౨౬౦)వేష్టనంమకుటోష్ణీషేగంధనంతుప్రకాశనే। సూచనేచాపి
హింసాయామైపకస్యోత్సాహనేచతత్॥౨౬౧) సాధనమనుగమగత్యోశ్శేష
సిసికౌవిన్పత్తిదాపనయోః।న్యాశనంసా–రేహెక్రోధేహింసాయాంతనా
నుసేనాంగే॥౨౬౨)లంఘనంతూపవాసేపిపరిలేపిచజీవనం।జీవంత్యాంజీ
వనీచాథక్రీడాయామపిదేవనం॥౨౬౩)నాస్త్రేవదళనంక్లీబేకవచేవళనే
పుమాన్।స్యందనంస్రవణేతోయేనాతునెమిద్రుమేరథే॥౨౬౪) గోస్తనో
హారభేదేపిమృద్వీకాయాంతుగోస్తనీ।వృజినంకిల్బిషేక్లీబేక్లేశేనాకుంతలే
త్రిషు॥౨౬౫)శయ్యాయాంశయనంస్త్రీక్లీబేసురతనిద్రయోః। శమనం
శాంతివధయోఃక్లీబేవైవస్వతేపుమాన్॥ ౨౬౬) పాకస్థానేమలాలస్యపవ
నంమారుతేపుమాన్।అపానోవాయుభేదేస్యాదపానంగుదముష్కయోః
౨౬౭)నిశ్వాసేశ్వసనంనాతుమారుతేమదనద్రుమే। అస్త్రీవితానముల్లో
భవిస్తారమఖసద్మసు॥౨౬౮) తుచ్ఛేమందేత్రిష్వదాస్త్రీవ్రీహ్యాబ్దాచిరా
స్వహాయనఃశకునంమంగళాశంసినిమిత్తేశకునఃఖగే॥౨౬౯)సమానఃప్రా
ణభేదేనాత్రిష్వేకసమసాధుషు।పలినీఋతుమత్యాంస్త్రీకృష్ణనూషిత
యోఃస్త్రియాం॥౨౭౦)స్పర్శేత్వగింద్రియేదానేస్పర్శనంమారుతేపుమాన్॥
ధావనంగమనేశుద్ధౌధావనీరజకస్త్రియాం॥౨౭౧)పద్మాకరేతునలినో
నలినీనలినంజలే।పద్మేధమహానాథంభచర్యాయాంత్రిష్వసూయకే॥౨౭౨

ప్రసన్నా మదిరాయాం స్త్రీ ప్రసాదవతి వాచ్యవత్ । స్యాన్మండనమలంకారే
లంకరిష్ణౌతు వాచ్యవత్ ॥ ౨౭౩) నందనం వాసవోద్యానే సుతే నాహర్ష
కే త్రిషు । అంజనా వాయుపత్నీ నాదిగ్గజే కజ్జలేంజనం ॥ ౨౭౪) సజ్జనా కల్ప
నాయాం స్త్రీ సజ్జనంతూపరక్షణే । త్రిషు సాదౌ చేతనాతు జ్ఞానే స్త్రీ ప్రాణి
ని త్రిషు ॥ ౭౫) విమానో స్త్రీ దేవయానే సప్తభూమిక సద్మని । సుమనాః పు
ష్పమాలత్యోః స్త్రియాం దేవబుధే చనా ॥ ౨౭౬) అయం పుష్పే ఽ హబుష్పే
వల్మీ క్రవృత్తౌపి మార్జనః । రసనం స్నేహ కషాయ ద్రవవిష హేమాన్న
రూప్యరాస్నాసు ॥ ౨౭౭) ధ్వని ర్వనిర్యా సేప్వథ కాంచ్యాం స్త్రీ స్వాదుజి
హ్వయోస్తు రసనా । పార్థేఽర్జునః కేకిని శాతనీ ర్యనే త్రా వయో ప్యేక
కసుతే చ మాతుః ॥ ౨౭౮) వర్ణే ద్రుమే చాధసి తే త్రిలింగో గవ్యర్జునీ హే
మ్ని తృణేఽర్జునం స్యాత్ । వేదనా స్త్రీ దుఃఖభోగే జ్ఞానే క్లీబమథ త్రిషు ॥
౨౭౯) తలినం విరళే చాల్పే విలీనా లీనవిద్రుతౌ । వామనో వాచ్యవత్ఖర్వే వి
ష్ణు దిగ్గజయోః పుమాన్ ॥ ౨౮౦) అవలగ్నే విలగ్నే స్త్రీ సంలగ్నే త్రిష్వథ
ద్వయోః । అశనిర్విద్యుతి పవౌ రోచనః కూటశాల్మలౌ ॥ ౨౮౧) రోచనా రక్తకక
హ్లారే గవాం పిత్తే వర స్త్రియాం । విక్లిన్నాః కీర్ణ జీర్ణార్ద్రాః పిశునౌ ఖల
సూచకౌ ॥ ౨౮౨) స్యాదుత్తానమగంభీరే శయితో ర్ధ్వముఖే పి చ । ఆపన్న ఆ
పత్ప్రాప్తే పి సంపన్నస్సాధితే పి చ ॥ ౨౮౩)

§ ఇతి నాంతాః. §

కలాపో భూషణే బర్హే కాంచ్యాం సంహతి తూణయోః । ఆకల్పః కల్పనే
వేషే పి కల్పో బ్రాంతి కల్పయోః ॥ ౨౮౪) ఆవాపశ్శత్రు చింతాయాం ప్ర
క్షేపా వాలయోరపి । ఆక్షేపో భర్త్సనాకృష్ట్యోః కావ్యాలంకార చోద్య
యోః ॥ ౨౮౫) స్యాత్పాదపః పాదపీఠే పాదయానే మహీరుహే । కశ్యపో
మునిమీనౌ ద్వౌ ప్రతాపౌ పౌరుషాతపౌ ॥ ౨౮౬) ప్రతిపత్ జ్ఞానతిథ్యోః స్త్రీ స్త్ర
కచ్ఛపీ ఘలిపీణయోః । విటపో స్త్రీ ద్రువిస్తారే పల్లవే స్తంభశాఖయోః ॥ ౨౮౭
విటేతు నాస్యాదుడుపస్త్వ్వందో నానద్వయోః ప్లవే । అ స్త్రీ కశిపుశయ్యా
యాం వస్త్రే స్నేతద్ద్వయో పి చ ॥ ౨౮౮) కుతపో కేఽగపివిప్రే వహ్నే వటీధాచ
భాగినేయే చ । అ స్త్రీ దినాష్టమాంశే కుశతిలయో శ్ఛాగకంబళే ష్వాలే ॥

§ ఇతి పాంతాః. §

ఘాంతా అప్రసిద్ధాః॥౪॥ హేరంబౌ మహిషే భాస్యాత్ప్రలంబౌ హారదాన వౌ। కాదంబౌ కలహంసేషూ కదంబౌ నీపసంహతీ ॥౨౯౦) కలంబౌ నీపశిఖి నౌ వాకభేదే కలంబ్యపి । నితంబః స్త్రీకటేః పశ్చాత్తటేద్రికటకే కటౌ॥ ౨౯౧)బడబాశ్వాకుంభదాస్యోర్యోషిద్భేదేద్విజస్త్రియాం। బాడబౌ బ్రాహ్మణౌర్వాగ్నీ వాడబంపడబాగణే॥౨౯౨)

—— § ఇతిబాంతాః § ——

ఋషభోద్రా కర్ణరంధ్రే వృషేను త్తగజేస్వరే। వగాహస్యాపిపుచ్ఛేధవృషభః పుంగవే వృషే ॥౨౯౩) విస్రంభః కేళికలహే స్నేహవిశ్వాసయోరపి। స్యాద్విష్కంభో నాటకాంగే విసారప్రతిబంధయోః ॥౨౯౪) యోగభేదేధశరభోష్టాపదేచమృగాంతరే। ఆత్మభూర్మన్మధే వేధస్యారంభోవధదర్పయోః॥౨౯౫) ఉద్యమేచాద్ధకకుభో వీణాంగేఽర్జునపాదపే। సనాభిస్సదృశజ్ఞాత్యోరాలంభస్స్పర్శహింసయోః॥౨౯౬) కుసుంభంకుసుమేక్లీబంస్యాన్మహారజనేపతత్। కమండలౌపుమానేషసురభిస్తుగవి స్త్రియాం ॥౨౯౭) వసంతచైత్రయోఃపుంసి త్రిషుసౌమ్యసుగంధినోః। స్త్రియాంపునర్నవాభేకోర్వ్యప్సాభూదర్ధురేతునా॥౨౯౮) పుమార్దభేగ్యాంచుంచుభిః స్త్రీత్వృతుబించుత్రికేద్వృయే। వల్లభోనాయకేనాశ్వేదయితాధ్యక్షయో స్త్రిషు॥౨౯౯)

—— § ఇతిభాంతాః, § ——

నిగమోనిశ్చయేపుర్యాంపథి వేదేవణిక్పథే। నైగమస్తూపనిషదిదంతే వణిజినాగరే॥౩౦౦) విక్రమః క్రమణే కార్శ్యే ప్రక్రమోవసరే క్రమే। సంక్రమో వారియంత్రే పిధిసామగ్య్రేపి నిష్క్రమః॥౩౦౧)విభ్రమస్సంశయే భ్రాంతౌ స్యాద్భావాంతరశోకయోః। సంభ్రమోత్యాదరేభీతావావేగే నియమస్త్వహా॥౩౦౨) ప్రతిజ్ఞాజ్ఞాయంత్రణాసుయోగాంగే నిశ్చయే వ్రతే। కలమశ్శాలిలేఖిన్యోశ్చోరేగాంకూరసేంకురే॥౩౦౩) ఆగమస్త్వాగతౌశాస్త్రేపిద్రుమో ద్రుప్రవాళయోః। త్రిధామా కేశవే వహ్నౌహరి మామృత్యుయోగయోః॥౩౦౪)గరుత్మాన్విహగేతార్క్ష్యే ద్విజన్మా బ్రాహ్మణేఖగే। వ్యాయామః పౌరుషేవ్యామస్సంచాపోదుర్గసంహతిః॥౩౦౫ గోలోమీ స్త్రవారనార్యాంషడ్గ్రంధాశ్వేతదూర్వయోః। కుసుమంపుష్పఫలయోః స్త్రీరజో నేత్రరోగయోః॥౩౦౬) తలిమంకుట్టిమే తల్పేచం

ద్రహాసేరగౌతమః। మునిభేదేశాక్యసింహేగోదావర్యాంతుగౌతమీ॥
౩౦౭) పరమంస్యాదనుజ్ఞానేప్యయంనాపరమాత్మని। త్రిషూత్కృష్టేపం
చమస్తుస్వరేనాపూరణేత్రిషు॥౩౦౮) మునిస్థానేమతేబ్రహ్మచర్యాదా
వాశ్రమోస్త్రియాం। సుషమోత్కృష్టశోభాయాంత్రిస్వాచారౌసమే
ష్వథ॥౩౦౯) అశ్వభూషాపుండ్రపుచ్ఛశ్రేష్ఠశృంగారకేతుషు।లింగేప్రభా
వెపురుషేలలామోస్త్రీలలామచ ॥౩౧౦) స్వరేనామధ్యమోదేహమ
ధ్యేమధ్యేనపుంసకం।మధ్యస్తైవాచ్యవత్ స్త్రీతుహస్తమధ్యాంగుళావపి
౩౧౧) ఛందోభేదేదృష్టరజఃకన్యాయాంగస్యదత్రిషు।సత్తమాశ్రేష్ఠపూ
జ్యోద్వౌప్రధమాప్రవగాదిమా॥౩౧౨) అధవరాగహీనతమ్యోనావృత్త
మాప్రవరాంతిమా।

§ ఇతిమాంతాః. §

ప్రణయస్స్యాత్పరిచయేవిస్రంభేప్రేమయాచ్ఞయోః॥౩౧౩) విన
యోనతిశిక్షాదినయ్యాచారప్రశాంతిషు। అనయస్త్వశుభేదైవేపిపత్తౌవ్య
సనేప్యర॥౩౧౪)పశ్చాదవస్థాయిబలేసమవాయేచసన్నయః।విషయోగో
చరేదేశేజ్ఞాతేయోయస్యతత్రచ॥౩౧౫) ప్రళయోమరణేపాపేమూ
ర్ఛాకల్పావసానయోః।ప్రత్యయోధీనవిశ్వాసదీరంధ్రాచారహేతుషు
౩౧౬) ఖ్యాతౌసనాదౌశపథేచిత్రగర్వోతునిస్మయః।వ్యవాయోంతర్ధి
రతయోరుపాయస్స్యాదుపాగతౌ॥౩౧౭) సామాదావధసంస్థాయస్స
న్నివేశేగృహాంగణే।ఉదయఃపూర్వశైలేస్యాదున్నతేప్యుద్గతావపి॥౩౧౮
అత్యయోమరణేదోషేకృచ్ఛ్రేతిక్రమదండయోః।నికాయోనిలయేలక్ష్యే
సముదాయేసధర్మిణాం॥౩౧౯) అసంహతానామేకత్రకరణేపరమాత్మని।
ఆశయస్స్థానతాత్పర్యేకులాయఃస్థాననీడయోః॥౩౨౦)పర్యాయఃక్రమ
నిర్మాణప్రకారావసరేష్వపి। ఏకార్ధవాచిశబ్దేచపాలస్త్వస్త్రీదరావ
శో॥౩౨౧)పర్జన్యోమేఘనిర్ఘోషేవాసవేగర్జదంబుదే। శౌండిన్యో
మునిమాలూరౌశ్వశురౌస్యాలగేవరౌ॥౩౨౨) ఆదిత్యోరవిగీర్వాణౌశా
హిత్యోవ్రీహిసాగరౌ। స్యాదామ్నాయస్సంప్రదాయేమలేవ్యయనవేద
యోః ॥౩౨౩) ఊర్ణాయుమూర్ణాభేదేపిమేషేతల్లోమకంబళే। చర
యూవారిదేవత్వేభ్రాతృవ్యోభ్రాతృజేరిపౌ౩౨౪)సమయఃకాలసిద్ధాం
తప్రతిజ్ఞాశపథేషుచ । సంకేదాచారయోశ్చాథస్వాధ్యాయోజపవేద

యోః॥౩౨౫)విశల్యాఫలినీదంతీగుడూచీలాంగలీషుచ।అభిఖ్యాత్విడ్యశోనా
మస్వింద్రియంత్వక్షిరేతసోః ॥౩౨౬) సామర్థ్యంయోగ్యతాశక్త్యో
హార్దయంచిత్తవత్తుసోః। చారుత్వమపిసౌరభ్యం నెపథ్యంరంగభూరపి॥
౩౨౭) పుత్ర్యంపుత్రేపిచాపత్యమౌచిత్యంసత్యయోగ్యయోః। స్యా
ద్బ్రహ్మణ్యంబ్రహ్మణానాంభావసంహతికర్మసు॥౩౨౮)స్యాద్ధిరణ్యం
హెమ్నికుప్యేవిత్తమానవిశేషయోః। వరాటరెతసోశ్చాధమలయఃపర్వ
తాంతరే॥౩౨౯) పర్వతాంశేప్యధోధ్యానేమలయంమలయాత్రివృత్।
సైంధవేతాలపర్ణ్యాంచశైలేయంభ్రమరేపుమాన్ ॥౩౩౦) విజయా
పాగ్వీటితిధ్యోర్విజయోజయపార్థయోః। అభయంనలదేస్త్రీతుప
థ్యాయాంనిర్భయేత్రిషు॥౩౩౧) కశేరుహేమ్నోర్గాంగేయంగాంగే
యోగుహభీష్మయోః। అస్త్రీకషాయోనిర్యాసేసౌరభేరసనాగయోః॥
౩౩౨)స్యాద్ధేవిలేపనేచాపిద్రవ్యస్యాదేషవాచ్యవత్। ద్వితీయాసహధ
ర్మిణ్యాంద్వితీయాపూరణేత్రిషు॥౩౩౩) త్రిష్వహార్యస్థిరేనాద్రౌనా
దెయీజలవేతసే। తర్కార్యాంభూమిజంబ్వాంచజపాయాంనాగరంగ
కే॥౩౩౪)నాదెయంసింధులవణేత్రిషుత్వేషనదీభవే।ఆతిథ్యమాతిథేయా
ర్థేనద్వయోరతిథౌపుమాన్॥౩౩౫) ఇంద్రియోవిషయిక్లీబంత్రిలింగోవి
షయాన్వితే।పుమాన్రాజ్ఞిస్మరేచాథపానీయంక్లీబమంబుని ॥౩౩౬) పే
యేత్రిషువిహాయస్తువ్యోమ్న్యస్త్రీవిహగేపుమాన్ । వేశ్యాదాస్యో
భుజిష్యాస్త్రీప్రేష్యస్వచ్ఛందయోస్త్రిషు ॥౩౩౭) తపస్యావ్రతచ
ర్యాయాంతపస్యఃఫాల్గునేపుమాన్। క్షేత్రీయంక్షేత్రజతృణేగరళేపార
దారికే। ౩౩౮)చికిత్స్యేహార్యదేవాచస్యాదసాధ్యగదేపిచ।ప్రసవ్యంస
వ్యఆయత్తేప్రతికూలానుకూలయోః॥౩౩౯) వదాన్యౌవాగ్మిదాతారౌజ
ఘన్యావంత్యగర్హితౌ। కనీయాననుజేత్యల్పేవరీయాంస్తుత్తమేత్యురౌ॥
౩౪౦)సాధీయాంచ్ఛోభనేత్యర్థసాధావనుమతేపిచ। ప్రతీక్ష్యౌప్రతిపా
ల్యాదౌత్రిష్వితేక్షేత్రియాదయః॥౩౪౧)

—————§ ఇతియాంతాః. §—————

కిరాతశంభూశబరౌభాస్కరౌసూర్యపావకౌ। ద్వాపరౌయుగసం
దేహౌకుంజరౌకరిపంతరౌ॥౩౪౨) దాసీసుతోష్ట్రౌదాసేరౌవిష్కిరౌ
ఖగకుక్కుటౌ। రసేభభూషేశృంగారావంగారౌభూసుతోల్ముకౌ॥౩౪౩)

ప్రకారౌ భేదసాదృశ్యే వికారౌ రోగవిక్రియే। కుంభీరౌ చోరభుజగౌ కుటీరౌ కర్కటాలయౌ॥ ౩౪౪) దైత్యారీ దేవగోవిందౌ తిత్తిరీ మునిపక్షిణౌ। శాంకరీ స్కందహేరంబౌ సహురీ వృషభాస్కరౌ॥ ౩౪౫) హిమారీ వహ్నితపనౌ జసురీ పవిపావకౌ। ధాన్యోత్కృష్టే పతిరస్కారౌ నికారావధకూర్పరః॥ ౩౪౬) కఫోణిజాన్వోరాకారస్త్వాకృతౌ గాత్రవైకృతౌ। మిహిరా వాయుచంద్రార్కాః కేసరీ హరిసింహయోః॥ ౩౪౭) ప్రస్తరా మణ్యశ్మసుధాసంస్తరో ధ్వరశయ్యయోః। ఆకరాః స్థానఖన్యోఘాః ప్రదరా భంగరుక్ఛరాః॥ ౩౪౮) ప్రకరః కీర్ణపుష్పాదౌ సంహతౌ మకరస్త్విహ। నిధౌ యాదసి రాశౌ చ చంసురుస్తు ద్రుమేరధే॥ ౩౪౯) కింశారుస్సస్యశూకే స్యాత్సాయకే కంకపక్షిణి। విష్టరః కుశముష్టౌ స్యాత్పీరాద్యాసనవృక్షయోః॥ ౩౫౦) ఖపురో లశునే పూగవృక్షే నిర్యాసపూగయోః। కపోలే చ కటాహే చ భైక్షపాత్రే చ కర్పరః॥ ౩౫౧) మందారః పారిభద్రే కర్ణపర్ణే కల్పమహీరుహే। గాంధారస్తు స్వరే రాగ దేశే సింధూరయోరథ॥ ౩౫౨) కులాలదండే ముకురో దర్పణాదర్శయోరపి। ఆధార ఆలవాలాంబుబంధే ధికరణేపి చ॥ ౩౫౩) స్యాదాసారో మిత్రబలే వేగవృష్టిప్రసారయోః। కేదారశ్శంకరక్షేత్రే శైలభేదాలవాలయోః॥ ౩౫౪) మయూరో బర్హిచూడాయాం ఉపామార్గే శిఖావళే వరేంద్రో విషవైద్యేపి మహేంద్రః పతి శక్రయోః॥ ౩౫౫) ఆశిరః క్షీరవికృతౌ భోజనే పావకే రవౌ। వికిరో వాలుకాయాం చ విహారస్సుగతాలయే॥ ౩౫౬) క్రీడాయాం చాథ సంస్కారస్సంకల్ప ప్రతియత్నయోః। శర్కరా తుగుడే రోగభేదే శర్కరిలస్థలే॥ ౩౫౭) శిలాభేదే సితాయాం చ శకలాల్పకపాలయోః। గాయత్రీ ఖదిరశ్ఛందః కృపాణ్యామపి కర్తరీ॥ ౩౫౮) సా సైరంధ్రీ యాన్యగృహే స్వాయత్తా శిల్పకారిణీ। వర్ణసంకరజాయాం చ కాంచ్యాం ఛందసి శక్వరీ॥ ౭౫౯) ఛత్రప్రాంతాలంబివస్త్రే కేశే వాద్యే చ ఝల్లరీ। ఊర్వరా సర్వసస్యాఢ్యభూమౌ భూమాత్రకేపి చ॥ ౩౬౦) శైలవృక్షాగ్రయోః కోట్యాం కట్యాం శిఖరమతం। కుహరం గహ్వరే ఛిద్రే మందిరం నగరే గృహే॥ ౩౬౧) ధ్వాంతే క్షీరోగే తిమిరమంబరం వ్యోమ్ని వాససి। ఔశీరశ్చామరే దండే కటిత్రం కటివాససి॥ ౩౬౨) మేఖలాయాం గుహా దంభ గహనే ష్వతు గహ్వరం। కటిరం కందరే కట్యాం విషయేం గేంకణే జిరం॥ ౩౬౩) పుష్కరం బునిఖే భేయుధి వాద్యముఖే మదే సిధారాయాం। ద్వీపే భేషజభేదే సారసతీ

ర్థాహీకరికరాగ్రేషు॥ ౩౬౪)దధికలశగోమయాంబుషుకుశతామ్రబ్ర
హ్మసూత్రంతుత్రిషు। హేమ్న్యర్థేచపవిత్రంత్రిషుపూతేపుంసిశంభు
పావకయోః। ౩౬౫)కర్బురం హేమ్న్యఘతోయేదైత్యేనాశబలేత్రిషు।
ఝర్ఝరోనాపితేశక్రధ్వజేకీర్ణేతువాచ్యవత్॥ ౩౬౬)దర్దురోనావి
భేకేచత్రిష్వేషద్భుగ్నవస్తుని।కంజరంకనకేక్లీబంపీతేత్రిషుహాయేపుమాన్।
౩౬౭)గ్రీవాయాంకంధరామేఘేపుమాన్దేవేపినిర్జరః। శార్వరంతమ
స్యక్లీబంహింస్రేత్రిష్వేషనావిధా॥ ౩౬౮)నిశీథిన్యాంహరిద్రాయాంసం
ధ్యాయాంచాపిశర్వరీ । స్థండిలాంగణయోఃక్లీబంచత్వరంనాచతుష్పథే॥
౩౬౯) క్రియాకారప్రతిజ్ఞాసుయుద్ధార్థేపుంసిసంగరః।క్లీబేశమీపలేపాం
థస్త్వేత్వరఃకులటేత్వరీ॥ ౩౭౦) శాక్వరోనావృషేక్లీబంఛందోభేదేవనా
గరం।ముస్తాశుంఠ్యోస్త్రిషుత్వేషవిదగ్ధేనగరోద్భవే॥ ౩౭౧) ప్రభాత్రీష్వీ
శ్వరశ్శంభౌనాగార్యామీశ్వరేశ్వరీ। కాంతారోస్త్రీవనేదుర్గవర్త్మన్య
త్రాంతరేతునా॥ ౩౭౨)కుమారోమాసుతేస్కందేయువరాజేశ్వవాచకే
బాలేవగణవృత్తేచద్వీపేసతునపుంసకం॥ ౩౭౩)కుమారీతుసహాగౌరీకన్య
కానవమాలికా।ఓష్ఠేపుంస్యధరోధస్తాక్సినేచ త్రిష్వధామరా॥ ౩౭౪)సూ
నాగుడూచీంద్రపురీమూర్వాసు స్త్రీసురేపుమాన్। అంతరఃపరిధానీయస్స్వ
యబాహ్యేషువాచ్యవత్॥ ౩౭౫)అంతరాత్మనిపుంస్యేషవినార్థేవ్యయ
మంతరా।అంతరంపివరాంతిర్ఛిభేదేష్వవధిమధ్యయోః॥ ౩౭౬) అవకా
శావసరయోస్తావద్ధ్యాన్యార్థయోరపి। ప్రతివాచ్యుత్తరంనాతువి
రాటతనయేత్రిషు॥ ౩౭౭) కాలోదీచ్యుత్తమోర్ధ్వేషుతారాభేదేజశి
స్త్రియాం।అక్షరంప్రణవేధర్మేప్రకృతౌతపసక్రతౌ॥ ౩౭౮)వర్ణేమో
క్షేచనాత్వేషశివవిష్ణువిరించిషు। మృగదానవబౌద్ధేషుశంబరశ్శంబరీవృ
షా॥ ౩౭౯)క్లీబేవ్రణాంబువిత్తేషుసుషిరస్త్వనలేపుమాన్। త్రిషురంధ్రా
న్వితేక్లీబేచిద్రవంశాదివాద్యయోః॥ ౩౮౦) క్లీబంలోహేపుమానశ్మక
వాటార్థేఽరరంననా। కరీరోనాఘటేవృక్షేన స్త్రియాంవైణవాంకురే॥
౩౮౧)మత్సరోన్యోదయద్వేషేతద్వత్కృపణయో స్త్రిషు।అసృక్కుంకు
మయోఃక్లీబంరుధిరంభూసుతేపుమాన్॥ ౩౮౨)మధురోనారసేతద్వత్సుం
దరస్వాదుషుత్రిషు। మధురాశతపుష్పాచశిశిరశ్శీతలేత్రిషు॥ ౩౮౩)ఋ
తౌనాజఠరంక్లీబముదరేకఠినేత్రిషు।ధూసరోవణిక్ఖరయోరీషత్పాండౌ

తువాచ్యవత్ ॥౩౮౪) సింహాశ్వయోశ్చ కేశేషు కింజల్కే కేసరో స్త్రి
యాం। నాగకేసరపున్నాగవకుళేషు పుమానయం॥౩౮౫) సాముద్రం లవ
ణానౌ త్రిష్వయంక్లీబేంగలతుణే। ధ్వాంతరాత్రౌ చరాః త్రౌచతమి స్రాతి
మిరేననా॥౩౮౬) చికురో హాగహాబభ్రౌ కేశే త్రిషుతుచంచలే। హిమ
శీకరయోః పుంసితుషారశ్శీతలే త్రిషు॥౩౮౭) చమరో నామ్న్యగేక్లీబం చామ
రేధత్రిషూత్తరే। ఉదారో దక్షిణే ఖ్యాతే దానశౌండే మహత్యపి ॥౩౮౮)
కాలేప్యశ్శృంగోగాశ్మశ్రురహితో నాచతూబరః। ధీరైకతానావే కాగ్రౌ
భంగురౌ వక్రనశ్వరౌ॥౩౮౯) విధురౌ కష్టవిశ్లిష్టౌ వజ్జనీచౌ తుపామరౌ। చ
తురౌ దక్షుధీమంతాపితరావన్యపామరౌ॥

—§ ఇతి రేఫాంతాః §—

ఉల్లోలహాపోకల్లోలౌ దేహోత్సాసౌతుముద్గలౌ। కుంతలౌ దేశచికురౌ
సృగాలౌ దైత్యజంబుకౌ॥౩౯౧) కోకిలావుల్ముకపికౌ జంబాలౌ పంకశైవ
లౌ। సర్పభేదే చమత్తూరే మాతృభ్రాతరి మాతులః॥౩౯౨ జగలః పిష్టమ
గ్ధస్యాతిశ్రితవేపిచ మోదకే। కుంభీలస్తస్కరేనక్రే ఝషభిచ్చాయ్యాహారేపి
సః॥౩౯౩) కాకోలస్తు ద్రోణకాకే విషభేదకులాలయోః। శార్దూలౌ
దానవేవ్యాఘ్రే శ్రేష్ఠేతూత్తరగస్థితః॥౩౯౪) వంజుళస్తినిశాశోక వేత
సేష్వధమేఖలా। కాంచ్యాం దామ్న్యద్రికటకే శ్రోణిస్థానాసిబంధయోః
౩౯౫) శృంఖలంపుంస్కటీవస్త్రబంధేపికదళీమృగే। రంభాయాం వైజ
యంత్యాంచ మహిళాభీరుగుంద్రయోః ॥౩౯౬) వృషల్వ్యతుమతీవం
ధ్యాశూద్రాకన్యాప్యశ్నుతప్రజా। శకలం వల్కలేఖండే పలలం మాంసపంక
యోః॥౩౯౭) తిలచూర్ణే తపటలం బృందేఛదిషిదృగ్రుజే। కువలం బదరే
ముక్తాఫలే కువలయేపిచ ॥౩౯౮) నాభిలం నాభిఖండే చవంక్షణే నొత్తమ
స్త్రియాం। పాతాళం బాడబాగ్నౌ చకీలాలమసృగంభసోః॥౩౯౯) ఫణభా
గేమకూలంతుతే మేఘూత్ప్మాంశుకే చతత్। లాంగూలం మేహనే పుచ్ఛే శ
మలం శకృదేనసోః॥౪౦౦) కమలం చురికావీనాం హేమాద్రైశ్శ్చే క్రాజినే
నౌమాన్యేషధేరుణాబ్జేపికమలా శ్రీవత స్త్రియోః॥౪౦౧) కుకూలం శంకు
సంకీర్ణేశ్వభ్రే పుంసితుషానలే। వాత్యాయామపి వాతూలస్తు వాతాస
హే త్రిషు॥౪౦౨) చపలః పారదే కీశేపుమాంస్త్రిషుతుచంచలే। దుర్విణీతే చ
తేనీచే చపలాతటిది స్త్రియాం॥౪౦౩) తరళో హారమధ్యస్థమణౌ నాచంచ

లే త్రిషు।పర్యాప్తాసుకృతేఞ్జేమే కుశలం నిపుణే త్రిషు॥౪౦౪) త్రిషు శ్రే
ష్ఠేపితేగమ్యేఽధవళో నాగుణౌభవేత్ । ధవళో గవ్యధాశ్వత్థే పక్షిభేదే పిపి
ప్పలః॥౪౦౫) క్లీబంవ స్త్రే ఛేదభేద సలిలే పిప్పలీకణా। బహుళోఽగ్నౌ కృష్ణ
పక్షే పుమాం స్త్రిష్వసితే బహౌ॥౪౦౬) ఏలాభూః కృత్తికాగోషు బహు
ళా స్యాదధోపలా। శర్కరాయాం దృషత్పుత్రే స్త్రీన స్త్రీ శ్మని నాము
ణౌ॥౪౦౭) పింగళోఽగ్నౌ నాగేశౌకీశే చండాంశోః పారిపార్శ్వకే। త్రిష్వ
యం కపిలేయోఽన్యా దిక్కరిణ్యాం తు పింగళా॥౪౦౮) కంబళో హాః క్రిమి
సాస్నా ప్రావారః కంబళం జలం। జాంగలం నిర్జనస్థానే త్రిష్వమాం సెన
పుంసకం॥౪౦౯) కదళీ మృగభేదే స్యాత్కుండళం తు నవాంకురే కుండలం వ
ర్తులం పాశః కర్ణభూషాథ కుండలీ॥౪౧౦) భుజంగే చిత్రకమృగే నా కుండ
లవతి త్రిషు। మండలి నా రాజ్ఞి సూర్యే శ్రే హౌ శ్వబిడాలయోః॥౪౧౧)
మండలం నద్వయోః కుష్ఠే ప్యుపసూర్యక భేకయోః। బింబే ద్వాదశ రాజా
ఘుని కురుంబే నఫ్ఫిలః॥౪౧౨) పుమానరిష్టే బదరే క్లీబే ఫేనవతి త్రిషు।అశు
త్రీహౌ పాటలో నా పాటల్యాంగివిపాటలా ॥౪౧౩) క్లీబంతు పాటలీపు
ష్పే శ్వేతరక్తత్వయం త్రిషు । శృంగారే నాఽకసితే స్వచ్ఛేదీప్తే త్రిషూ
జ్జ్వలః॥౦౧౪) పీణాదండే ప్రవాళో స్త్రవిద్రుమే నవపల్లవే। ఇంద్రవారు
ణ్యుజ్ఝుని స్యోర్విశాలా పృథులే త్రిషు॥౪౧౫) అచలోఽద్రౌ భువ్యచలాఽపి
లాగ్నేయ దేశకా। శింశుపా రేణుకా గౌశ్చ ముహౌ నాపింగళే త్రిషు॥౪౧౬
రనాలామాజికాయామాఽజిహ్వానాత్తిపకు చూతయోః। నిర్లీతే కేవలం క్లీ
బం త్రిషు స్యాదేకకృత్స్నయోః॥౪౧౭) నీలీ ధాత్ర్యే శ్మీ ఫలీ స్త్రీ ఓల్పే
పుంస్యధ చంచలా । తటిల్లక్ష్మ్యోః స్త్రీ లింగాయంచ పలేధ్ర ప్మూత్తరే॥
౪౧౮) కరాళం దంతురే తుంగే భీషణే చాపసంకులం। పరస్పరాహతవచస్యో
తీక్ణే స్వాప్యాకులేపి చ॥౪౧౯) పేశలౌ చారుచతురౌ పూర్ణ శ్రేష్ఠౌతు పు
ష్కలౌ। ఉత్తాలావుత్కటశ్రేష్ఠావాభీరౌ కృచ్ఛ్రభీషణౌ॥౪౨౦) ఖిలో
గహ్యే నిశ్శేషౌ బహులౌ సాంద్రపుష్కలౌ।

——— ఇతిలాంతాః. ———

మంత్రీ సహాయస్సచివౌ వృష శ్రేష్ఠౌతు పుంగవౌ॥౪౨౧) వల్లవౌ సూర్యా
గోపాలౌ మునిలోధ్రౌతు గాలవౌ। కితవౌ ధూర్తధత్తూరౌ వాహవౌ యా
గసంగరౌ ప్రసేవౌ స్యూతవీణాంగ ప్రభవౌ శక్తితేజసే। త్రిదివౌ గగనస్వ

గౌః సుహృద్బంధూచ బాంధవౌ॥౪౨౩) ప్రభవోవిక్రమేజ్ఞానాంమూలేజ
నకకారణే। ఆద్యోపలబ్ధయేస్థానేఃవస్వాం స్తుసురేరవౌ॥౪౨౪)ప్రసవఃపు
ష్పఫలయోర్జననానుజ్ఞయోఃస్మృతే। పారంపర్యప్రసంగేచ ప్రాణిగర్భవి
మోచనే॥౪౨౫)ఉత్సవఃకోపముదాయోరుత్సేకేచాప్రసారయోః। ఉవి
శ్వాసాపన్నవయోనిర్ణ్కృతావుపస్నావః॥౪౨౬)గదుర్గంధేపిపణవోగం
ధర్వోగాయకేమృగే,అంతరాభవసత్వేశ్వధాశ్రపూర్వచనస్థితే॥౪౨౭)
ప్రతిజ్ఞానెవోద్ధనస్రుస్యాన్మహాకృష్ణముంత్రణే, సుషవీ స్త్రీ కారవేల్లేజీరకే
కృష్ణజీరకే ॥౪౨౮) భైరవోనాత్రే త్రపాలభర్గయోర్భీషణేత్రిషు।
విస్రావసంతేవైశాఖేమాధవోమాధవీలతా॥౪౨౯)రమాయాంగపిశోభా
యాంమధుసంబంధినిత్రిషు। సైంధవోలవణేన స్త్రీ హయేనాసింధుజేత్రి
షు॥౪౩౦)ఆర్తవం స్త్రీ రజఃపుష్పమృతుసంబధినిత్రిషు। శత్రుత్వే శాత్ర
వంనారౌభార్గవీస్యాదుమారమా॥౪౩౧)దూర్వాథభార్గవఃపుంసిరేణు
కాసుతశుక్రయోః। గాండీవగాండివౌపార్థచాపేచాపేచన స్త్రియామ్
౪౩౨) ప్రగ్రీవమ స్త్రీ గ్రీవాయాంప్రసాదేకలశేపిచ।తపస్వీతాపసేశో
చ్యేద్విజిహ్మాభుజగేఽచలే॥౪౩౩) పార్థివోభూపతౌభూత్థేత్రమా
త్స్వంసిత్రిషుత్రయః। గాజీవను జ్ఞేరాజీవోమృగమత్స్యేథపల్లవః॥౪౩౪
అ స్త్రీ ప్రవాళేనాపిద్గైకైతవంద్యూతదంభయోః।

§ ఇతివాంతాః, §

రహః ప్రకాశౌపి కాశౌ రశ్మౌవృక్షౌపలాశినౌ ॥౪౩౫) నివేశౌశిబిరో
ద్వాహౌగిరిశౌశంకరాద్రిపౌ।ఆదర్శోదర్పణేపీకేనిదేశఃకథనాజ్ఞయోః
౪౩౬)నివేశస్సంమూర్ఛనేస్యాత్కర్మభృత్యుపభోగయోః। ప్రకాశఃకి
రణేభాసేనాతుల్యస్ఫుటయో స్త్రిషు॥౪౩౭) యథామెరతుసికీనాశఃకషర్కే
కృపణేత్రిసు। పత్రే పలాశంహరితేరాక్షసేకింశుకేపుమాన్ ॥౪౩౮) ని
స్త్రింశోసా త్రిషు క్రూరేమత్స్యేనాకులిశంపవౌ। అథత్రిష్వస్వతంత్రా
త్మావివశోరిష్టదుష్టధీః ॥౪౩౯) కర్కశో నిర్దయఃక్రూరఃఖరస్పర్శశ్చసా
హసీ।బాలిశౌమూర్ఖపృథుకౌసదృశౌతుసమోచితౌ॥౪౪౦)

§ ఇతిశాంతాః, §

నిమేషనిమిషాసూక్ష్మకాలేపక్ష్మణిపావనే। పురుషోదాత్మపున్నాగన
రాత్మపరమాత్మసు॥౪౪౧)ఆకర్షఃపాశకేశారిఫలకేద్యూతఇంద్రియేఽవి

శేషోవయవెవ్యక్తౌతిలకేత్యంతభేదకే ॥౨౪౨) ప్రదోషోదోషరాత్ర్యం
శావభీషూపాశరశ్మిధీ । సంఘుర్షోఘుర్షణస్పర్ధే శైలూషోబిల్వనర్తకౌ॥
౨౪౩)ఆమిషంత్వస్త్రియాంమాంసఉత్కోచెభోగ్యవస్తుని। దిధిషూః స్త్రీ
ద్విరూఢాయాంతత్పతౌదెధిషుఃపుమాన్॥౨౪౪)రోహితంరక్తకతృణేక్లీబే
మత్స్యేమృగేచనా। పౌరుషంవిక్రమేభావకర్మణోఃపురుషస్యచ॥౨౪౫)
ఉద్వాహుర్విస్తృతకరనరమానేతువాచ్యవత్ ।పరిచర్యాపిశుశ్రూషామం
జూషాపేటికాపురీ।౨౪౬) నృపాగ్రపత్నీసైరిభ్యోర్మహిషీకిల్బిషంత్వ
ఘే।అపరాధేప్యథోష్ణీషశ్శిరోవేష్టకిరీటయోః॥౨౪౭) నవసూతగవీదుగ్ధే
పియూష్యామమృతేపిచ । నానాదివ్యవిషేనాబ్ధావవిషోర్వ్విషే త్రిషు॥
౨౪౮)గండూషస్తుద్వయోరాస్యపూర్తౌద్విరదపుష్కరే॥ప్రసృతౌచా
ధకలుషంక్లీబే హాస్యావిలేత్రిషు॥౨౪౯)నికషశ్శాణఫలకేనారక్షోమాత
రి స్త్రియాం।కషావ్యయమభ్యాశేకల్మాషఃకృష్ణపాండరే॥౨౫౦)గృష్టి
చత్రిషుపుంస్యేషదానవేయావకెగుణే।పరుషోనిష్ఠురెరూక్షకర్బురెచ
త్రిలింగకః॥ ——§ ఇతిషాంతాః. §——

శ్రీవాసోవృకధూపేశ్రేరభసోవేగహర్షయోః।నభఃఖే శ్రావణేపుంసి
విలాసోభావలీలయోః॥౨౫౧) వాహసోగ్నావజగరేఖీభతోస్సరసపాధన
యోః।సాయకత్తుపకద్రోణ్యామిష్వాసఃకార్ముకేప్యథ॥౨౫౩) ఆఖ్యా
యికాపరిచ్ఛేదెప్యాశ్వాసోనిర్వృతావథ।శ్రేయసీగజపిప్పల్యాంమభయా
గాస్త్రయోరపి॥౨౫౪)జుగుప్సాతుఘృణానిందాచిత్తేసరసిమానసం।సాహ
సంతుబలాత్కారకృతకర్మణిదమేపితత్ ॥౨౫౫) అలసోనాపాదరోగెవృ
క్షేమందేత్వయంత్రిషు।లాలసేప్రార్థనౌత్సుక్యేగార్హ్యదాత్యభిలాష
యోః॥౨౫౬) పాయసంపరమాన్నెస్యాచ్ఛ్రీవాసేనాథసారసం।పద్మేనా
తుఖగేచం ద్రేకీకసంత్వస్థ్నినాకృషా॥౪౫౭)

——§ ఇతిసాంతాః §——

నివాహోవాయుభేదెపికలహోద్వంద్వయుద్ధయోః। నిర్వ్యూహ
శ్శేఖరేద్వారెనిర్యాసెనాగదంతకె ౨౫౭) స్వాధేరసెథ దాత్యూహ
శ్చాతకెకాలకంతకె। ప్రవాహఃపాథసాం వేగెప్రకృష్టాశ్వేప్రవర్తనే॥
౨౫౯)ప్రవహస్స్యాద్వాయుభేదేవాయుమాత్రేబహిర్గతౌ। స్వీకారో
త్ప్రాయసంక్షేపమహోద్యోగేషుసంగ్రహః॥౨౬౦)అగ్రహోనుగ్ర

హాస్తినిబర్హణేగ్రహణేప్యథ। శ్రోణ్యామారోహణేదైర్ఘ్యేసముచ్ఛ్రా
యేఽపిషాదిని॥౪౮౧) ఆరోహస్స్యాత్కటౌహస్తిహర్మ్యాదిపృష్ఠేచకర్పరే। తై
లాదిపాకపాత్రేఽథనిగ్రహస్స్యాన్నిభర్త్సనే॥౪౮౨) వగాహస్స్యాత్కరేవి
ష్ఠానాణకేశైలముఖ్యస్తయోః। తులాసూత్రేశ్వాదిరశ్మౌప్రగ్రాహప్రగ్రహౌ
పుభౌ॥౩౮౩) విగ్రహస్సమరేదేహేవిస్తరేప్యథనిర్దహాః। భేద్యవత్స్వగదో
షోత్క్షిపకేనిష్ఠురభాషిణి॥౪౮౪) సువహాసల్లకీగోధాపదీశేఫాలికాసుచ।
వైదేహీస్యాద్వణిగ్యోషిత్పిప్పలీజనకాత్మజా॥౪౮౫)

—§ ఇతిహాంతాః. §—

ప్రత్యక్షేఽథికృతేధ్యక్షస్త్రిష్వారక్షస్తురక్షణే। అధశ్చదంతికుంభస్య
హర్యక్షశ్చండసింహయోః॥౪౮౬) రక్తాక్షోమహిషేదైత్యేపారావతచ
కోరయోః। గోతుంబాయాంగవాక్షీస్త్రీగవాక్షోజాలకేపుమాన్॥౪౮౭

—§ ఇతిక్షాంతాః. §—

ఇతిజగదుపకారిణ్యామిరుగపదండాధినాథరచితాయాం।
ఏషత్ర్యక్షరకాండఃపూర్ణోనానార్థరత్నమాలాయాం॥

చతురక్షరకాండప్రారంభః.

పికభృంగావళిపికౌపికభేకావలాసకౌ। భృంగాలకౌభ్రమరకౌశ్రీవత్సాం
కౌవృషాచ్యుతౌ॥౧) అఖుక్రోడావాఖనకౌగిరిమేఘావలాహకౌ। కర్కో
టకౌబిల్వసర్పౌదందశూకౌహిరక్షసోః॥౨) స్థూలరజ్జౌబీజకోశవరా
టేచవరాటకః। భట్టారకోభూమిపాలేదివౌకసితపోధనే॥౩) అంగారక
స్తూల్మకస్యఖండేభౌమేకురంటకే। సాలావృకస్సారమేయేవృకేక్రోష్టరి
మర్కటే॥౪) వినాయకస్తుసుగతేగరుత్మతిగణాధిపే। హారభేదేమాణవకో
బాలేకుపురుషేచసః॥౫) పుండరీకంసితచ్ఛత్రేకుష్ఠభేదేసితాంబుజే। నా
త్యామ్రేరజతేవ్యాఘ్రేదిగ్గజేకుంజరేస్వరే॥౬) నియామకఃపోతవాహే
నానియంతరితుత్రిషు। భయానకస్తుశార్దూలేరాహౌనాభీషణేత్రిషు।
పుమాన్బృందారకోదేవేత్రిషుశ్రేష్ఠమనోజ్ఞయోః। కాలేయకస్సార
మేయేనాకులీనేతువాచ్యవత్॥౭) త్రయోమయూరసరటకుక్కుటాఃకృ
కవాకవః। స్యాత్సోమవల్ల్యాంధవళకడిరేఖట్వలేపిచ॥౮) పాంచాలికాపుత్తి

కాయాంద్రౌపదీరీతిభేదయోః। కనీనికాక్షితారాయాంస్యాత్కనిష్ఠాంగుళావపి॥౧౦) వాద్యానాంలగుడేవాద్యభేదేఘుర్ఘురికాభవేత్। జీవంతికాతుజీవాయాంగుడూచీవందయోరపి॥౧౧) ఉత్కంఠాయాముత్కలికాసేవహేలాతరంగయోః। కోశాతకీజ్యోత్స్నికాయామపామార్గేచసాభవేత్॥౧౨) సౌగంధికంతుకల్హారేపద్మరాగేచకత్తృణే।రక్తఢకంసుషేస్థానేచివసేనుంగశైప్యక॥౧౩) త్రిఫలాయాంత్రికటుకేత్రిగంధేచత్రిపర్ణకం। స్తనవృంతేపిప్పలకమపిసేవనసూత్రకే।౧౪) తింతిణీకంపాదపామ్లేచింతాయాంపృథక్స్త్రియాం। విశేషకంస్యాత్తిలకేవిశేషాదాయకేత్రిషు॥౧౫) శూద్రాద్వైదేహకోవైశ్యాసుతేనావణిజిత్రిషు। మాయూరకస్త్వపామార్గేపుమాన్క్లీబేకుతుత్థకే। స ప్రతీకోభేద్యలింగస్స్యాఖాంగేదిగ్గజేపుమాన్।పలమానేషోడశికాననానస్త్రీపలద్వయే॥౧౬) జైవాతృకఃకర్షకేందోర్వైద్యేనాయుష్మతిత్రిషు।త్రిషువృద్ధేశతానీకోమునౌపుంస్యథవాచ్యవత్॥౧౭) కార్యాత్మచఃప్రభోర్భావదర్శీలాలాటికావుభౌ।అదూరేరితవృద్ధంభయుక్తఃకాక్కుటికావుభౌ॥౧౮)

——§ ఇతికాంతాః, §——

గజకూర్మౌపంచనఖౌభృంగబాణౌశిలీముఖౌ। మహాశంఖోనిధౌశంఖ్యాప్రభేదేమానుషాస్థిని॥౨౦) ద్విజదేవావగ్నిముఖౌభల్లాతేగ్నిముఖీస్త్రియాం।విశల్యాలాంగలీచాగ్నిశిఖాక్లీబేతుకుంకుమే॥౨౧)

——§ ఇతిఖాంతాః, §——

అపవర్గఃక్రియాముక్త్యోఃక్రియాసాధ్యఫలాగమే। ఉపరాగఃపరీవాదేనోన్మసూర్యగ్రహేపిచ॥౨౨)శాపాక్రోశతిరస్కారేష్వభిషంగోథశూపకే।వృకేపీహామృగస్స్యాత్తుసంప్రయోగోరతేద్వయోః॥౨౩)

——§ ఇతిగాంతాః, §——

మలిమ్లుచౌవాయుచోరౌ

——§ ఇతిచాంతాః, §——

గ్రహరాజోర్కచంద్రయోః। భరద్వాజోమునౌద్రోణేవ్యాఘ్రాటేనయుధిష్ఠిరే॥౨౪)యమేబుద్ధేధర్మరాజోనుజశూద్రౌజఘన్యజౌ।రాజరాజఃకుబేరేపిద్విజరాజఃఖగేశ్వరే॥౨౫) చంద్రేపిభృంగరాజస్స్యాద్భృంగధూమ్యాటమార్కవాః॥

——§ ఇతిజాంతాః, §——

ప్రత్యాఖ్యాతే ప్రేషితే చ ప్రతిసృష్టస్త్రిలింగకః। శిపివిష్టో మహాదేవే ఖలతౌ దుష్టచర్మణి। కరహాటః ఫక్కకందే పుష్పభేదే ద్రుమాంతరే। ఖంజరీటః ఖంజనే స్యాదసిధారావ్రతస్థితే। బలిపుష్టౌ బకధ్వాంక్షౌ

——§ ఇతి టాంతాః, §——

కలకంఠస్తు కోకిలే॥ ౨౮) హంసే పారావతే చాపి త్రిష్వత్వేషకలస్వరే। స్యాజ్జంబీరే కపిత్థే స్మర సేదంతశఠః పుమాన్॥ ౨౯) ఆశ్లేత్రిష్వాస్తాలోక్యాం స్త్రీ నీలకంఠౌ శిఖీశ్వరౌ।

——§ ఇతి ఠాంతాః, §——

సమారూఢాత్యధికయోరత్యారూఢస్త్రిలింగకః॥ ౩౦)

——§ ఇతి ఢాంతాః, §——

కౌస్తుభేశ్వగళావర్తే శివే దేవమణిః పుమాన్। శంఖకర్ణోఽగ్రక్షే స్యాదుష్ట్రేప్యథ సమీరణః॥ ౩౧) వణిజకే మారుతే స్యాదనీలీవిశల్యయోః మధుపర్ణీ సాలపర్ణీ స్థిరాయాం శ్వేతచందనే॥ ౩౨) దాక్షాయణీ భవానీ భూరశ్విన్యాద్యాశ్చ తారకాః। అసంబాధ చమూగత్యాం సంసారే ఘరనిగమే॥ ౩౩) ఘుంటాపథే సంసరణమథోద్ధరణముద్ధృతౌ। భుక్తోజ్ఝితే నిస్సరణముపాయే నిర్గమేపి చ॥ ౩౪) పారాయణం పారగతావంకుశస్య చ బంధనే। శబ్దశాస్త్రే వ్యాకరణం జ్యాటంకారే స్ఫుటీకృతౌ॥ ౩౫) స్యాదస్త్రియాం వారవాణం కూర్పాసే కవచేపి చ। నారాయణీ రమాగౌర్యోశ్శతావర్యాం పారౌ తు నా॥ ౩౬) నిరూపణం తు నపుమాన్ విలోచనవికారయోః। పరాయణం క్లీబమిష్టాశ్రయయోస్తత్పరే త్రిషు॥ ౩౭) కాత్స్న్యేవ్యర్ణపృథ్వో కాద్యాదౌ నినిషేధే చ ప్రదారణం। విదారణం స్యాత్సమరే ద్వైధీభావే విషంబనే॥ ౩౮)

——§ ఇతి ణాంతాః, §——

ఉదాస్థితశ్చరే ద్వాస్థే సమాఘాతో వధే రణే। పరివర్తో వినిమయే స్యాత్కల్పాంతే పరిభ్రమే॥ ౩౯) నంద్యావర్తస్తు భవనభేదే తగరపాదపే। నాగదంతో ద్విపరదే గృహాన్నిర్గమదారుణి॥ ౪౦) నదీకాంతస్తు నిచులే సింధువారసముద్రయోః। త్వష్టృరాజాగ్నిజామాతృబ్రహ్మార్కేషు ప్రజాపతిః॥ ౪౧) అపుష్పఫలవద్వృక్షే వృక్షమాత్రే వనస్పతిః। అపి శంభౌ పశుపతిరపి లక్ష్మీపతిర్నృపే॥ ౪౨) అపి శ్రీదే ధనపతిరపి సేనాపతిర్గుహే। ఉత్పాతే గ్నౌ ధూమకేతుర్విశ్వగోప్తా హరీంద్రయోః॥ ౪౩) చోరోలూకౌ దివా

క్షితౌ వా సంత్యాం తనిశ్రమే। అతిముక్తః పారిజాతే పారిభద్రః సురద్రు
మే॥ ౪౪) స్త్రియామపచితిః పూజా నిష్కృత్యోస్సంక్షయే వ్యయే। అథ హై
మవతీ గంగా పథ్యాశుక్లవచాస్వపి॥ ౪౫) ప్రతిమాయాం ప్రతికృతిః పూజ
నప్రతికారయోః। ప్రత్యాప్తిరౌరక్షం బుద్ధిః ప్రాగల్భ్యం ప్రతిపత్తయః॥
౪౬) అనుజ్ఞా స్యాదనుమతిః కళాహీనేందు పూర్ణిమా। శూకశింబ్యాం శతా
వర్యాం స్పృశ్య ప్రోక్తాదదూషణే॥ ౪౭) ప్రార్థనేచ్ఛాభిశస్తిస్స్యాత్సము
ద్రాంతా దురాలభా। కార్పాసీ కృష్ణవృంతాతు పాటలా మాషపర్ణ్యపి॥
౪౮) ప్రాణిద్యూతం యుద్ధమాత్రే పాణియుద్ధేపి తద్భవేత్। అత్యాహితం
త్వతిభయం కర్మజీవానపేక్షిచ॥ ౪౯) ఉపాహితోగ్నావుత్పాతేనాత్రి
షూపనివేశితే। ఐరావతోభ్రమాతంగ కెలికుచే నాగరంగకే॥ ౫౦) ఋజుదీ
ర్ఘేంద్రచాపే పుక్లీబమైరావతీ తటిత్। కలధౌతం రూప్యహేమ్నోః క్లీబం
త్రిషు కలధ్వనౌ॥ ౫౧) వైజయంతో ధ్వజే శక్రప్రాసాదే షణ్ముఖే చ నా। వై
జయంతీ పతాకాయాం తర్కారీ కేశవస్రజోః॥ ౫౨) నిరాకృతిర్నిరాసే స్త్రీ
స్వాధ్యాయరహితే త్రిషు। ఉత్తరే త్రిష్వవసితం సమాప్తే నిశ్చితేపి చ॥ ౫౩
అవదాతస్సితే పీతే ప్రవరే శుద్ధిమత్యపి। అంతర్గతం మధ్యగతే విస్మృతేప్య
థగహీనతే॥ ౫౪) ముఖపూర్ణే షైవగితం స్యాత్ప్రతిక్షిప్తం చ ధిక్కృతే। ప్రే
షితే చాభిజాతాస్తు కులీన న్యాయ్యపండితాః॥ ౫౫) అభినీతస్సంస్కృతే చ
న్యాయ్యామర్షణవతోరపి। అధిక్షిప్తస్తు నిహితే భర్త్సితే ప్రేషితేపి చ॥ ౫౬
అపధ్వస్తాపవిత్యక్త పరిమ్లాన నిందితాః। ప్రతిజ్ఞాతే వినిహితే సమాధిసివ
మాహితః॥ ౫౭) పురస్కృతోరిపుగ్రస్తే స్వీకృతే గ్రీకృతేర్చితే। ఉపరక్త
స్తు దుఃఖార్తే రాహుగ్రస్తేందుసూర్యయోః॥ ౫౮) పరిప్రాప్తే పరివృతే
జ్ఞాతే పరిగతం భవేత్। ఉద్గ్రాహితముపన్యస్తే నిబద్ధే గ్రాహితేపి చ॥ ౫౯)
దిగ్ధవృద్ధావుపచితౌ నిగతేపి సముద్గతః। ఉత్కీర్ణతన్మాకృతయోరులిఖి
తం ప్రణిహితం తు విన్యస్తే॥ ౬౦) ధ్యాతే ఖపరిష్కలితే ప్రతిరుద్ధే ప్రతిహాతం
ద్విష్టే।

—§ ఇతి తాంతాః. §—

వానప్రస్థో మధుష్ఠీలే తృతీయాశ్రమవర్తిని॥ ౬౧) కింశుకే ప్రాణనా
శస్తుయమె ప్రాణేశ్వరేపి చ। అనీకస్థో రాజరక్షి గజరక్షణదక్షిణః॥ ౬౨) చ
తుష్పథం చతుర్మార్గసంగమే బ్రాహ్మణేతు నా। దశమీస్థో నష్టబీజే స్థవిరేచ త్రి
లింగకః॥ ౬౩)

—§ ఇతి థాంతాః, §—

చక్రపాదౌరథగజౌవహ్నీంద్వర్కాస్తమోనుదః। కురువిందాపద్మరాగహింగుళాదర్శముస్తకాః॥౬౪) జనేదేశెజనపదోపవాదోగర్హణాజ్ఞయోః। పరివాదస్తునిగ్వాదెవీణావాదనసాధనే॥౬౫) అభిష్యందోనేత్రరోగేప్యభిమర్దోణరణేపిచ। అజమోదాతూగ్రగంధానిర్యాసశ్శాల్మలేరపిభవేత్పోక్తనపదంరక్తపద్మేరక్తోత్పలేప్యదః। శరభేనాహిమ్ని శారిఫలకేష్టాపదోస్త్రియామ్॥ ౬౬) గంగావిష్ణుపదీక్షిత్యేయంవ్యోమసముద్రయోః। అథప్రగల్భవిదుషోర్వాచ్యలింగావిశారదః॥౬౭)

§ ఇతిదాంతాః. §

దోషాత్పాదేనుబంధస్స్యాత్ప్రకృతస్యానువర్తనే। ప్రకృత్యాదేర్నశ్వరాం శశిశౌముఖ్యానుయాయిని॥౬౯) అవరోధోరాజగృహేశుద్ధాంతేప్యవరోధనేభవేదతిపిపాసుంఠీలశునేసుమహౌషధమ్। ౭౦) అనిరుద్ధఉషానాథేచరేనాసర్గేక్షేత్రిషు। వచాజమోదయోరుగ్రగంధాస్త్రీ లశునేతునా॥ఉపలబ్ధిఃస్త్రియాంప్రాప్తామనీషాయామదత్రిషు। అవష్టబ్ధంస్యాదదూరేసమాక్రాంతేవలంబనే౭౧॥ సమున్నద్ధాస్సముద్బద్ధపండితంమన్యగర్వితాః॥

§ ఇతిధాంతాః §

స్యాద్వర్ధమానపరండేశరావేభూషణేపిచ ॥౭౩) అభిమానోగర్వబుద్ధ్యోర్హింసాప్రణయయోరపిప్రతియత్నస్తుసంస్కారఉపగ్రహణలిప్సయోః. ౭౪ పారావతేపుయూరేచకోకిలేచకలధ్వనిః। ధాతృస్మరావాత్మయోనీమూర్ధనీచాపృథగ్జనా॥౭౫)జన్మభూమావభిజనోపిఖ్యాతావన్వయేచసః। వహ్నిభానూచిత్రభానూవహ్నీంద్వర్కావిరోచనాః॥౭౬) పుణ్యజనస్సుజనేస్యాద్రక్షసియక్షేథగర్జితేమేఘే। స్తనయిత్నురనూచానస్సుశీలేసాంగవేదజ్ఞే॥౭౭) గుంజాయాంకృష్ణలాశిఖండిన్యాపాదామిన్యప్సరస్స్వపిఆతంచనంప్రతీవాపజవనాప్యాయనార్థకంసాధనేతోషణేప్రాప్తావారాధనమథాంశుకే। పిధానేస్యాచ్ఛాదనంస్యాత్కార్యహేత్వోఃప్రయోజనం॥౭౯) ఆస్కందనంతిరస్కారేగతిశోషణయోర్యుధి। ప్రతిమానంప్రతిచ్ఛాయాగజదంతాంతరాళయోః॥౮౦) అధిష్ఠానంపురఃప్రభావచక్రేష్వధ్యాసనేపిచ। జన్మోద్ధత్యోరుత్పతనమథాభివ్యాప్తిమూర్ఛయోః॥౮౧) సంమూర్ఛనంసముత్థానముద్యమేరోగనిర్ణయే। నిర్యాతనంవైరశుద్ధౌదానాన్యేసథనార్పణే॥ ఆకాంక్షాయామాకలనంగణనాజ్ఞానబంధయోః। సమూహేచాపదానం

తువృత్తకర్మణిఖండనే॥౭౩) నిర్భర్త్సనమలక్తేపి శ్రుతిదృష్ట్యోర్నిశామనం।
ఉపాసనంశరాభ్యాసే హింసాసేవనయోరపి॥౭౪) రతేకంపేనిధువనం
స్యాదుద్వర్తనముద్గమే। విలేపనేప్యదవదేసమాప్తౌచసమాపనం॥౭౫) ఆ
మ్నాయేపి ప్రవచనం స్యాదాయోధనమాహవే। వధేచప్రణిధానంతుస
మాధిప్రతియత్నయోః॥౭౬) యోన్యుత్పత్త్యోః ప్రజననమథప్రేషణదాన
యోః। విసర్జనంవిహాపనంవధవీజనవాచకమ్॥౭౭) అభ్యాధాన మభిన్యా
సేవహ్న్యర్థంచేక్ష్మసంగ్రహే। నిర్వాసనంతుహింసాయాంనగరాదే
ర్బహిష్కృతౌ॥౭౮) నిష్ఠ్యూతౌనిరసనంప్రోక్తంసంవాహనమంగమర్ద
నేపస్యాత్। శిల్పగృహేపస్యావేశనముద్వాసనమపిచహింసనేప్రోక్తం॥౭౯
కాత్యాయనోవరరుచౌమునౌ కాత్యాయనీత్యుమా। యాచార్ధవృద్ధాకా
షాయివసనాగతభర్తృకా॥౮౦) త్రిష్వవలగ్నంలగ్నేమధ్యే క్లీబంఘనా
ఘనస్త్వంద్రేవమేఘకమేఘేఘంతుకముత్తేభేత్రిష్వయంసాంద్రే॥౮౧)
శాశ్వతేత్రిషువాబ్రహ్మహరీశేషుసనాతనః। దీప్తౌప్రద్యోతనంనాక్లేమ
హాసేనోగృహేపిచ॥౮౨) ఆత్మనీనస్సుతేస్యాత్పేపుమానాత్మహితేత్రిషు। వి
ష్వక్సేనా గంధఫల్యాంనాతువిష్వక్సేనోవథత్రిషు॥౮౩) అభిపన్నోధృతేగ్రస్తేప
రాద్ధేదక్షిణార్తయోః। విపన్నే ప్రతిపన్నస్తువిజ్ఞానేంగీకృతావపి॥౮౪) అ
వాచీనంపర్యస్తంయత్తుదక్షిణదిగ్భవం।

—§ ఇతినాంతాః. §—

విప్రలంభేవిరోధోక్తావపార్థకవచస్యపి॥౮౫) విప్రలాపోవలేపస్తు
గ్రాపణేగర్వలేపయోః। పరివాపస్తుపర్యుప్తావాలవాలేపరిచ్ఛదే॥౮౬) పరి
క్షేపః పరివృత్తౌపాదపార్శ్వేచదంతినాం। ఉపతాపోరోగతాపాశివవిష్ణూ
వృషాకపి ౮౭ —§ ఇతిపాంతాః.§—

జంబూభేదే రాజజంబూఃపిండఖర్జూరకేపిసా।

—§ ఇతిబాంతాః §—

అవష్టంభస్తబ్ధతాయాంహేమ్నిగర్వేవలేపనే॥౮౮

—§ ఇతిభాంతాః. §—

అభ్యాగమోభ్యాగమనేస్యాత్సంగరసమీపయోః। సార్వభౌమస్సర్వపృథ్వీ
పాలకేదిగ్గజాంతరే॥౮౯) ఉపక్రమస్స్యాదుపధావిక్రాన్త్యారంభవాచకః।
మహోపస్మోనాగభేదేనిధిసంఖ్యావిశేషయోః॥౧౦౦) విశ్వకర్మాసహస్రాంశౌ

దేవశిల్పిని వేధసి। వాత్రస్సీగ్మ్రగేశ్నేపి శౌర్యోద్యోగౌ పరాక్రమౌ॥౧౦౧
అంగీకృతావుపగమస్సమీపగమనేపిసః। జ్యేష్ఠభ్రాతర్యగ్రజన్మా బ్రాహ్మణే
చాప్యథాగ్రిమః॥౧౦౨)యాతయామంగతరసే జీర్ణే భుక్తోజ్ఝితేపిచ।

—— § ఇ మాంతాః, § ——

హాలీమసౌరాహిణేయౌ భల్లసింహౌ గణహాశయౌ॥౧౦౩) దీర్ఘద్వేషిష్వను
శయః పశ్చాత్తాపానుబంధయోః। సముదాయస్సముదయో ద్వావిమౌ వృద్ధి
బృందయోః౧౦౪) బాహులేయో వృషస్కందే బాడబేయోద్విజాశ్వయోః
సమాహ్వయోనామ్ని యుద్ధే ద్యూతేచ పశుపక్షిభిః॥౧౦౫) స్థూలోచ్చయ
స్త్వసాకల్యే దంతినాం మధ్యమే గతౌ। ధనంజయోస్తునే శక్రే దహనే దేహ
మారుతే॥౧౦౬) సముచ్ఛ్రయస్స్యాదుత్సేధ విరోధేపి ప్రతిశ్రయః। సభా
యాంచాశ్రయేచాధావశ్యాయో హిమగర్వయోః॥౧౦౭) సాంపరాయ
స్తుసమరే విపదాగామికాలయోః। అంతశయ్యాశ్మశానేచ సాశయ్యా
యాం మృతావపి॥౧౦౮) గౌర్యశ్విన్యాదతుకన్యే మదిరాపి హలిప్రియా।
అన్వాహార్యంభవేన్మాసశ్రాద్ధమిష్టేశ్చదక్షిణా॥౧౦౯) భాగే భాగ్యే భాగ
ధేయం దాయాదేతు పుమానయం। గోధాయాం స్త్రీ పుమానాఖౌ నకులే
హాబిలేశయః॥౧౧౦) ఉశీరేనద్వయోః పుంసి జలాధారే జలాశయః। భ
యంకరే ప్రతిభయం త్రిషు భీతౌ నపుంసకం॥౧౧౧) అపసవ్యం భేద్యలింగం
దక్షిణప్రతికూలయోః।

—— § ఇతియాంతాః, § ——

ధారాధరౌ ఖడ్గమేఘౌ నృపశైలౌ ధరాధరౌ॥౧౧౨) విష్ణుసర్పౌచ క్ర
ధరౌ స్త్రీ స్తనాబ్దౌ పయోధరౌ। యమభూపౌ దండధరౌ వీతిహోత్రావి
నానలౌ॥౧౧౩) ద్వారద్వాస్థౌ ప్రతీహారౌ కర్మపంకౌ నిషద్వరౌ। అవతా
రస్తుతీర్థేపి ధన్వంతరిరి నేపిచ॥౧౧౪) ఉద్దేపకరపీరసాన్స్యాదుపహారోప్యు
పాయనే। ౪౮ ళపబ్రహ్మపుత్రో లంకారోప్యుపమాదిషు॥౧౧౫) లోహ
పిగిరిసారోర్ధచంద్రో ప్యగళహస్తకే। పరివారోసికోశేచావసరోగూఢ
సుహ్యయోః॥౧౧౬) నభశ్చరాస్సురాంభోదపక్షిపిద్యాధరగ్రహాః। యూ
థభ్రష్టగజేపక్షిచరపకచరద్వీపే॥౧౧౭) ఖగేచాఖవ్యతికరో వ్యసనవ్యతి
షంగయోః। రథకారస్తక్షణిస్స్యాన్మాహిష్యాత్కరణీభవే॥౧౧౮) సంక్షే
పేతుసమాహారపక్షప్రకరణేపిసః। జలగ్రాహే శింశుమారస్తారారూపా

చ్యుతే చ సః॥౧౧౯) పరివారే పరికరః పర్యంకనికురంబయోః। ప్రగాఢే గా
త్రికాబంధే వివేకారంభయోరపి॥౧౨౦) అవహారోఽభవే చ్చౌరే ఖ్యాతే
గ్రాహాఖ్యయాదసి। నిమంత్రణోపనేతవ్యద్రవ్యే యుదాది విశమే।
వ్యవహారో వాక్ప్రయోగే మ్యూతే సంబంధదండయోః। అభిహారస్తు సన్నా
హతస్కరత్వాభియోగయోః॥౧౨౨) ద్వైమాతురో జరాసంధే హేరం
బే భపరంపరా। సంతానే పరిపాట్యాంచ రహోంతికముపహ్వరే॥౧౨౩)
అరుష్కరో నాభల్లాతే వ్రణకారిణి వాచ్యవత్। పుంద్రే ఖౌనా త్రిషుమృ
దౌ సుకుమారో నిశాచరః॥౧౨౪) ఫేరూలూకాహిరక్షస్సు పుంస్యసత్యాం ని
శాచరీ। మహావీరో యజ్ఞపాత్రే వజ్రే శ్వేతహయే హరౌ॥౧౨౫) సింహే
గర్గురుడే పుంసి త్రిషు ప్రవరశూరయోః। ఆడంబరస్త్రి సంరంభే గజితే
తూర్యనిస్వనే॥౧౨౬) మహామాత్రో హస్తిపకే సచివే త్రిషుతూన్నతే। శి
రీషోత్పలయోః కర్ణపూరం నాత్స్వవతంసకే॥౧౨౭) పుంస ప్రతీసరస్సేనా
పృష్ఠే మండలమాల్యయోః। ఆరత్నే వ్రణశుద్ధౌ చ హస్తసూత్రే చ న స్త్రి
యాం॥౧౨౮) శ్రేష్ఠే సుదీవి ప్రతివాగ్మినే చ త్రిష్వనుత్తరం। శతపత్రో రా
జకీరే దార్వాఘాటే శిఖావలే॥౧౨౯) క్లీబే వకమలే విశ్వంభరా భూమా వా హ
రౌపుమాన్।

—— § ఇతి రేఫాంతాః, § ——

హేరంబైరావతౌ నాస్త్రి సుమల్లౌ పరిమళః పునః॥౧౩౦) విమర్దనే సమ్మో
త్థసుమనోహారసౌరభే। మహాకాళస్తు కింపాకే శివే ప్రమథనాయకే॥౧౩౧)
గండశైలస్స్యల్లలాటే గిరేశ్చ్యుతమహోపలే। ఝషకాశనళౌ పో
టగళౌ కలకలః పునః॥౧౩౨) అపిసర్జరసే లోకపాలస్త్వింద్రాదిభూప
యోః। ఉమాదృష్టింద్వమావాస్యాసినీవాల్యౌ చ భేఇమే॥౧౩౩) అంకపా
ళిర్ధారికాయాం క్రోటావాలింగనేపిసా। ఫలినీస్యాద్గంధపలీకలికాచంప
కస్యచ॥౧౩౪) లోకాలోకగిరౌ చక్రవాళః క్లీబంతు మండలే। అతిబలమహా
బలౌ ద్వౌ త్రిషు బలినీపఃా స్త్రియాం బలాయాంహి॥౧౩౫) అవ్యక్తవాచిమ
ధురే త్రిష్వమత్తగజేతు మదకలః పుంసి। మణిమాలా తు హారే స్యాత్కాంతా
దంతక్షతాంతరే॥ —— § ఇతి లాంతాః, § ——

సవనే మధ్యసంధానే భిషవస్స్నానయజ్ఞయోః। కుశీలవస్తు వాల్మీకిన
టయోశ్చకవాచకః॥౧౩౬) అపహ్నవోపలాపే చ స్నేహే చాథపరాభవః

తిరస్కారే ప్రణాశే చ రాహుగ్రస్తే త్వపప్లవౌ ॥౧౩౮) శస్త్రే ప్రాసశ్శ
ప్రావి ప్రచ్ఛాద్రాజేనార్త్రి కాయనః। సన్నిశ్చయేనుభావస్స్యాత్ప్ర
భావే భావసూచకే॥౧౩౯) ఆదీనవః పుమాన్దోషే త్రిష్వక్లిష్టదురంతయోః
స్త్రీ శతపర్వాహూర్వావచయోస్స్యాత్పుమాన్బిసేక్లీబం॥౧౪౦) పారిప్ల
వః పరిప్లవ ఇత్యేతౌ వాచ్యవచ్చటులాకులయోః।

——— § ఇతివాంతాః, § ———

అపదేశః పదే లక్ష్యే నిమిత్తవ్యాజయోరపి।౧౪౧) ఉపస్పర్శస్త్వాచ
మనే స్నానస్పర్శనయోశ్చ సః। అపభ్రంశోఽపతనే భాషాభేదాపశబ్ద
యోః॥౧౪౨) భవేత్త్రివేజీవితేశో నాయమేకప్రతిస్పశః। స్యాత్తేనాత్రిప్ర
గ్రే స్యాద్ధ్వాత్రాహారసహాయయోః॥౧౪౩)

——— § ఇతిశాంతాః, § ———

అనిమేషశ్చానిమిషో దేవతాద్వా సురమత్స్యయోః। అనుతర్షస్సురా
పానపాత్రే తృష్ణాభిలాషయోః॥౧౪౪) అనుకర్షోఽరథస్యాధస్సిస్నేదా
రుణి కర్షణే। స్త్రీయాముపనిషద్ధర్మే నిగమాంతరహస్యయోః॥౧౪౫) అం
బరీషం త్రిష్వపి ష్టే రణే భ్రాష్ట్రే నపుంసకం। నాకేశోరే భూపభేదే శంభా
వామ్రాతకేరవౌ॥౧౪౬)

—— § ఇతిషాంతాః, § ——

అధివాసోఽధివసనే గంధద్రవ్యాదిసంస్కృతౌ। రాజహంసో నృపశ్రేష్ఠే స్యా
త్కాదంబకేఽపి భావసుః।౧౪౭) చంద్రహాసః ఖడ్గమాత్రే ఖడ్గే దశముఖస్య చ
ద్రాక్షామూర్త్యా మధురసా భవేత్సా మురసా పునః॥౧౪౮) ద్రాక్షాయాం
మురాయాం చ తతస్సవశ్రేయసం సుఖే। భద్రే ప్యధో తామరసం తామ్రే
స్వర్ణే సరోరుహే॥౧౪౯) త్రపుసాంద్రే సునరసక్లీబేంబు న్యేష మోరటే।
కమ్పారనిర్వ్యాసయోశ్చ సప్తక్సిద్ధరసే తునా॥౧౫౦) మలీమసం తు మలినే
త్రి మలాహో నపుంసకం॥

——— § ఇతిసాంతాః, § ———

ప్రతిగ్రహస్సైన్యపృష్ఠే దానద్రవ్యే పరిగ్రహే॥౧౫౧) స్వీకారే
చాథాబ్జయోనౌ పితృతాతే పితామహః। ఉపనాహో వ్రణాలేపే వీణా
యాశ్చ నిబంధనే।౧౫౨) అవగ్రహో వృష్టిరోధే ప్రతిబంధే గజాళికే
పరిబర్హో రాజయోగ్యవస్తున్యగ్నే పరిచ్ఛదే॥౧౫౩, పరీవాహో

జలోచ్ఛ్వాసే క్షితిభుగ్గోష్ఠ్యావస్తుతి| అవరోహోవతరణంలతాగ్రం
గతాంఘ్రితః॥ ౧౫౪) అభిగ్రహాభియోగేచ చంద్రాగ్న్యైకాంస్త
మోపహాః| ఉపగ్రహాస్తుగ్రహణేస్యాద్బంద్యామనుకూలనే॥ ౧౫౫) వ
రారోహోనితంబిన్యాంకట్యాంగంధవహఃపునః| వాయునానాసికాయాం
స్త్రీ గరుల్లోమ్నా స్తనూరుహః॥ ౧౫౬

—— § ఇతిహాంతాః § ——

దేవవృక్షస్సప్తపర్ణకల్పభూరుహ ... లో॥ ౧

—— § ఇతి... § ——

ఇతిజగదుపకారిణ్యామిరుగపదండానాథపండితాయామ్|
చతుర్థకాండోయంప్రాణోనానార్థరత్నమాలాయామ్॥

చతుర్థకాండస్సంపూర్ణం.

నానార్థరత్నమాలా. సంకీర్ణకాండః.

శ్లోకం,

అప్యేసంభవతశ్శబ్దాః పంచషట్సప్తవర్గకాః|
విషమాక్షరపర్యాయాన్నానార్థానభివర్ణయే॥

అవకరకోగేహాంగేవిత్రాభే నాగవారకోగజదేచ|జలకరకస్తు
పయోదౌఘలేపయుంనారికేళస్య॥ ౨) గోక్షురకపికంకతయోః కాక్ష్యాం
చస్వాదుకంటకోజ్ఞేయః | చిలిమిలికాస్యాత్తటిదిద్యోతకంఠభూషా
యాం॥ ౩) ఉపకారికోపకర్త్ర్యాంరాజగృహేపిష్టభేదేచ| అస్ఫురితకం
తుహోసే స్త్రీణాంసఖిరతుతాంతరేచాపి॥ ౪

—— ఇతి కాంతాః ——

కుశలముఖిస్తుకృశానాగోలాంగూలేశిలే ప్రేతే|ఖేంబునిసర్వతోము
ఖమిశాన బ్రహ్మణోశ్చపుంస్యేషః॥ ౫

—— § ఇతిఖాంతాః § ——

వాతవ్యాధిక్లిష్టేవిషవైద్యేత్రిషుకథాప్రసంగః॥

—— ఇతిగాంతాః. ——

దశనోచ్ఛిష్టేసూక్ష్మేవహ్నేవప్యాశుశుశుక్షణిః పుంసి॥ ౬) మత్తేభేపాథానాంవరదండకేమత్తవారణః ప్రోక్తః। యుద్ధేపిప్రవిదారణమువతారణం త్వాంచలేపివసనస్య॥ ౭) పరిభాషణమాలాసేనియమేనిందోపలంభేచ॥

—— § ఇతిణాంతాః, § ——

అపరాజితౌహరీశౌపృథివీపతిగంతకేమహీశేపి॥ ౮) మాతేవసంతదూతః పంచమనినదేకోకిలేపిస్యాత్। మూర్ధాభిషిక్తశబ్దస్త్రిష్వప్రధానక్షత్రభూపయోః పుంసి॥ ౯) తౌజ్యోతిషాంపతీద్వావశీతభానుశ్శీతభానుశ్చ

—— § ఇతితాంతాః, § ——

యోజనగంధాసితా కస్తూరీవ్యాసమాతాచ॥ ౧౦

—— § ఇతిథాంతాః. § ——

అధఃస్థాపిహోయనాస్యువ్యర్ణతంగజాధాన్యభేదాశ్చ। మధుసూదనావళిహరిసుంభకనకేసుహోరజనే॥ ౧౧) హరిచందనంతుకుంకుమచందనమందారభూరుహేష్వస్త్రీ। వరవర్ణినీహరిద్రావరనారీరోచనాచనాచలాక్షాచ॥ ౧౨

—— § ఇతినాంతాః, § ——

చామరపుష్పః కాశేసహకారేకేతకేచాపి।

—— § ఇతిపాంతాః § ——

ధూళీకదంబోనింబేపిపేవరణద్రుమేతినిశే॥ ౧౩

—— § ఇతిబాంతాః. § ——

త్రిషుతుప్రవక్తుమర్హేప్రవక్తరిప్రవచనీయంస్యాత్॥

—— § ఇతియాంతాః. § ——

చిత్రాగారవిశేషేకావ్యవిశేషేచసర్వతోభద్రః॥ ౧౪) అలకాచమహేంద్రస్యనగరీవస్యాకసారాస్యాత్। తిలకేతమాలపత్త్రంపత్త్రకతాపింఛమోరపితత్॥ ౧౫

—— § ఇతిరేఫాంతాః, § ——

బలభద్రో పై శ్రవణ శ్చేషాహిర్మణిసుండలః । యజ్వాచశౌండికశ్చ ద్వా వేతావానుతీవలౌజ్ఞేయా॥ ౧౬

—— § ఇతి లాంతౌ, § ——

తృపాచేక్షుంసిస్యాదన్నాదావాశితంభవంక్లీబే॥

—— § ఇతివాంతః, § ——

హింగుద్రుమస్యచరసేనింబేపిహింగునిర్యాసస్సాన్యత్॥ ౧౭

—— § ఇతి సాంతః, § ——

ఏతాహిరణ్యబాహూసంతతదనదశ్చంద్రమౌళిశ్చ॥

ఇతిపంచాక్షరపదాని.

మాతులస్యసుతేధూర్తఫలేమాతులపుత్రకః॥ ౧౮

—— § ఇతి కాంతః, § ——

లావణ్యేచస్తనేచస్యాత్స్త్రీ లే బేయావనలక్షణః॥

—— § ఇతి ణాంతః, § ——

క్రియాసమభిహారస్సాన్యత్ప్వనః పున్యభృశార్థయోః॥ ౧౯

—— § ఇతి రేఫాంతః, § ——

ఇతిసప్తాక్షరనానార్థపదమ్॥

నిదాఘసుర్మాస్వేదోష్మగ్రీష్మేస్యాత్తపవాసరే । ఆతపేచాథవరుణస్సముద్రోయాదసాంపతిః॥౨౦) యాదస్పతిశ్చవృక్షేగ్రౌ శిఖర్యగనగాగమాః॥వతంసోత్తంసావతంసాఃకర్ణపూరేపి శేఖరే॥౨౧)

ఇతిపుల్లింగవిషమవర్ణపర్యాయపదాని.

దర్శనేభినయేసూచాసూచనాస్యాదథచ్ఛలే । మాతంగ్యగ్రేత్యమాయాంచసౌమ్యాజ్యాన్యాతునిశ్యపి॥౨౨)

ఇతి స్త్రీలింగవిషమవర్ణపర్యాయపదాని.

పవిత్రయజ్ఞోపవీతే బ్రహ్మసూత్రోత్తరీయయోః॥ శకునంచనిమిత్తంచశుభాదేస్స్యాచకేడభే॥౨౩) వారుణంధరణంరత్నంగంభీరంగహనంవునః॥ సేవ్యందివ్యంస్యాచ్ఛుద్ధంపాతాళంచజలేప్యమీ॥౨౪)

ఇతిక్లీబవిషమాక్షరపర్యాయపదాని.

భగవాన్ బుద్ధపిష్టీ శ్శఘ్రాజ్యేషు భగవత్యుమా। వహాం స్త్రీ శ్వధితే ఘ్రాజ్యే స్వహాతీకాపి వల్లకీ ॥౨౫) భోగి గ్రామణ్యోర్నికృతే త్రిషు నాభూపస ర్పయోః। భోగిస్వసు స్వర్ణపస్యా న్యాః కామినో స్వహహిషీంపినా॥౨౬) సరస్వతీనదీ భేదనద్యోః స్త్రీ దేవతాగిరోః। గోభూగంగాసుసుతాస్వ ర్యా్యం సరస్వాం సురదేంబుధౌ॥౨౭) భ వేయురణిమానౌచ భూత్యై శ్వర్యవిభూ తయః। కకుద స్త్రీ కపర్ణీ- బేద్యా వేతాన్నృపలక్ష్మణి॥౨౮) వృషభాం గే ప్ర ధానేచ భేద్యలింగా ఇతః పరే।

ఇతి నానాలింగవిషమాక్షరపర్యాయపదాని.

ప్రాప్తరూపసురూపాభిరూపాః పండితసౌమ్యయోః॥౨౯) ప్రాచ్యో దీచ్య ప్రతీచ్యాఖ్యాః ప్రాగుదక్ప్రత్యగిత్యపి। త్రిషుపూర్వాదిదిగ్దేశ కాలా ద్యేష్వవ్యలింగకాః॥౩౦)

ఇతివాచ్యలింగవిషమాక్షరపదాని.

స్కందస్యశంభో ర్థాతుశ్చపర్యాయాస్సకలాః క్రమాత్। రుద్రా ద్యేషణ్ముఖపంచముఖేచాపిచతుర్ముఖే॥౩౧) నిశాయాం స్తుహరిద్రాయాం మేఘస్యాభ్రకముస్తయోః॥ఇంద్రస్య గుగ్గులూలూకకుటజేష్వథచిత్రకే॥ ౩౨)భల్లాతకేపివహ్నే స్సూర్యరక్తస్యార్కతరావపి। గౌర్యాస్త్వతస్యా మిందోస్తుకాంపిల్యఘనసారయోః॥౩౩ వజ్రస్యహీరకేఖస్యత్వభ్రకేసర మాత్మని।దృషదో ప్రేశ్చశైలేయేకార్పాసేవాససోసరః॥౩౪) కనకస్యతు ధుత్తూరనాగకేసరయోర్దరః॥శిరసశ్శిఖరేచాథనరః పద్మస్యసారసే॥౩౫ వ్యాఘ్రేః సుస్థాఖ్యేషధస్యాచ్చోణితస్యాతుకుంకుమే। బింబోస్స్యధ్మాదిశారీర వికారేక్షనిధావపి॥౩౬)కూర్మస్యమకరస్యాథశంఖస్యనిధిసంఖ్యయోః।

ఇతినానార్థరత్నమాలాయాంసంకీర్ణకాండ స్సమాప్తః

నానార్థరత్నమాల
అవ్యయ కాండః

ఆస్యాన్నిషేధే త్వల్పార్థే త్వాస్తు సంతాపకోపయోః। ఆజీషదర్థాభి
వ్యాప్త్యోః క్రియాయోగనిసీమ్నిచ॥౧॥ ఆప్రగృహ్యః స్మృతౌ వాక్యే చాపి
ప్యేస్మృత హర్షయోః। ఇస్స్యాచ్చిత్ర కభేదోక్త్యో రీకోపేదుఃఖభావనే॥
౨॥ ఋకారశ్చాపి ఋకారోద్భావేతౌ వాక్యకృత్స్నయోః। ఏమః ఖభా
వనేకోపే ప్రత్యక్షే సన్నిధావపి॥౩॥ స్మృత్యావహ్వానామంత్రణార్థ ఏషై
తు స్మృత్యాశి మాత్రిషు। ఓంకారస్స్యాదనుమతౌ పరమాత్మన్యుపక్రమే॥
౪॥ ఓ ఔ శబ్దావుభౌ స్యాతాం సంబుద్ధ్యాహ్వానయోరపి। చాన్వాచయస
మాహారేమిథోయోగే సముచ్చయే॥౫॥ ఖేదేవధారణే తు స్యాద్దురశోభన
దుఃఖయోః। నిర్భర్త్సనే మత్సరే చ నిన్యగ్భావని కామయోః॥౬॥ ప్రశ్నే నుశ
బ్దే నుస్స్యాచ్చ నిషేధే నిశ్చయే చ నిః। ప్రప్రాధాన్యాతిశయయోస్స్యాన్నిషేధే
స్మృతావపి॥౭॥ పినిషేధే పృథగ్భావే వావికల్పోపమానయోః। స్వర్నాకే
పరలోకే చ శం కల్యాణే సుఖేపి చ॥౮॥ హా సంబుద్ధౌ ప్రసిద్ధౌ చ హా విషాదశుగా
ర్తిషు। హి విస్మయేపి పాదే చ హిం సంప్రశ్నే వితర్కయోః॥౯॥ హుం భర్త్సనా
నామంత్రణయో హూర్ణస్స్యాద్విస్మయహర్షయోః। హే హైవ్యస్తాః స
మస్తాశ్చ హూతి సంబోధనార్థకాః॥౧౦॥

—§ ఇత్యేకాక్షరనానార్థావ్యయాః. §—

సహైకవారే చ సకృదంగసంబుద్ధిహర్షయోః। కచ్చిత్ప్రశ్నే కామవా
దే వార్తాసంభావనార్థయోః॥౧౧॥ పశ్చాత్ప్రతీచ్యాం చరమే కిం చారంభవి
శేషయోః సుష్ఠు ప్రశంసనార్థే చ గాఢం త్వనుమతే దృఢే॥౧౨॥ హంత హ
ర్షే విషాదే చ వాక్యారంభానుకంపయోః। స్వస్త్యాశీః క్షేమనిష్పాపపు
ణ్యమంగళవాచకం॥౧౩॥ బతానుకంపాసంతోషఖేదామంత్రణవిస్మయే।
అనంతరే పరిప్రశ్నే పంచమ్యర్థే భవేత్తతః॥౧౪॥ కుతస్తు స్యాత్పరిప్ర
శ్నే పంచమ్యర్థాపలాపయోః। ఆది ప్రకారసంపూర్తి హేతుప్రకరణేష్వి
తి॥౧౫॥ అతిస్స్యాదధికార్థోక్తౌ ప్రశంసాయామతిక్రమే। ప్రతి ప్రతినిధా
విత్థంభూతాఖ్యానాభిముఖ్యయోః॥౧౬॥ వీప్సాయాం లక్షణే భాగే ప్రతిదా
నేవధారణే। అథో అథేత్యుభే ప్రశ్నవికల్పారంభమంగళే॥౧౭॥ అనంతర్యే

చకాత్సైన్యర్థేచ మిథోన్యోన్యంరహస్యపి। సముచ్చయేప్యనుజ్ఞాయాం
సామ్యనిశ్చయయోస్తథా ॥౧౮) వృథానిరర్థకావిధ్యోః ప్రాదుర్జన్మప్ర
కాశయోః। సామిత్వర్థే జుగుప్సాయాం సమాంతికసహార్థయోః॥౧౯) నా
మప్రాకాశ్యేపత్సాయాం సంభావ్యేంగీకృతౌ క్రుధి। కామంప్రకామేనుమ
తౌ ప్రశ్నానునయయోరపి॥౨౦)అయేపి పాదస్మరణక్రోధసంభ్రమవా
చకః। పరాన్సహినేవాన్వృత్తౌ పురోగ్రే ప్రథమేపిచ।౨౧)పురా ప్రబంధే ప్ర
తనేకటాగామ్యతీతయోః। పరిస్యాత్సర్వతో భావలక్షణాదిషుభూషణే॥
౨౨)ఆలింగనేవంచనేచాప్యారాద్దూరసమీపయోః। బహిరంతర్బహిర్భేనేప్ర
గగర్థేంతికేహాయుగా॥౨౩) ఊరర్యురీచోరరీచవిస్తారేంగీకృతౌ త్రయం।
సంభావనాయాం వార్తాయాంస్మృతావనునయేకిల॥౨౪) నిషేధే వాక్యా
లంకారే జిజ్ఞాసానునయేఖలు। శక్తిభూషణపర్యాప్తి వారణార్థకేప్యలం॥
౨౫)యావత్తావచ్చ సాకల్యావధిమానావధారణే। యద్వాప్రశ్నేవిత
ర్కేచ ప్రార్థ్యంనమ్రానుకూలయోః।౨౬)భూయస్సదార్థయోశ్శశ్వ
త్ప్రకర్షాత్యర్థయోర్భృశమ్। సహసాకల్యసాదృశ్యయౌగపద్యసమృద్ధి
షు॥౨౭)అహోహోదిగర్థఆశ్చర్యవిషాదకరుణార్థయోః। తర్హి ప్రశ్నేచో
త్తరేచతక్షణానుక్షణయోర్ముహుః॥ ౨౮) ఆహోస్విదుతాహోస్విత్యే
తౌ వికారప్రశ్నయోరపి। హాహాస్యాదద్భుతేఖేదే హీహివిస్మయహర్ష
యోః॥౨౯)తుల్యప్రత్యక్షయోస్సాక్షాన్మంక్షూశీఘ్రభృశార్థయోః।

—§ ఇతిద్వ్యక్షరావ్యయపదాని. §—

అభీక్ష్ణమనిశేశీఘ్రే ముహురర్థప్రకర్షయోః॥౩౦)పురస్తాత్ప్రథ
మేగ్రేచపురార్థపూర్వదిశ్యపి। కిముతాతిశయప్రశ్నవికల్పేష్వథసాం
ప్రతం॥౩౧)యుక్తార్థేచాధునార్థేచాప్యంతతోవయవాంతయోః। అగ్రతః
పురతశ్చేతిద్వావేతౌ ప్రథమాగ్రయోః॥౩౨) సమీపోభయతశ్శీఘ్రసాక
ల్యాభిముఖేభితః। సంప్రత్యర్థేచసమయాశపథేంతికమధ్యయోః॥౩౩)ప్రా
తఃపూర్వేహ్నిపూర్వేద్యుదంతరాంతికమధ్యయోః॥౩౪)

ఇతిజగదుపకారిణ్యామిరుగపదండాధినాథరచితాయామ్॥
అవ్యయపదకాండోయంపూర్ణో నానార్థరత్నమాలాయామ్॥
సంపూర్ణమ్.